02.06.2026

RADA MIEJSKA W ORZYSZU
WPŁYNĘŁO
Dnia: 2026 -05- 29
Ilość załączników .....
Podpis ..... 121/2026 .....

Akceptuję
Z up. BURMISTRZA
mgr Emilia Pływacz
Z-ca BURMISTRZA ORZYSZA

Raport o stanie Gminy za rok 2025

Na podstawie art. 28aa ust. 1 ustawy z dnia z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2026 r. poz. 662) Burmistrz Orzysza przedstawia niniejszym raport o stanie Gminy Orzysz za rok 2025.

Wstęp

Szanowni Mieszkańcy Gminy Orzysz,

przedkładam Państwu „Raport o stanie Gminy Orzysz za 2025 rok" – dokument stanowiący podsumowanie najważniejszych działań samorządu, a zarazem obraz zmian, jakie zaszły w naszej wspólnocie w minionym roku. Raport ten jest nie tylko źródłem informacji, ale również wyrazem konsekwentnie realizowanej polityki transparentności oraz odpowiedzialności za skuteczny i ciągły rozwój gminy.

Rok 2025 był czasem szczególnym, w którym priorytetowe znaczenie miało bezpieczeństwo mieszkańców. Nie sposób bowiem oszacować wartości ludzkiego życia, zdrowia czy poczucia spokoju, można jednak – i należy – inwestować w rozwiązania, które w sytuacjach kryzysowych zapewniają skuteczną ochronę lokalnej społeczności. Gmina Orzysz, przy wsparciu Wojewody Warmińsko-Mazurskiego, konsekwentnie realizowała działania w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej. Na ten cel pozyskano znaczące środki finansowe – dotacja wyniosła 850 449,16 zł. W ramach Programu Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej na lata 2025–2026 łączna wartość realizowanych działań osiągnęła poziom 895 336 zł, z czego 780 005,50 zł stanowiło dofinansowanie, a 115 330,50 zł wkład własny gminy. Kolejny działanie poprawiającym bezpieczeństwo mieszkańców miast tej gminy jest zakup nowego samochodu strażackiego dla OSP Orzysz oraz Łodzi ratowniczej dla OSP Drozdowo, o parametrach umożliwiających skuteczne niesienie pomocy na jeziorze Śniardwy. Zakupy te zostały dokonane w ramach transgranicznej współpracy z litewskim miastem w Varena z funduszy Interreg Polska -Litwa. To konkretne inwestycje, które przekładają się na realne wzmocnienie gminnego systemu bezpieczeństwa oraz poprawę gotowości reagowania w sytuacjach zagrożenia.

Równolegle podejmowane były liczne inicjatywy prorozwojowe i społeczne, ukierunkowane na podnoszenie jakości życia mieszkańców. Szczególne znaczenie miała realizacja trzech projektów w ramach programu Interreg Litwa - Polska, które sprzyjały współpracy międzynarodowej i integracji społeczności lokalnych. Kontynuowano również działania edukacyjne skierowane do dorosłych mieszkańców w ramach projektu „Chcę – znaczy mogę", wzmacniającego kompetencje i aktywność społeczną. W ramach wieloletniego

Gminnego Programu Profilaktyki zorganizowano kolejne wyjazdy mieszkańców naszej gminy do lekarzy specjalistów do Szpitala MWSiA Olsztynie z których skorzystało 100 osób.

Istotnym obszarem działań w 2025 roku było przygotowanie dokumentacji technicznych i projektowych dla kluczowych inwestycji, które będą realizowane w kolejnych latach. Opracowane dokumenty obejmowały m.in. termomodernizację budynków użyteczności publicznej, utworzenie w żłobku placu zabaw „Ogród zimowy", przebudowę dróg gminnych (ul. Polna, Strzelniki- Kamieńskie, Kanałowa, Gaudynki, Chmielewo- Dąbrówka, droga rowerowa Orzysz - Mikosze), a także opracowanie projektów zagospodarowania lasku miejskiego przy ul. Leśnej, budowa nowej strażnicy OSP w Orzyszu oraz rozwoju infrastruktury turystycznej, w tym mariny w Okartowie, Miejsc Obsługi Kajaków na rzece Orzyszy.

Był to również rok inwestycyjny, w którym realizowaliśmy inwestycje strategiczne z punktu widzenia społecznego i turystycznego rozwoju naszej gminy. Należy do nich zaliczyć min. budowę tężni solankowej, „obwodnicy" Nowych Gut, systemu wodno-kanalizacyjnego w Ubliku i Modernizację oczyszczalni ścieków w Mikoszewie Osada.

Raport obejmuje szeroki zakres zagadnień – od inwestycji komunikacyjnych, przez oświatę, kulturę i sport, po pomoc społeczną, gospodarkę komunalną, bezpieczeństwo publiczne oraz finanse gminy. Stanowi on kompleksowe podsumowanie działań podejmowanych przez Burmistrza oraz realizacji uchwał Rady Miejskiej.

Dziękuję wszystkim osobom i instytucjom zaangażowanym w rozwój Gminy Orzysz – pracownikom samorządowym, radnym, partnerom społecznym oraz mieszkańcom. Wspólnym wysiłkiem budujemy gminę bezpieczną, nowoczesną i przyjazną do życia.

Z wyrazami szacunku

Burmistrz Orzysza

(-) Zbigniew Włodkowski

Spis treści

Wstęp 6

Demografia 8

Ludność na podstawie rejestru mieszkańców i ewidencji ludności 8

Prognoza demograficzna do 2030 roku 9

Wnioski 9

Zagospodarowanie przestrzenne 10

Zmiany przepisów i procedur dotyczących planowania przestrzennego 10

Prace analityczne podjęte w obszarze planowania w 2025 roku 11

Decyzje administracyjne związane z procesem inwestycyjnym w 2025 roku 12

Wnioski 13

Ochrona środowiska i przyrody 13

Realizacja działań w 2025 r. 14

Opieka nad zwierzętami 15

Melioracje 16

Wnioski 16

Transport i komunikacja 17

Transport drogowy 17

Komunikacja publiczna 19

Transport kolejowy 20

Gospodarka komunalna 21

Gospodarka, turystyka i promocja 35

Bezrobocie 36

Obszary wiejskie 42

Kultura i dziedzictwo narodowe 44

Instytucje kultury 44
Polana Kultury Centrum Biblioteczno-Kulturalne w Orzyszu 44
Muzeum Wojska, Wojskowości i Ziemi Orzyskiej 49
Działalność wystawiennicza i popularyzatorska 49
Działalność wydawnicza 50
Działalność edukacyjna 50
Organizacja wydarzeń i inicjatyw kulturalnych 51
Współpraca instytucjonalna 52
Działalność informacyjno-promocyjna 52
Frekwencja 52
Ochrona zabytków 53
Wnioski 54
Oświata 55
Kadra pedagogiczna i niepedagogiczna 55
Doskonalenie nauczycieli 56
Opieka nad dziećmi do lat trzech 57
Wychowanie przedszkolne 58
Szkoły podstawowe 59
Branżowa Szkoła I Stopnia 60
Dowożenie uczniów 62
Wyniki egzaminu ósmoklasisty rok szkolny 2025/2026 62
Kształcenie młodocianych pracowników 64
Finansowanie edukacji 64
Wnioski 67
Mieszkalnictwo 68

Społeczna Inicjatywa Mieszkaniowa 68
Remonty 69
Program oddłużania mieszkań gminnych 69
Zdrowie i pomoc społeczna 71
Ochrona zdrowia 71
Programy profilaktyczne 72
Profilaktyka uzależnień 74
Polityka Senioralna 78
Rada Seniorów Gminy Orzysz 79
Pomoc społeczna 80
Środowiskowy Dom Samopomocy 85
Bezpieczeństwo publiczne 87
Ochrona przeciwpożarowa 91
Bezpieczeństwo publiczne i działalność Komisariatu Policji w Orzyszu 94
Sport, kultura fizyczna i rekreacja 97
Instytucje sportowe 97
Imprezy i wydarzenia sportowe 99
Majątek i finanse gminy 101
Stan mienia gminnego 101
Stan finansów gminnych 103
Zarządzanie gminą 105
Władze gminy 105
Gminne instytucje 108
Przynależność do stowarzyszeń, korporacji i związków 109
Współpraca krajowa i zagraniczna 109

Partycypacja społeczna 109

Polityka informacyjna 110

Wnioski 110

Demografia

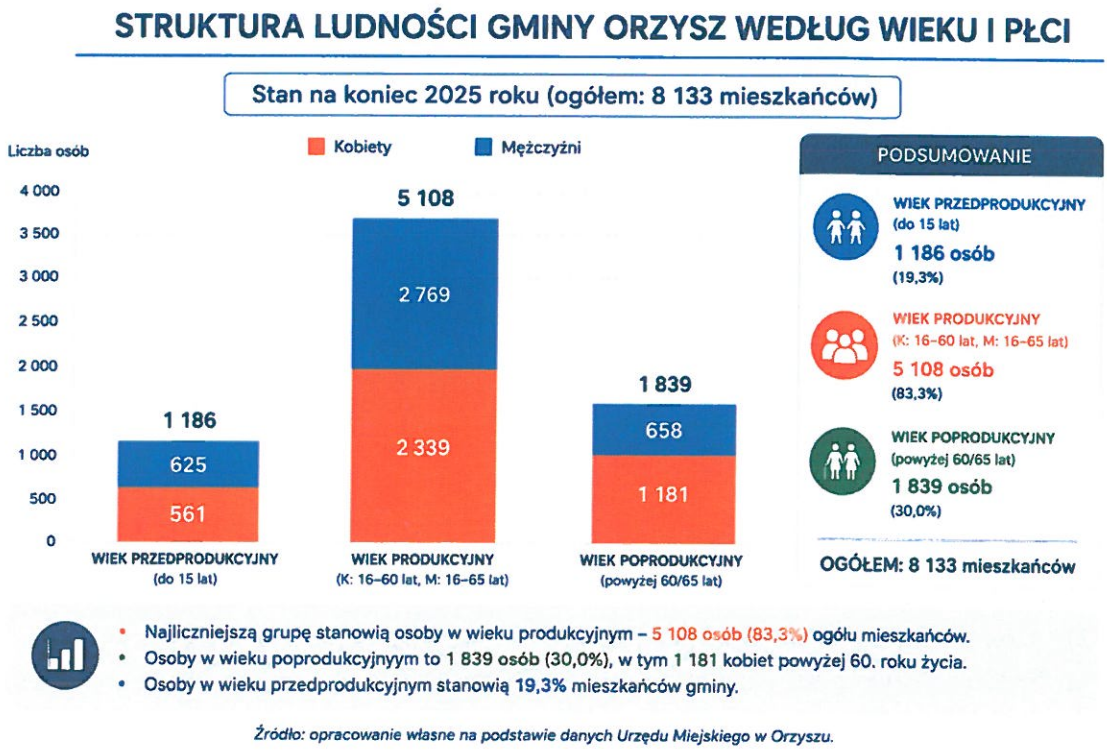
Ludność na podstawie rejestru mieszkańców i ewidencji ludności

W 2025 r. liczba mieszkańców gminy uległa dalszemu zmniejszeniu. Na dzień 31 grudnia 2025 r. wynosiła 8 133 osoby, co oznacza spadek o 100 osób w porównaniu z rokiem poprzednim. W strukturze ludności kobiety stanowiły 4 081 osób, natomiast mężczyźni – 4 052.

W analizowanym roku odnotowano 45 urodzeń, w tym 24 dziewczynki i 21 chłopców. Liczba urodzeń była o 18 niższa niż w 2024 r. Najczęściej nadawanymi imionami były: wśród chłopców – Jan, Franciszek, Wojciech, Antoni, Bartłomiej, natomiast wśród dziewczynek – Laura, Liliana, Zuzanna, Zofia, Pola i Maria.

W tym samym okresie zmarło 91 mieszkańców, w tym 38 kobiet i 53 mężczyzn. Przyrost naturalny ponownie był ujemny i wyniósł -46, co stanowi najniższą wartość od zakończenia pandemii COVID-19.

Na koniec 2025 r. w części miejskiej gminy mieszkało 5 001 osób, natomiast na terenach wiejskich – 3 132 osoby. Spadek liczby ludności był wyższy w mieście (o 61 osób) niż na obszarach wiejskich (o 39 osób).

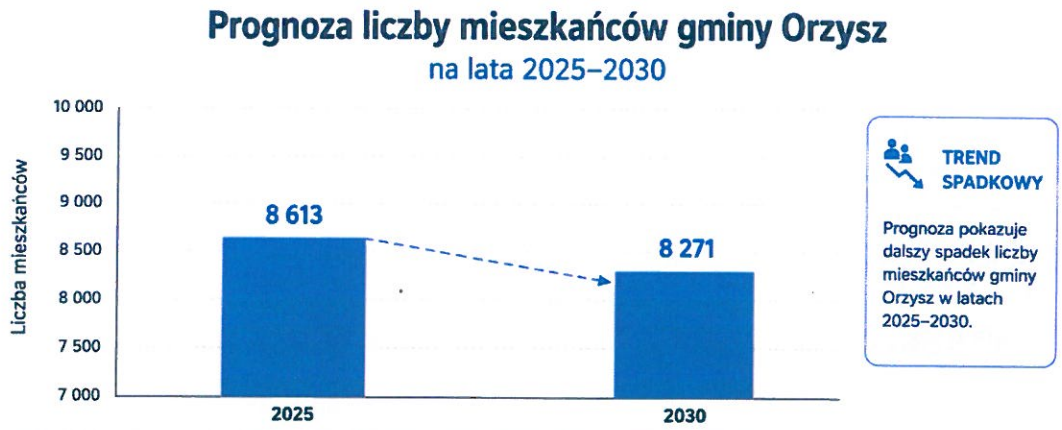
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Orzyszu.

W 2025 r. zawarto 27 małżeństw, w tym 18 cywilnych oraz 9 konkordatowych. Oznacza to wzrost o dwa związki w stosunku do roku poprzedniego.

W analizowanym roku rozwiązano przez rozwód 18 małżeństw, a w jednym przypadku orzeczono separację. Dane z ostatnich lat wskazują na utrzymującą się tendencję spadkową liczby zawieranych małżeństw.

Pomimo niekorzystnych trendów demograficznych, wśród mieszkańców gminy nie brakuje par z wieloletnim stażem małżeńskim. W 2025 r. Burmistrz Orzysza wystąpił do Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z wnioskiem o przyznanie Medalu za Długoletnie Pożycie Małżeńskie dla 24 par, z których 20 wyraziło zgodę na przyjęcie odznaczenia. Medale wręczono jubilatom, którzy zawarli związek małżeński w 1974 r., podczas uroczystości Złotych Godów, tradycyjnie odbywających się w podniosłej i uroczystej atmosferze.

Prognoza demograficzna do 2030 roku

Rok 2025 jest z prognozowaną liczbą mieszkańców na poziomie **8 613**. Tymczasem na koniec 2024 roku mamy **8 233** osoby. To o **380 osób mniej**, co stanowi **blisko 4,5%** niższą populację względem prognozowanej.

Trudno ocenić, w jakim stopniu wskaźnik determinuje wojskowy charakter miasta i obniżony wiek emerytalny dla służb mundurowych. Jednak prezentowane dane wskazują również na **dużą dynamikę wzrostu liczby osób w wieku poprodukcyjnym**, względem pozostałych grup tj. przedprodukcyjnej i produkcyjnej.

W roku 2030 według prognoz, **co czwarta osoba** w gminie będzie w wieku poprodukcyjnym, a odsetek **osób w wieku 80+** w ogólnej liczbie mieszkańców utrzymujący się do 2025 roku na wyrównanym poziomie do **4,3%** w roku **2030 osiągnie 5,5%**.

Wskazuje to na postępujący proces starzenia się społeczeństwa gminy, charakterystyczny dla całego kraju, choć wydaje się, że w gminie Orzysz jest on znacznie silniejszy.

Wnioski

1) Liczba mieszkańców gminy systematycznie spada i w perspektywie do 2030 roku trend ten się utrzyma.
2) Rok 2025 jest kolejnym rokiem, w którym przyrost naturalny jest ujemny.
3) Społeczeństwo gminy się starzeje, w 2030 roku już co czwarty mieszkaniec będzie w wieku poprodukcyjnym, a co dwudziesty będzie w wieku 80 lat i więcej.
4) Rysuje się potrzeba spójnej i kompleksowej polityki senioralnej na poziomie gminy, regionu i państwa. Gmina Orzysz stale rozwija usługi społeczne dla zaspokojenia potrzeb osób starszych poprzez uruchomienie i rozwijanie działalności Środowiskowego Domu Pomocy, wsparcie aktywności organizacji senioralnych, rozszerzenie dostępu do usług ochrony zdrowia.

5) Przyjęty przez gminę Orzysz kierunek zwiększenia dostępności do mieszkań poprzez:
   - przystąpienie do rządowego programu Społecznej Inicjatywy Mieszkaniowej;
   - nawiązanie współpracy z RZI w zakresie budowy mieszkań dla żołnierzy;
   - przygotowanie nowych terenów pod zabudowę jednorodzinną i wielorodzinną,

   może przyczynić się do osiedlenia się na terenie naszej gminy osób w wieku produkcyjnym.

Zagospodarowanie przestrzenne

Zmiany przepisów i procedur dotyczących planowania przestrzennego

Polityka przestrzenna stanowi zadanie własne gminy, a zasady jej prowadzenia określa ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tj. Dz. U. z 2026 r., poz. 538 ze zm.).

Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym weszła w życie 27 marca 2003 r. i od tamtego czasu doczekała się szeregu zmian i korekt. Jednak największa zmiana tego dokumentu została wprowadzona w 2023 r. W dokumentach planistycznych na szczeblu gminnym dokonano swoistej rewolucji. Kluczową zmianą jest zlikwidowanie dotychczasowego dokumentu polityki przestrzennej tj. Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego [dalej: Studium, SUiKZP]. W jego miejsce wprowadzono Plan Ogólny Gminy, stanowiący akt prawa miejscowego [dalej: plan ogólny, POG]. Dokument ten zarówno w swojej treści jak i formie został stanowczo zredukowany w stosunku do swojego poprzednika. Wciąż podobnie jak miało to miejsce w relacji Studium - miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego [dalej: plan miejscowy, MPZP] powiązanie dokumentu nadrzędnego – POG i MPZP będzie bezwzględne. POG wyznaczać będzie strefy rozwoju zabudowy po przeprowadzaniu delimitacji na obszarze gminy, skonfrontowanej z bilansem terenów określającym zapotrzebowanie na nową zabudowę. POG będzie miał dodatkową funkcję w stosunku do Studium, a w zasadzie części studium określanej dotychczas „kierunkami rozwoju", a mianowicie wiązać będzie również organy przy wydawaniu decyzji administracyjnych. Stąd wynika wcześniej wspomniana ranga POG jak aktu prawa miejscowego. Dotychczasowa rola Studium jako wyłącznie aktu kierownictwa wewnętrznego nie pozwalała na udzielenie mu takiego prymatu. Tym samym POG wyznaczać będzie obszary uzupełnień zabudowy jako strefy rozmieszczone w obszarze gminy w ramach, których możliwe będzie ustalenie warunków zabudowy. Zarówno te obszary jak i pozostałe elementy planu ogólnego wyznaczane będą w oparciu o przygotowane przez ministerstwo wzory matematyczne. Zniknie „dowolność" w wyznaczaniu konkretnych miejsc rozwojowych, a w miejsce tego pojawią się ściśle określone strefy rozwoju zabudowy. Oprócz dokumentów gminnych wyższego szczebla stanowiących o rozwoju całej gminy, podobnie jak we wcześniejszej strukturze planistycznej, obowiązywać będą „zwykłe" plany miejscowe. Dokumenty te, jak dotychczas uchwalane, będą w randze aktu prawa miejscowego, określając jednocześnie przeznaczenie terenów i cechy przyszłej zabudowy. Novum w systemie planowania stanowić będzie zintegrowany plan inwestycyjny [dalej: ZPI], a także dodatkowy, poza standardowym, tryb sporządzania planów miejscowych i ZPI tj. tryb uproszczony. ZPI

będzie szczególnym rodzajem planu miejscowego, którego projekt sporządzać będzie uprawniony urbanista na zlecenie inwestora. Oczywiście w celu zachowania transparentności oraz zgodności wszystkich procedur dokument ten będzie musiał być przeprocedowany przez Burmistrza, a na takie działanie wyrazić zgodę będzie musiała Rada Miejska. Niemniej jednak, największe koszty opracowania całej dokumentacji nie będą obciążały, tak jak dotychczas, budżetu gminy. Gmina w dalszym ciągu zachowa władztwo planistyczne, a wszystkie organy współdziałające wraz z miejską komisją urbanistyczno – architektoniczną będą czuwać nad prawidłowością danej dokumentacji i procesu jej uchwalania. Dodatkowo, w trakcie opracowania ZPI dochodzić będzie do zawarcia umowy urbanistycznej pomiędzy inwestorem a gminą. W tym dokumencie inwestor zobowiązywać się będzie do realizacji inwestycji uzupełniającej – wybranej z katalogu określonego w ustawie. Inwestycją uzupełniającą może być m.in. budowa odcinka sieci uzbrojenia terenu. Działanie takie ma przynieść korzyści przestrzenne lub infrastrukturalne dla społeczności lokalnych w wyniku realizacji funkcji podstawowej zamierzonej przez inwestora. Wcześniej wspomniany tryb uproszczony sporządzania MPZP zarezerwowany będzie dla konkretnych inwestycji, określonych w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym. Umożliwi on realizację dokumentu planistycznego w tzw. szybkiej ścieżce, która ogranicza czasowo terminy wykonania czynności przez organy współdziałające, a także skraca czas przeprowadzenia konsultacji społecznych. W ustawie określono również szereg inwestycji wykluczonych z katalogu dopuszczonych do realizacji trybu uproszczonego. W szczególności są to przedsięwzięcia znacząco oddziałujące na środowisko. Przepisy przejściowe wskazują na tryb wchodzenia w życie konkretnych przepisów z nowego systemu planistycznego. Część zaczęła obowiązywać 24 września 2023 r. w dniu wejścia w życie zmiany ustawy, niemniej jednak ostatecznie cały system funkcjonować będzie od początku 2026 r. Do tego czasu Gminy będą miały obowiązek wdrożenia postanowień nowego systemu w życie. W głównej mierze dotyczyć to będzie uchwalenia planu ogólnego gminy. Gmina Orzysz Uchwałą Nr III/24/24 z dnia 26 czerwca 2024 r. Rady Miejskiej w Orzyszu w sprawie przystąpienia do sporządzania planu ogólnego miasta i gminy Orzysz wraz z prognozą oddziaływania na środowisko. Planowany termin uchwalenia planu ogólnego to lipiec 2026 r.

Prace analityczne podjęte w obszarze planowania w 2025 roku

W celu oceny aktualności planu ogólnego i planów miejscowych wójt, burmistrz albo prezydent miasta dokonuje analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy, ocenia postępy w opracowywaniu planów miejscowych i opracowuje wieloletnie programy ich sporządzania, z uwzględnieniem decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, oraz wniosków w sprawie sporządzenia lub zmiany planu miejscowego lub planu ogólnego. Jednocześnie zgodnie z art. 64 ust. 2 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023, poz. 1688) „do dnia wejścia w życie planu ogólnego gminy w danej gminie, w przepisach ustaw zmienianych niniejszą ustawą, z wyjątkiem ustawy zmienianej w art. 26, odnoszących się do planu ogólnego gminy, przez plan ogólny gminy należy rozumieć studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, z wyjątkiem spraw uchwalania planów ogólnych gminy."

W 2025 roku uchwalono nowe miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego:

- dla obszaru obejmującego punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych na terenie miasta Orzysz,
- dla obszaru obejmującego punkt selektywnego zbierania odpadów komunalnych na terenie miasta Orzysz obejmującego tereny położone pomiędzy Kanałem Orzysz, ulicami: Wyzwolenia i Słoneczną oraz rejon istniejącego cmentarza,

W 2025 roku wpłynęło 83 wniosków o zmianę/opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

W trakcie procedury jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego:

- części obrębu geodezyjnego Okartowo. Rada Miejska w Orzyszu podjęła Uchwałę Nr XXXVII/273/21 Rady Miejskiej w Orzyszu z dnia 30 czerwca 2021r. w sprawie przystąpienie do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obrębu Okartowo w sąsiedztwie Jezior Tyrkło oraz Śniardwy, gmina Orzysz;

- części obrębu geodezyjnego Nowe Guty. Rada Miejska w Orzyszu podjęła Uchwałę Nr XXXVII/274/21 Rady Miejskiej w Orzyszu z dnia 30 czerwca 2021 r. w sprawie przystąpienie do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego części obrębu Nowe Guty w sąsiedztwie Jeziora Śniardwy, gmina Orzysz;

- w obrębach geodezyjnych Pianki, Grądy, Aleksandrowo gm. Orzysz. Rada Miejska w Orzyszu podjęła Uchwałę Nr V/34/2019 z dnia 27 lutego 2019 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w obrębach geodezyjnych Pianki, Grądy, Aleksandrowo, gm. Orzysz;
- części obrębu geodezyjnego Orzysz Rada Miejska w Orzyszu podjęła Uchwałę XIV/103/25 z dnia 26 marca 2025 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla dla obszaru części działki ewidencyjnej nr 524 w obrębie geodezyjnym 1-Orzysz **dot. SUW**

W 2025 roku Gmina Orzysz poniosła koszt w wysokości 92 227,00 zł związanych z sporządzeniem miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Decyzje administracyjne związane z procesem inwestycyjnym w 2025 roku

Na obszarach, na których nie ustalono planu, Burmistrz dokonuje weryfikacji planowanych inwestycji w trybie decyzji o warunkach zabudowy lub ustalenia celu publicznego. W 2024 roku wydano:

- decyzji o warunkach zabudowy – ilość 436
- decyzji o ustaleniu celu publicznego – ilość 6

Główną funkcją wydawanych decyzji administracyjnych ustalających warunki zabudowy w 2025 r. była funkcja mieszkaniowa jednorodzinna.

W przypadku inwestycji w obszarze objętym planem zagospodarowania wystarczy uzyskać wypisy i wyrysy/zaświadczenia z planu, określające czy dany rodzaj inwestycji jest możliwy do zrealizowania. Łącznie wydano w 2025 r. 506 dokumentów tego typu.

Wnioski

1) Gmina Orzysz posiada aktualne obowiązujące plany zagospodarowania dla wszystkich ważniejszych obszarów inwestycyjnych w gminie.
2) Powierzchnia objęta planami na koniec 2025 roku to ok. 7794,8 ha , co stanowi około 21,5 % całości obszaru gminy. W kraju 30% obszaru jest objęte planami zagospodarowania.
3) Gmina prowadzi opracowania dla kolejnych obszarów w celu ustalenia szczegółowych zasad zagospodarowania.
4) Najczęstszą inwestycją dla której prowadzone są postępowania, jest zabudowa jednorodzinna.

Ochrona środowiska i przyrody

Projekt „Orzysz Naturalnie - Gmina Zielonych Projektów"

W Gmina Orzysz realizowana jest „Strategia Gminy Orzysz – Orzyski Zielony Ład 2030", oparta na trzech osiach odpowiadających kolorystyce flagi gminy:

- **oś żółta** – czyste powietrze i efektywność energetyczna,
- **oś zielona** – rozwój terenów zielonych i gospodarka odpadami,
- **oś niebieska** – ochrona i racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi.

Każda z osi obejmuje odrębne obszary interwencji oraz zestaw działań ukierunkowanych na poprawę jakości środowiska i przestrzeni publicznej.

Istotnym elementem wdrażania strategii jest program „Orzysz Naturalnie – Gmina Zielonych Projektów", który angażuje mieszkańców, wspólnoty mieszkaniowe, sołectwa, organizacje pozarządowe oraz szkoły. W jego ramach mieszkańcy wskazują przestrzenie wymagające uporządkowania i zagospodarowania zielenią, dla których opracowywane są koncepcje zagospodarowania przez specjalistów. Gmina oraz jej jednostki podejmują działania w celu pozyskania środków finansowych na realizację zgłoszonych inicjatyw.

Wsparciem dla realizacji programu jest Zespół Konsultacyjno-Doradczy liczący 16 osób, w tym ekspertów z zakresu dendrologii i architektury krajobrazu. Zespół opiniuje zgłaszane inicjatywy oraz wspiera proces kształtowania funkcjonalnej i estetycznej przestrzeni publicznej.

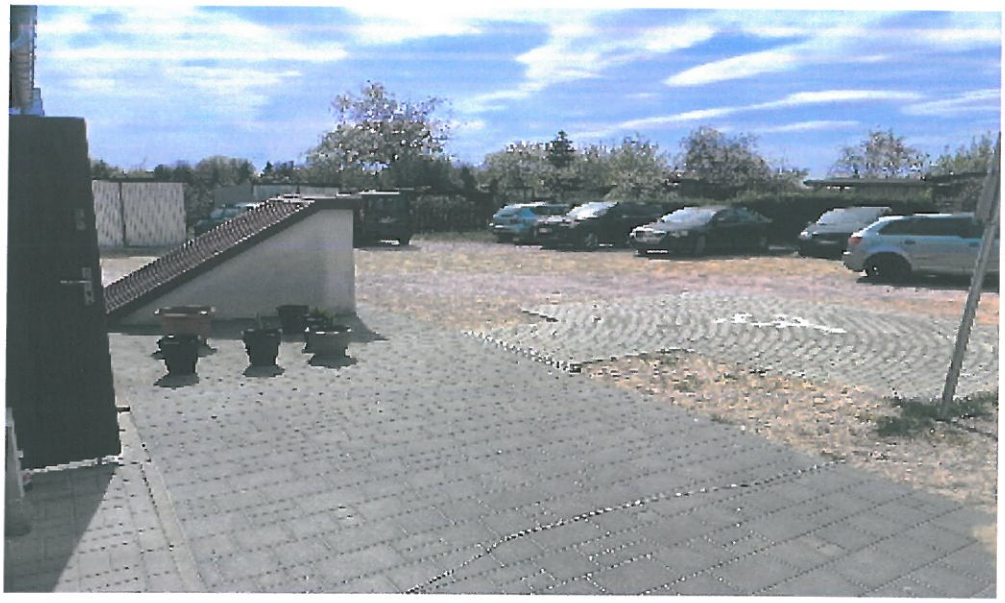
Realizacja działań w 2025 r.

I. Oś żółta - powietrze i energia: w ramach działań na rzecz poprawy jakości powietrza oraz ograniczenia emisji zanieczyszczeń udzielono **3 dotacji** dla gospodarstw domowych na wymianę źródeł ciepła na ekologiczne (po 1 000 zł każda). Działania te stanowią uzupełnienie programu rządowego Czyste Powietrze.

II. Oś zielona - tereny zielone i gospodarka odpadami

1. Rozwój terenów zielonych:

- realizacja programu „Wspólne Podwórko" – przeznaczono **50 000 zł**, udzielając wsparcia 9 podmiotom (stowarzyszeniom, fundacjom, wspólnotom mieszkaniowym),
- beneficjenci przeznaczyli min. 5% wartości projektów na zakup roślin wieloletnich,
- wykonano nasadzenia **16 drzew** (lipa drobnolistna i klon pospolity) na terenie miasta i gminy.

Zdjęcie przedstawia zagospodarowanie terenu z programu „Wspólne Podwórko" - ul. Wojska Polskiego 78

2. Gospodarka odpadami i usuwanie azbestu:

- zadania realizowane przy współpracy z Mazurski Związek Międzygminny – Gospodarka Odpadami,
- wpłynęło **7 wniosków** o usunięcie azbestu,
- usunięto łącznie **53,630 t odpadów zawierających azbest**,
- wykonawcą zadania była firma Logistyka Odpadów – Realizacje Sp. z o.o.,
- odpady odbierano na podstawie kompletnych wniosków mieszkańców (bez zawierania indywidualnych umów).

Gospodarka odpadami komunalnymi:

- złożono **2280 deklaracji** (w tym 822 z kompostownikiem),
- wszystkie gospodarstwa prowadzą selektywną zbiórkę odpadów,
- łączna masa odebranych odpadów: **2 811,200 t**, w tym **1 418,820 t odpadów niesegregowanych**,
- w Punkcie Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych zebrano **667,840 t**
- osiągnięto poziom recyklingu **45,66%**,
- funkcjonuje aplikacja KIEDY WYWÓZ wspierająca mieszkańców w segregacji i harmonogramie odbioru odpadów.
- odebrano 9,32 t odpadów odzieży i tekstyliów (odbiór na podstawie zgłoszenia telefonicznego przez mieszkańców)

III. Oś niebieska - gospodarka wodna

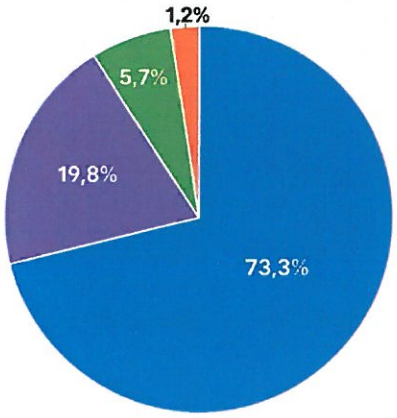
W zakresie gospodarki wodno-kanalizacyjnej w 2025r. nie udzielono dotacji na budowę przydomowych oczyszczalni ścieków (brak wniosków), w budżecie zabezpieczono na ten cel 2 000 zł.

Opieka nad zwierzętami

Program opieki nad zwierzętami obejmuje m.in. sterylizację, opiekę weterynaryjną, adopcje oraz działania edukacyjne.

Struktura wydatków na opiekę nad zwierzętami w 2025 r.

(wartości w zł i udział procentowy)

Nazwa wydatku	Wydatki w 2025 [zł]	Udział [%]
1. Opłata za pobyt psów w schronisku	90 000,00	73,3%
2. Całodobowa opieka weterynaryjna	1 480,00	1,2%
3. Zakup karmy dla kotów wolnożyjących	6 968,64	5,7%
4. Opieka nad wolno żyjącymi kotami w tym sterylizacja	24 325,01	19,8%
5. Zapewnienie miejsca w gospodarstwie	0,00	0,0%
6. Usypianie ślepych miotów	0,00	0,0%
RAZEM	**122 773,65**	**100,0%**

Największą pozycję w strukturze wydatków stanowią koszty utrzymania psów w schronisku (73,3% wydatków ogółem).
Znaczny udział mają również wydatki na opiekę nad kotami wolno żyjącymi, w tym sterylizację (19,8%).
Pozostałe koszty, obejmujące zakup karmy (5,7%) oraz opiekę weterynaryjną (1,2%), mają marginalny udział w strukturze wydatków.

Melioracje

Na terenie gminy działa Gminna Spółka Wodna, realizująca zadania z zakresu utrzymania urządzeń melioracyjnych. W 2025 r. przyznano dotację w wysokości **10 000 zł**:

- wykonano konserwację rowów melioracyjnych (wykaszanie) na odcinku **4 682 mb**, w obrębie Pianki Rów RD - 1482mb, w obrębie Ublik Rów RB - 3200mb;
- całkowity koszt zadania wyniósł **11 500 zł** (w tym 1 500 zł środki własne spółki).

Zdjęcie przedstawia konserwację rowu w obrębie Pianki Rów RD

Wnioski

1. Pomimo korzystnych warunków środowiskowych gmina kontynuuje działania na rzecz poprawy jakości powietrza.
2. System gospodarki odpadami funkcjonuje stabilnie i pozwala osiągać wymagane poziomy recyklingu.
3. Nadal istotnym wyzwaniem pozostaje wysoki udział odpadów niesegregowanych.
4. Rozwój terenów zielonych przyczynia się do poprawy jakości życia mieszkańców oraz estetyki przestrzeni.
5. Znaczące środki finansowe przeznaczane są na przeciwdziałanie bezdomności zwierząt.
6. Funkcjonowanie Gminnej Spółki Wodnej pozytywnie wpływa na stan urządzeń melioracyjnych i gospodarkę wodną.

Transport i komunikacja

Transport drogowy

Orzysz leży na skrzyżowaniu dwóch dróg krajowych: nr 16 przecinającej region z zachodu na wschód oraz nr 63 przecinającej województwo z południa na północ. Wiąże się to z dużym nasileniem ruchu przy niskim standardzie dróg krajowych i ich złym stanie technicznym. W 2019r odcinek drogi nr 63 przebiegający przez miasto Orzysz w ciągu ulicy Wojska Polskiego został zmodernizowany wraz z oświetleniem przejść dla pieszych i wymianą oświetlenia ulicznego. Nadal trwają prace koncepcyjne nad przebiegiem drogi krajowej nr 16, które obecnie są na etapie uzgodnień. Koncepcje zakładają jeden wariant przebiegu drogi przez teren gminy Orzysz. Znacznym utrudnieniem w ruchu drogowym w Orzyszu jest nierozwiązany problem skrzyżowania DK nr 16 i 63. Pomimo starań samorządu lokalnego u zarządcy dróg krajowych tj. GDDKiA na poziomie centralnym i wojewódzkim, nie udało się doprowadzić do budowy ronda lub oznakowania świetlnego w/w skrzyżowania.

Na terenie gminy Orzysz zgodnie z ustawą z dnia 21 marca 1985 r o drogach publicznych (Dz. U z 2023 r., poz. 645) usytuowane są trzy kategorie dróg publicznych: krajowe, powiatowe i drogi gminne.

Do dróg krajowych zaliczamy DK nr 63 i DK nr, 16 które są zarządzane przez GDDKiA Rejon w Ełku i Giżycku.

Na terenie gminy Orzysz usytuowanych jest 19 odcinków dróg powiatowych zarządzanych przez Powiatowy Zarząd Dróg w Piszu oraz 36 dróg zaliczonych zgodnie z uchwałami Rady Miejskiej w Orzyszu do kategorii dróg gminnych i zarządzanych przez Burmistrza Orzysza.

Publiczne drogi stanowią infrastrukturę dróg gminnych o długości 52, 959 km z tego:

- 15, 971 km to drogi bitumiczne;
- 3, 043 km z kostki;
- 0, 665 km brukowe;
- 3, 929 km wzmocnione tłuczniem
-29, 351 km gruntowe

Pozostałe drogi niezaliczone do w/w kategorii dróg publicznych o długości około 266 km, zgodnie z art. 8 ustawy o drogach publicznych stanowią drogi wewnętrzne, których właścicielem jest Gmina Orzysz.

W roku 2025 Gmina Orzysz zrealizowała następujące inwestycje drogowe z udziałem środków własnych:

Lp	Nazwa inwestycji	Długość odcinka	Koszt inwestycji	Kwota dofinansowania
1.	Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Dąbrówka	0,260 km	318 059,18	161 366,59

2	Przebudowa dróg gminnych: ul. Polna	0,805 km	2 540 934 ,00	1 270 467,00
3	Przebudowa dróg wewnętrznych w Orzyszu – ul. Ogrodowa i Wojska Polskiego	720 m2	251 288,41	0,00

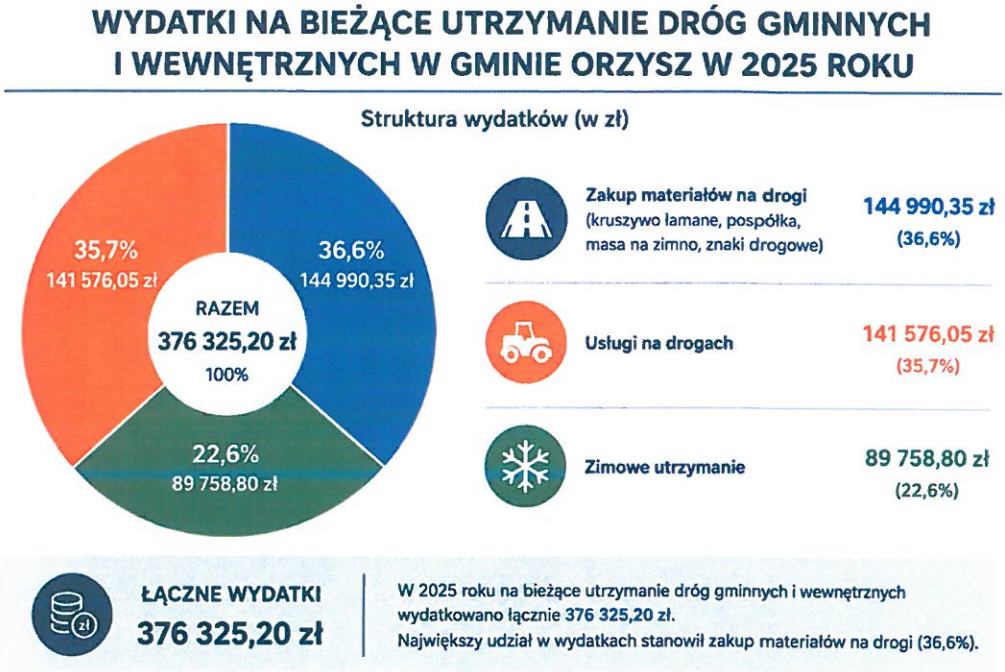

Ulica Polna

Ulica Ogrodowa

Gmina Orzysz wzorem ubiegłych lat w 2025 roku starała się wykonywać inwestycje drogowe z dofinansowaniem zewnętrznym przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego z Funduszu Dróg Samorządowych w ramach zadania: „Przebudowa dróg gminnych: ul. Polna " uzyskano dofinasowanie z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, związane z wyłączeniem z produkcji gruntów rolnych na zadanie pn. „Przebudowa drogi gminnej w miejscowości Dąbrówka- etap-I" .

Komunikacja publiczna

Komunikacja publiczna na terenie Gmina Orzysz przez wiele lat stanowiła istotny problem dla mieszkańców, szczególnie obszarów wiejskich, gdzie dostęp do połączeń był ograniczony. Prywatni przewoźnicy realizowali przewozy w niewystarczającym zakresie.

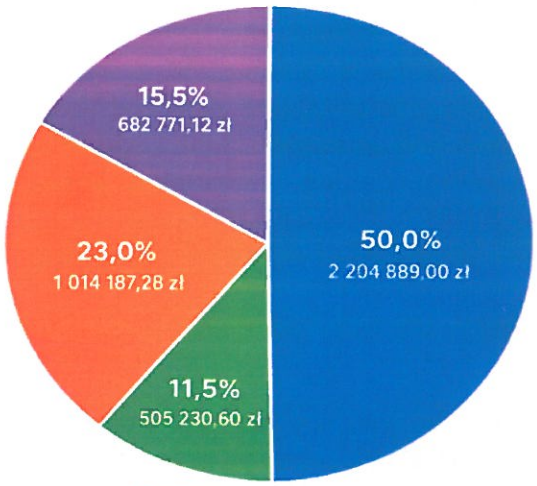
Przełom nastąpił 1 lutego 2023 r., kiedy uruchomiono Gminną Komunikację Publiczną (GKP). System obejmuje połączenia lokalne oraz do miast takich jak Ełk, Pisz i Mikołajki. Umożliwia on również dowóz uczniów do szkół w ramach transportu publicznego. Sieć połączeń zapewnia dostępność komunikacyjną całego obszaru gminy oraz integrację z transportem kolejowym w kierunku Olsztyn i Białystok.

Na wniosek Burmistrza, przy współpracy z samorządem województwa, uruchomiono dodatkowe linie komunikacyjne: Olsztyn–Orzysz–Ełk oraz Mrągowo–Orzysz–Ełk. Ponadto, w porozumieniu z Gmina Wydminy, uruchomiono połączenia do Giżycko.

Koszty funkcjonowania GKP w 2025 r. wyniosły **4 407 078,00 zł** i były niższe niż w 2024 r. (4 575 513,06 zł). Struktura finansowania przedstawiała się następująco:

Struktura finansowania Gminnej Komunikacji Publicznej (GKP) w 2025 r.

Koszty funkcjonowania GKP w 2025 r. wyniosły 4 407 078,00 zł i były niższe niż w 2024 r. (4 575 513,06 zł).

RAZEM: 4 407 078,00 zł

Dopłata wojewody	2 204 889,00 zł	50,0%
Refundacja Marszałka	505 230,60 zł	11,5%
Przychody ze sprzedaży biletów	1 014 187,28 zł	23,0%
Wkład gminy	682 771,12 zł	15,5%

W 2025 r. udział gminy w finansowaniu systemu **zmniejszył się o 130 699,60 zł** w stosunku do roku poprzedniego, przy jednoczesnym wzroście przychodów ze sprzedaży biletów o **121 615,33 zł**. W całości kosztów funkcjonowania GKP wkład **własny wynosi 15.5%. Należy podkreślić, że wzrost dochodów ze sprzedaży biletów jednorazowych i miesięcznych świadczy o tym, że mieszkańcy i turyści docenili częstotliwość i przystępne koszty przejazdów.**

Uruchomienie GKP nie spowodowało ograniczenia działalności lokalnych przewoźników. Dotychczasowi operatorzy, działając w formie konsorcjum, realizują usługi przewozowe na rzecz gminy, natomiast połączenia wykraczające poza obszar gminy nadal obsługiwane są przez przewoźników komercyjnych.

Transport kolejowy

Z inicjatywy Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego oraz samorządów lokalnych, w tym również Gminy Orzysz, rozpoczęto proces uruchomienia linii kolejowej pn. „Modernizacja linii kolejowej nr 223 Czerwonka–Biskupiec–Mrągowo–Mikołajki–Orzysz". Przedsięwzięcie to ma istotne znaczenie dla poprawy dostępności komunikacyjnej regionu oraz zwiększenia jego atrakcyjności inwestycyjnej i turystycznej. Zgodnie z aktualnymi założeniami, uruchomienie połączeń kolejowych planowane jest etapowo: do Mrągowa w 2027 r., do Mikołajek w 2028 r., a następnie do Orzysza. Realizacja inwestycji przyczyni się do wzmocnienia spójności transportowej gminy z pozostałymi częściami województwa oraz poprawy jakości życia mieszkańców.

W chwili obecnej, na skutek decyzji rządu, zawieszone zostały prace nad uruchomieniem linii kolejowej nr 29 na odcinku Ostrołęka–Łomża–Pisz–Orzysz–Giżycko. Inwestycja ta w przyszłości mogłaby zapewnić bezpośrednie połączenie Giżycka z Warszawą oraz planowanym Centralnym Portem Komunikacyjnym, znacząco poprawiając dostępność komunikacyjną regionu. Wstrzymanie realizacji projektu wpływa negatywnie na perspektywy rozwoju transportu publicznego oraz ogranicza potencjał gospodarczy i turystyczny gminy. **Burmistrz Orzysza wspólnie z samorządowcami regionu mazurskiego (Giżycko, Pisz) i regionu podlaskiego (Kolno, Łomża, Ostrołęka) prowadzą systematyczny dialog z Ministerstwem Infrastruktury i PKP LK wskazując na strategiczne znaczenie tej linii dla mieszkańców, lokalnej gospodarki i obronności państwa.**

Gospodarka komunalna

Zadania z zakresu gospodarki komunalnej realizuje Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych w Orzyszu Sp. z o.o., w której 100% udziałów posiada Gmina Orzysz.

Głównym przedmiotem działalności Spółki były przede wszystkim usługi w zakresie:

- zaopatrzenia w wodę pitną miasta Orzysz, wsi Chmielewo, Odoje oraz wsi Góra, Cierzpięty, Mikosze, Grzegorze, Okartowo tartak, Okartowo wieś, Wężewo, Grądy, Wierzbiny, Nowe Guty, Suchy Róg, Szwejkówko, Dąbrówka, Ublik, Pianki;
- przyjęcia i oczyszczania ścieków w oczyszczalniach Mikosze i Dąbrówka,
- administrowania cmentarzami komunalnymi w Orzyszu i w Okartowie,
- wytwarzania i zaopatrywania w ciepło i gorącą wodę.

Zaopatrzenie w wodę

W zakresie zaopatrzenia w wodę dział wodociągów realizował zadania polegające na świadczeniu i zapewnieniu wykonania usług na rzecz mieszkańców i innych podmiotów w zakresie:

1) zapewnienie zdolności posiadanych urządzeń wodociągowych do realizacji dostawy wody w sposób ciągły, w wymaganej ilości i pod odpowiednim ciśnieniem oraz zapewnienie należytej jakości dostarczanej wody,
2) zawieranie umów na dostawę wody,
3) windykacja należności przeterminowanych za dostarczoną wodę łącznie z możliwością odcięcia dostawy wody w oparciu o Ustawę o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i odprowadzaniu ścieków,
4) odczyt wodomierzy i pobieranie należności za dostawę wody,
5) wydawanie warunków technicznych na wykonywanie przyłączeń wodnych,
6) prowadzenie inwestycji z zakresu sieci wodociągowej,
7) organizacja i nadzór nad usuwaniem awarii na sieci wodociągowej,
8) utrzymanie w należytym stanie technicznym i porządku infrastruktury naziemnej urządzeń wodociągowych, nadzór nad realizacją budowy i rozbudowy sieci.

Spółka zajmuje się utrzymaniem i eksploatacją czterech Stacji Uzdatniania Wody (SUW), Stacją podnoszenia ciśnienia wody, Ujęciem wody oraz sieci wodociągowej.

System obejmuje usługami wodociągowymi domy mieszkalne, placówki wypoczynkowe, działki rekreacyjne i zakłady pracy. Ze względu na turystyczny charakter miejscowości wchodzących w skład gminy występuje duża różnica w zużyciu wody w sezonie letnim w stosunku do okresu posezonowego. Dla zaspokojenia świadczenia usług w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę przedsiębiorstwo posiada odpowiednią infrastrukturę i środki techniczne. Technologia produkcji wody polega na usuwaniu ponadnormatywnych ilość związków żelaza oraz manganu poprzez dwustopniową filtrację przez złoże kwarcowo - żwirowe. Prowadzona jest pełna dokumentacja związana z eksploatacją ujęć. Eksploatowane ujęcia posiadają aktualne pozwolenia wodno - prawne na pobór wody i eksploatację urządzeń służących do poboru wody. Jakość wody uzdatnionej jest objęta nadzorem sanitarnym przez właściwego miejscowo Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego oraz kontrolą wewnętrzną jakoś wody prowadzoną przez przedsiębiorstwo. Badania wody prowadzone są w akredytowanych laboratoriach, a próby pobierane są przez uprawnionych próbobiorców. Pompy w studniach głębinowych w ujęciach wody, są poddawane systematycznym przeglądom, aby zapobiec awariom. Sieć wodociągowa wymaga stałej kontroli i systematycznych działań w zakresie ograniczenia strat wody na sieci przesyłowej oraz zredukowania ilości występujących awarii. Prowadzony jest stały monitoring sieci i systematyczny przegląd urządzeń wodnych.

W skład działu wodociągowego wchodzą:

1. Ujęcie wody w Orzyszu przy ul. Polnej w ilości dwóch studni głębinowych, w tym jedna o głębokości 90 m i jedna o głębokości 103 m łącznie ze stacją uzdatniania wody przy ul. Polnej i siecią wodociągową o długości około 87,3 km zaopatrującą w wodę miasto Orzysz, wieś Wierzbiny, Góra, Szwejkówko, Mikosze, Mikosze Osada, Grzegorze, Grądy, Cierzpięty, Okartowo Tartak, Okartowo Wieś, Wężewo, Ublik, Nowe Guty i Pianki.

2. Ujęcie wody we wsi Odoje z jedną studnią głębinową, hydrofornią, stacją uzdatniania wody razem z siecią wodociągową o długości 3,2 km.

3. Ujęcie wody we wsi Chmielewo z dwiema studniami kopanymi, hydrofornią bez uzdatniania wody razem ze „starą" siecią wodociągową o długości 1,2 km.

4. Ujęcie wody razem ze stacją uzdatniania wody w miejscowości Suchy Róg razem z przedwojenną siecią wodociągową o długości 1,2 km.

5. Stacja uzdatniania wody w Dąbrówce wraz z ujęciem i siecią wodociągową o długości 4,9 km, 5 przydomowych stacji uzdatniania wody w obrębie wsi Dąbrówka.

6. Punkt podnoszenia ciśnienia wody we wsi Góra z sześcioma pompami Grundfos.

W roku sprawozdawczym 2025 pobrano z ujęć 347,0 tys. m3, natomiast sprzedano 281,0 tys. m3, 38,0 tys. m3 wody to strata spowodowana przez awarie na sieci, natomiast 28,0 m3 wody wykorzystano na cele technologiczne na SUW.
Sprzedaż wody w okresie 2024 i 2025:

Wyszczególnienie	2024	2025
Sprzedaż wody	290 000,4 m^3	281 005,13 m3

Jak wynika z powyższej tabeli sprzedaż wody w 2025 roku zmniejszyła się o 8 995,27 m3 w stosunku do roku 2024, co stanowi spadek o 3,10 %. Spadek sprzedaży wynika z wielu przyczyn – zarówno technicznych , ekonomicznych, jak i społecznych .
Przyczyną zmniejszonej ilości zużytej wody były zastosowane oszczędne urządzenia, zmiana taryfy oraz wzrost świadomości i racjonalna gospodarka wodą.
Spółka realizuje wymianę wodomierzy na dokładniejsze, co również ogranicza starty i wycieki w instalacjach odbiorców. Dodatkowym czynnikiem były również warunki pogodowe, w szczególności okresy o zwiększonej ilości opadów oraz niższe temperatury, wpływające na ograniczenia zużycia wody.

W 2025 r. zrealizowano następujące działania:
- wymieniono 62 wodomierze,
- zakupiono bariery zabezpieczające miejsce awarii,
- zamontowano lampy dezynfekcyjne UV na Stacji Uzdatniania Wody w Dąbrówce,
- zamontowano lampy dezynfekcyjne UV na Stacji Uzdatniania Wody w Odojach,
- opracowano PFU – budowa sieci wodociągowej w m. Strzelniki,
- opracowano projekt modernizacji Stacji Uzdatniania Wody w Orzyszu,
- przeprowadzono wymianę hydrantów na terenie gminy Orzysz w ramach poprawy zabezpieczenia przeciwpożarowego.

Ponadto Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych w Orzyszu Sp. z o.o. uzyskało pozwolenie na modernizację Stacji Uzdatniania Wody w Orzyszu, wydane przez Starostwo Powiatowe w Piszu.

W 2025 r. Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych zawarło 110 umów na dostawę wody i odprowadzanie ścieków.

Z nowymi odbiorcami, którzy podłączyli się do naszej sieci podpisano 54 umów. W związku z przeniesieniem prawa własności na innego właściciela podpisano 56 cesji.

Wykonano 35 przyłączy do sieci wodno-kanalizacyjnej, 15 przyłączy do sieci wodociągowej i 4 do sieci kanalizacyjnej.

Nowi odbiorcy podłączeni w 2025r. na terenie gminy:

- w obszarze wiejskim: 35 – przyłączy wodociągowych, 23 – przyłączy kanalizacyjnych;
- w obszarze miejskim: 15 – przyłączy wodociągowych, 17 – przyłączy kanalizacyjnych.

W 2025 r. odnotowano łącznie 15 awarii sieci wodociągowej. W 5 przypadkach zapewniono zastępcze punkty poboru wody. Odbiorcy o wystąpieniu awarii byli informowani za pośrednictwem strony Facebook Przedsiębiorstwa Usług Komunalnych w Orzyszu Sp. z o.o., przez sołtysów poszczególnych miejscowości, a także telefonicznie oraz w sposób zwyczajowo przyjęty na terenie gminy.

W dziale wodociągów pracuje 5 osób, które są odpowiedzialne za utrzymanie bezawaryjnej pracy na stacjach. Do ich zadań należą kontrole sieci wodociągowej, a także odczyty zdalne i manualne wodomierzy oraz wymiana wodomierzy po legalizacji. Te same osoby dysponowane

są do usuwania awarii na terenie Gminy. Awarie usuwane są niezwłocznie, (także w weekendy, święta oraz dni wolne od pracy).

W związku z tym, że sieć wodociągowa jest przestarzała wymaga większego zaangażowania przy nadzorowaniu sieci, zwiększonej ilości wody na cele technologiczne i nakładów finansowych na usuwanie awarii.

Poniżej przedstawiano przychody i koszty z działalności wodociągowej:

RODZAJ DZIAŁANOŚCI	PRZYCHODY	KOSZTY	WYNIK
Wodociągi	1 760 733,97	1 742 139,37	18 594,60
Usługi zlecone wod.-kan.	52 589,63	105 685,07	-53 095,44

W 2025 roku uzyskano nieznaczny zysk w działalności związanej ze sprzedażą wody. Poniesiona strata na usługach zleconych wod.-kan. wynika z wnoszonych do Wód Polskich opłat z tytułu wód opadowych (kanalizacja deszczowa).

System kanalizacji

System kanalizacji sanitarnej oparty jest głównie na kanalizacji grawitacyjnej, przepompowniach ścieków i kanalizacji tłocznej, która za pomocą kolektorów przerzutowych dostarcza ścieki do miejskiej oczyszczalni ścieków. Istniejąca sieć kanalizacji obejmuje przede wszystkim najgęściej zaludnione okolice w pobliżu miasta Orzysz, ale także szereg sąsiednich miejscowości na obrzeżach gminy.

W zakresie inwestycji własnych i usług zleconych przez Gminę Orzysz dział oczyszczalni ścieków realizował zadania polegające na świadczeniu i zapewnieniu wykonania usług na rzecz mieszkańców i innych podmiotów w zakresie:

1) zapewnienie zdolności posiadanych urządzeń kanalizacyjnych do odprowadzania ścieków w sposób ciągły oraz zapewnienie należytej jakości ścieków,
2) zawieranie umów na odprowadzanie ścieków,
3) windykacja należności przeterminowanych za odprowadzone ścieki, łącznie z możliwością zamknięcia przyłącza kanalizacyjnego w oparciu o Ustawę o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i odprowadzaniu ścieków,
4) odczyt wodomierzy i pobieranie należności za odprowadzanie ścieków,
5) wydawanie warunków technicznych na wykonywanie przyłączeń do kanalizacji sanitarnej,
6) prowadzenie inwestycji z zakresu sieci kanalizacyjnej,
7) organizacja i nadzór nad usuwaniem awarii na sieci kanalizacyjnej,
8) utrzymanie w należytym stanie technicznym i porządku infrastruktury naziemnej urządzeń kanalizacyjnych oraz nadzór nad realizacją budowy i rozbudowy urządzeń.

Przedsiębiorstwo od 1997 roku eksploatuje oczyszczalnię ścieków w rejonie wsi Mikosze wraz z 49 głównymi przepompowniami ścieków - wszystkie zasilane energią elektryczną. W skład oczyszczalni ścieków, która ma bazę w rejonie Mikosze Osada wchodzi przepompownia

ścieków przy ul. Mazurskiej w Orzyszu – łącznie ze zbiornikiem wyrównawczym i kratą mechaniczną, przepompownia ścieków przy ul. Kanałowej, przepompownia ścieków przy ul. Kolejowej, ul. Olsztyńskiej, ul. Mazurskiej, 3 przepompownie przy ul. Wojska Polskiego, 3 przepompownie przy ul. Polnej, 2 przepompownie przy ul. 1 Maja, przepompownia przy ul. Klonowej, przepompownia przy ul. Mickiewicza, 3 przepompownie przy ul. Giżyckiej, przepompownia przy ul. Ogrodowej, przepompownia przy ul. Leśnej w Orzyszu, przepompownia w miejscowości Szwejkówko oraz przepompownia w miejscowości Wierzbiny, 2 przepompownie we wsi Góra, 2 przepompownie ścieków we wsi Cierzpięty, 3 przepompownie w Okartowie, 9 przepompowi ścieków w Nowych Gutach, 1 przepompownia w m. Ublik, 3 przepompownie ścieków w m. Mikosze, 1 przepompownia w m. Grądy, 3 przepompownie w m. Mikosze Osada , 1 przepompownia w m. Pianki oraz przepompownia tzw. odcieków z Gminnego Wysypiska Śmieci we wsi Góra oraz sieć kanalizacji sanitarnej grawitacyjnej i ciśnieniowej o łącznej długości około 94,1 km. W skład oczyszczalni ścieków wchodzi również trafostacja w rejonie wsi Mikosze oraz trzy agregaty prądotwórcze o łącznej mocy 120 kW. W 2018 roku została wybudowana oczyszczalnia ścieków wraz z siecią kanalizacyjną o długości 5,5 km we wsi Dąbrówka, której odbiór nastąpił w 2019r. PUK w Orzyszu Sp. z o.o. wybudował sieć wodno-kanalizacyjną w miejscowościach Mikosze, Grądy Podmiejskie i Orzysz na ul. Leśnej. W m. Mikosze wybudowano 1876 m sieci kanalizacji tłocznej i 972 m sieci grawitacyjnej, 3 przepompownie główne i 6 przydomowych. W Grądach Podmiejskich wybudowana została kanalizacja tłoczna o długości 1237 m i grawitacyjna 382 m, 1 przepompownia główna i 8 przydomowych.

Ogólny opis prac wykonywanych w 2025 r.

1. Odnotowano 24 poważniejsze awarie sieci kanalizacyjnej na terenie miasta i Gminy Orzysz, z tego w samym mieście 19. Awarie występowały na sieci kanalizacji grawitacyjnej (dochodziło do zatorów), jak również w przepompowniach przydomowych i głównych. W Nowych Gutach wystąpiły dwie awarie na sieci kanalizacji ciśnieniowej. Łączny koszt usunięcia awarii wraz z materiałami około 62 000 zł.
2. Monitoring przepompowni i udostępnienie karty SIM. Koszt 8 000 zł.
3. Wykonanie tymczasowego ogrodzenia na terenie starej oczyszczalni celem zabezpieczenia terenu.
4. Prowadzona jest gospodarka osadowa wg. zaleceń Wód Polskich i WIOŚ.
5. Wywóz skratki oraz piasku i osadu do Zakładu Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych w Spytkowie Sp. z o.o. Koszt około 27 000 zł.
6. Wykonywane są sprawozdania kwartalne, półroczne i roczne do Wód Polskich i WIOŚ.
7. Zakupiono zawory odpowietrzające sieć tłoczną Góra-Cierzpięty. Koszt 9 500 zł.
8. Samochód WUKO służący do czyszczenia kanalizacji i przepompowni ścieków jest cały czas w eksploatacji. Co dwa miesiące czyszczone są wszystkie główne trasy sieci kanalizacji grawitacyjnej wraz z przepompowniami głównymi, co powoduje mniejszą ilość zatorów na sieci oraz przedłuża żywotność pomp. Utrzymanie sieci i oczyszczalni ścieków w Mikoszach i Dąbrówce odbywa się w ruchu ciągłym.
9. Zakup bram wjazdowych na oczyszczalnię ścieków (2 szt.). Koszt 11 800 zł.
10. Naprawa WUKO MAN. Koszt 5 700 zł.
11. Naprawa WUKO małe firmy KANRO. Koszt 1 200 zł.
12. Remonty pomp z przepompowni ścieków – 19 000 zł.
13. Naprawa samochodu RENAULT MASTER – 15 000 zł.
14. Przeglądy serwisowe przepompowni ścieków na gwarancji – 13 000 zł.

15. Przegląd i konserwacja aparatów powietrznych firmy AUER. Koszt 1 400 zł.
16. Przegląd i kalibracja detektora gazów – 1 100 zł.
17. Koszt badania ścieków przez laboratorium akredytowane SGS Polska – 13 000 zł.
18. Przebudowa sieci wod.-kan. na ulicy Ogrodowej w Orzyszu – 7 000 zł.
19. Opracowanie dokumentacji na sieć wod.-kan. w miejscowości Strzelniki (PFU) + Decyzja lokalizacyjna. Koszt 27 000 zł.
20. Odwodnienie osadu prasą mobilną przez firmę Klimapol – 21 000 zł.
21. Zakup pomp do przydomowych przepompowni ścieków w miejscowości Wierzbiny – 30 000 zł.
22. Leasing samochodu WUKO MAN – 67 000 zł.
23. Roczny przegląd budynków – 2 000 zł.

Na oczyszczalni ścieków łącznie z kierownikiem pracowało 9 osób. Oczyszczalnia jest w ciągłym ruchu, praca jest zmianowa.
W roku sprawozdawczym 2025 przyjęto na oczyszczalnię ścieki dostarczone kolektorami w ilości 276 014.40 m3, w tym 15 395,97 tys. m³ dostarczonych beczkowozami z terenu gminy Orzysz, co zostało zaprezentowane w tabeli poniżej.

MIESIĄC	SPRZEDAŻ odbiór ścieków [m³]	ŚCIEKI DOWOŻONE [m³]	OGÓŁEM dostarczone kolektorem [m³]
STYCZEŃ	18 699,12	721,00	20 467,50
LUTY	19 976,09	985,50	21 091,60
MARZEC	18 551,61	1 232,50	23 360,80
KWIECIEŃ	20 214,43	1 059,00	24 111,40
MAJ	20 857,97	1 055,03	26 269,20
CZERWIEC	19 922,70	1 374,00	24 777,30
LIPIEC	22 919,28	948,65	31 519,20
SIERPIEŃ	23 025,37	2 015,18	28 137,00
WRZESIEŃ	22 235,91	2 870,15	29 606,00
PAŹDZIERNIK	20 107,78	1 110,09	22 545,70
LISTOPAD	17 416,01	1 021,10	22 800,80
GRUDZIEŃ	18 654,39	1 003,50	21 795,40
OGÓŁEM	242 580,76	15 395,97	276 014,40

Odbiór ścieków w okresie 2024 i 2025 roku

Wyszczególnienie	2024	2025
Odbiór ścieków	295 393 m³	276 014 m³

W analizowanym okresie odnotowano spadek ilości odbieranych ścieków w stosunku do roku poprzedniego. Odbiór ścieków w roku 2025 był mniejszy o 19 379 m³ niż w roku 2024, co stanowi spadek o 6,56 %. **Zjawisko to związane jest przede wszystkim ze zmniejszeniem zużycia wody przez odbiorców indywidualnych oraz podmioty gospodarcze, co bezpośrednio wpływa na ilość ścieków odprowadzanych do systemu kanalizacji zbiorczej. Na poziom odbioru ścieków wpływ miały również działania mieszkańców i przedsiębiorców związane z racjonalizacją zużycia wody, stosowaniem urządzeń ograniczających pobór wody oraz wzrostem świadomości ekologicznej.**

Przychody i koszty w roku 2025:

RODZAJ DZIAŁANOŚCI	PRZYCHODY	KOSZTY	WYNIK
Oczyszczalnia ścieków i kolektory sanitarne	2 549 556,29	2 503 775,55	45 780,74

Mając w zasobach obiekt oczyszczalni ścieków Spółka powinna świadczyć usługi związane z odbiorem nieczystości płynnych ze zbiorników bezodpływowych oraz odbierać osad z przydomowych oczyszczalni ścieków. Należy podkreślić, iż przez konkurencyjne ceny oraz wysoką jakość świadczonych usług jesteśmy w stanie osiągnąć duże zainteresowanie wśród mieszkańców.
Do tego celu Spółka zamierza zakupić pojazd asenizacyjny służący do odbioru nieczystości płynnych.

Ciepłownictwo

Spółka komunalna PUK w Orzyszu od czerwca 2021 roku po połączeniu spółek zajmuje się zaopatrzeniem w ciepło nieruchomości znajdujących się na terenie miasta Orzysz. Ciepło dostarczane jest obecnie dla 147 obiektów, w tym do budynków na terenie Jednostki Wojskowej.
W 2025 Spółka posiadała dwa źródła wytwarzania ciepła zlokalizowane w Ciepłowni Miejskiej przy ul. M. Kajki 4 w Orzyszu:

1. kotłownia węglowa wykorzystująca 2 kotły wodne K1 i K2 o mocy 2,91 [MW] każdy i jeden kocioł wodny K3 o mocy 2,5 [MW], opalane miałem węglowym; kotłownia ta jest kotłownią szczytowo-rezerwową;
2. kotłownia biomasowa wykorzystująca 2 kotły biomasowe o mocy 5,0 [MW] (z ekonomizerami) każdy, opalane biomasą (zrębkami drzewnymi);kotłownia jest kotłownią podstawową.

Energia cieplna rozprowadzana jest do odbiorców w postaci gorącej wody poprzez sieć ciepłowniczą wysokoparametrową. Sieć ciepłownicza wraz z typową kotłownią wodną grzewczo-technologiczną powstała w 1988 roku dla zaopatrzenia miasta Orzysz w energię cieplną. Do rozprowadzania energii cieplnej zastosowano istniejącą 2-wu przewodową sieć cieplną wodną prowadzoną w kanałach łupinowych nieprzechodnich. Na rurociągach sieci cieplnej zastosowano izolację ciepłochronną wykonaną sposobem tradycyjnym (wg ówczesnych standardów jakościowych) z mat waty szklanej z pancerzem cementowym. W 2009 r. wykonano wymiany pierwotnej sieci ciepłowniczej na sieć ciepłowniczą wykonaną w

technologii rur preizolowanych. Dzięki wymianie sieci udało się zmniejszyć straty ciepła oraz ubytki nośnika.
Po przyłączeniu się nowych odbiorców i wybudowaniu nowych przyłączy w 2025 roku łączna długość sieci ciepłowniczej wraz z przyłączami w technologii rur preizolowanych wynosi 11,647 km. Średnica sieci od DN 20 do DN 250mm. Do sieci przyłączonych jest 126 węzłów cieplnych. Aktualnie budowa przyłączy ciepłowniczych odbywa się w systemie rur preizolowanych.
W Ciepłowni na bieżąco wykonywane są przeglądy budowlane, przegląd gaśnic i systemów ppoż., przegląd okresowy kominów, przegląd okresowy instalacji elektrycznej oraz okresowy przegląd dozoru technicznego kotłów. Węzły cieplne zarówno obce jak i będące własnością PUK pracowały bez znaczących zakłóceń. Wszystkie węzły cieplne posiadają automatykę pogodową. Parametry nośnika ciepła dostarczane do węzłów były zgodne z tabelą regulacyjną. Nie zgłoszono reklamacji odnośnie braku i ograniczeń w dostawie czynnika grzewczego do budynków podłączonych do systemu ciepłowniczego PUK. Nie zarejestrowano przekroczeń zamówionej mocy cieplnej u odbiorców. Eksploatacja sieci i węzłów oraz sterowania urządzeniami regulacyjnymi odbywało się prawidłowo. Wskazana jest dalsza modernizacja węzłów w postaci wprowadzenia wizualizacji i rejestracji parametrów nośnika ciepła i jego pomiaru oraz wymiany pomp.
Wraz ze wzrostem świadomości mieszkańców o konieczności ochrony środowiska oraz starzeniem się społeczeństwa, obserwuje się gwałtowny wzrost zainteresowania właścicieli nieruchomości, przyłączeniem ich budynków do miejskiej sieci ciepłowniczej. Konieczne stało się wybudowanie nowego źródła ciepła. Ważne jest, aby do wytwarzania ciepła użyte zostały paliwa odnawialne. Ze względu na fakt, że miasto położone jest w otoczeniu skupisk lasów oraz, że polityka państwa dąży do wykorzystywania w przedsiębiorstwach energetycznych paliw odnawialnych, w tym zrębków drzewnych, należy dążyć do tego, aby produkcja ciepła odbywała się z wykorzystaniem tych paliw.
W roku 2024 zakończone zostały prace nad rozbudową systemu ciepłowniczego w Orzyszu. W ramach projektu rozbudowy zostały zrealizowane następujące zadania:

- budowa i modernizacja węzłów cieplnych na terenie miasta oraz w jednostce wojskowej; w ramach projektu wybudowano 23 węzły ciepłownicze, co pozwala zasilać łącznie 121 odbiorców indywidualnych i grupowych łącznie.
- nowa sieć cieplna o dł. około 3,852 km wraz z wymianą części ciepłociągu na rury preizolowane na terenie miejskim i wojskowym.

W 2025 roku z zaplanowanych remontów i napraw wykonano remonty 6 cyklonów odprowadzających spaliny z kotłów węglowych K1 K2 i K3 co znacznie poprawiło jakość spalin odprowadzanych do atmosfery. Wymieniono uszkodzone rolki na taśmociągu odżużlania i nawęglania, wykonane zostały niezbędne przeglądy i dozory urządzeń technicznych, instalacji elektrycznych, badania spalin, sieci ppoż., dokonano legalizacji ciepłomierzy węzłach oraz zakupione i zamontowane zostały nowe ciepłomierze w kilku węzłach, wymienione zostały naczynia wyrównawcze reflex i zawory na węzłach.
Zakupiony i wymieniony został ruszt i odżużlacz do kotła K2 oraz zakupiony został ruszt i odżużlacz do kotła K1. Wykonana została również naprawa serwisowa koparko-ładowarki Komatsu. Całkowity koszt remontów w dziale ciepłownictwa w 2025 r. zamknął się kwotą 314,6 tys. Zł.

W 2025 r. w rozliczeniach z odbiorcami obowiązywała taryfa dla ciepła zatwierdzona decyzją Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki nr OGD.4210.31.2023.69778.II.EKo z dnia 15.03.2024 r., która została wprowadzona do stosowania 01.05.2024 r. W dniu 28.02.2025 r. został

złożony do URE wniosek o zatwierdzenie nowej taryfy dla ciepła. Proces administracyjny nie zakończył się jednak w 2025 r. Podstawową przyczyną tej sytuacji była fakt, że URE zażądało przedstawienia danych z funkcjonowania nowej kotłowni biomasowej z okresu pełnych 12 – stu miesięcy i na ich podstawie zaplanować nową taryfę dla ciepła.
Do produkcji ciepła dla odbiorców końcowych zużyto 291,82 tony miału węglowego i 10.390,12 ton biomasy. Produkcja ciepła wyniosła 102.791 GJ i była większa o 42.415 GJ w porównaniu z rokiem 2024 (wzrost o 70,25 %). Sprzedaż ciepła wyniosła 86.197 GJ i była wyższa o 33.876 GJ w porównaniu z 2024 r. (wzrost o 64,75 %). Moc zamówiona na dzień 31.12.2025 r. wynosiła 13,78686 MW.

Stan pracowników działu ciepłownictwa do obsługi ciepłowni na dzień 31.12.2025 wynosił 21 etatów.

Przychody i koszty w 2025 roku:

RODZAJ DZIAŁANOŚCI	PRZYCHODY	KOSZTY	WYNIK
CIEPŁOWNIA I USŁUGI ZLECONE	11 516 703,92	9 718 653,90	1 798 050,02

W 2025 roku nastąpił wyraźny wzrost przychodów ze sprzedaży ciepła ze względu na fakt dostarczania ciepła na potrzeby Jednostki Wojskowej w Orzyszu i mniejszych strat ciepła na liniach przesyłowych.

Składowisko odpadów

W ramach zadań zleconych przez Gminę Orzysz, spółka nadzoruje i prowadzi proces rekultywacji składowiska odpadów. Składowisko stałych odpadów komunalnych dla miasta i gminy Orzysz położone jest w pobliżu wsi Góra w odległości ok. 0,5 km od miejscowości Orzysz. Powstało ono w 1997 roku, posiada powierzchnię 12 770 m2 i podzielone jest na trzy sektory, gdzie eksploatowany był wyłącznie sektor pierwszy. W 2015 roku zrekultywowano składowisko. W roku 2025 prowadzono monitoring i badania składowiska. Powyższe obowiązki są wynikiem decyzji administracyjnej Urzędu Marszałkowskiego w Olsztynie.

Ogółem roczne koszty pełnego monitoringu i ogólne koszty utrzymania składowiska przedstawia tabela poniżej:

RODZAJ DZIAŁALNOŚCI	PRZYCHODY	KOSZTY	WYNIK
SKŁADOWISKO ODPADÓW	0,00	11 860,80	- 11 860,80

Targowisko
Ostatnim segmentem działalności Spółki są usługi związane z utrzymaniem targowiska miejskiego zlokalizowanego przy ul. Mazurskiej. Umową użyczenia Gmina Orzysz przekazała Spółce nowo wybudowaną targowicę. Spółka z tego tytułu otrzymuje wynagrodzenie w wysokości 90% zebranych opłat targowych. Na przestrzeni lat znacząco wzrosły koszty utrzymania tej działalności m.in. koszty pracownicze (½ etatu pracownika (pfron, zfśs,

ekwiwalenty, wynagrodzenie, ZUS, bhp), art. utrzymania czystości, przeglądów serwisowych przepompowni itp.. Generowane przychody nie porywają i nie pokryją w przyszłości wszystkich kosztów utrzymania targowiska miejskiego ze zbieranych opłat.

RODZAJ DZIAŁALNOŚCI	PRZYCHODY	KOSZTY	WYNIK
Targowisko	39 287,04	69 533,28	- 30 246,24

Pozostałe usługi
W roku 2025 Spółka wykonywała pozostałe usługi na rzecz mieszkańców i innych podmiotów, w tym udostępnianie placu i pomieszczeń, refakturowanie kosztów energii elektrycznej m.in. w węzłach ciepłowniczych, udostępnianie maszyn i urządzeń, ważenie.

RODZAJ DZIAŁALNOŚCI	PRZYCHODY	KOSZTY	WYNIK
Pozostałe usługi	82 353,48	35 510,90	46 842,58

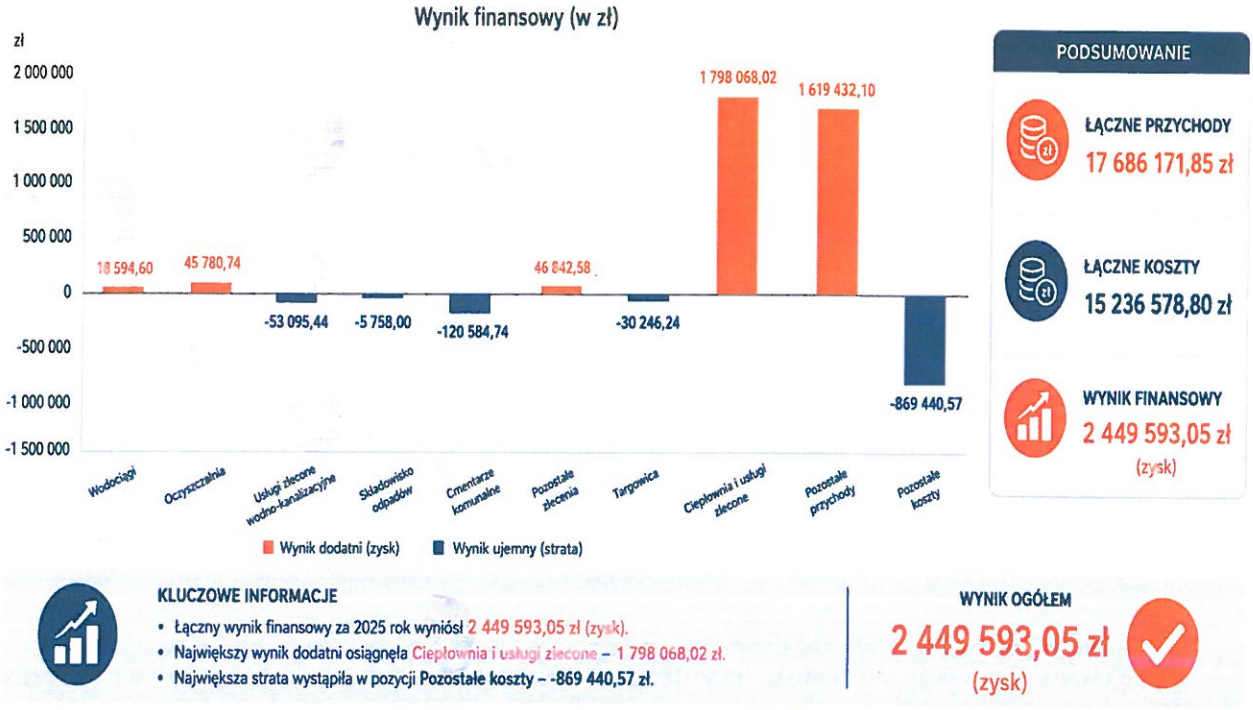
Pozostałe przychody operacyjne i finansowe
W wyniku realizacji projektów z dofinansowanie ze środków UE rozlicza się w czasie otrzymane dotacje, które wykazywane są w przychodach operacyjnych Spółki. Przychodami operacyjnymi są również pozostałe koszty i odsetki windykacyjne zapłacone przez odbiorców, otrzymane dopłaty z PUP oraz zwroty opłat.

Pozostałe koszty operacyjne i finansowe.
W wyniku realizacji projektów z dofinansowanie ze środków UE były zaciągane kredyty inwestycyjne. W kosztach finansowych wykazywane są zapłacone odsetki przy ratach kredytowych. Pozostałe koszty operacyjne i finansowe stanowią zaokrąglenia z rozliczenia podatku VAT oraz innych odsetek i opłat.

Działalność Spółki prowadzona jest wyłącznie na terenie Gminy Orzysz i skoncentrowana głównie na zaspokajaniu potrzeb oraz świadczeniu usług na rzecz mieszkańców i innych podmiotów obszaru gminy miejskiej i wiejskiej Orzysz.

W ocenie Zarządu posiadane zasoby ludzkie, park maszynowy oraz doświadczenie zebrane z lat poprzednich pozwolą na zwiększenie efektywności działań w latach kolejnych. W dalszym ciągu Spółka zamierza koncentrować się na obszarze usług z zakresu prowadzonej działalności statutowej, ale nie wyklucza powiększenia wachlarza usług w innym sektorze działalności gospodarczej.

WYNIK FINANSOWY ZA 2025 ROK NA POSZCZEGÓLNYCH DZIAŁALNOŚCIACH

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych za 2025 rok.

Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych w Orzyszu Sp. z o.o. w 2025 r wprowadziło nowy Regulamin procedur windykacyjnych należności z tytułu dostaw wody i odprowadzania ścieków oraz innych usług prowadzonej działalności w spółce. Regulamin określa sposób postępowania prowadzonego w celu skutecznego wyegzekwowania niezapłaconych w terminie należności cywilnoprawnych.

Regulamin wprowadził szeroki wachlarz narzędzi windykacyjnych które w sprawny sposób zabezpieczają interes spółki. Spółka wychodząc naprzeciw zadłużonym odbiorcom i umożliwia podpisanie ugód, co znacząco zmniejsza koszty windykacyjne dłużnika.

W 2025 roku spółka wystosowała 180 wezwań do zapłaty z tyt. należności za dostawę wody i odprowadzania ścieków oraz za dostawę ciepła.

Dostawa wody i odbiór ścieków:

- 91 wezwań do zapłaty dla wspólnot mieszkaniowych na kwotę 236 666,70zł
- 30 wezwań dla klientów indywidualnych na łączną kwotę 33 119 ,33zł

Dostawa ciepła:

59 wezwań do zapłaty dla wspólnot mieszkaniowych na kwotę 652 151,74zł

Cmentarze

Cmentarze komunalne

Na terenie gminy Orzysz funkcjonują dwa cmentarze komunalne w Orzyszu i w Okartowie. Na podstawie umowy z dnia 17.09.2003 r. zarządca cmentarzy komunalnych jest Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych w Orzyszu wykonują w tym zakresie następujące usługi:

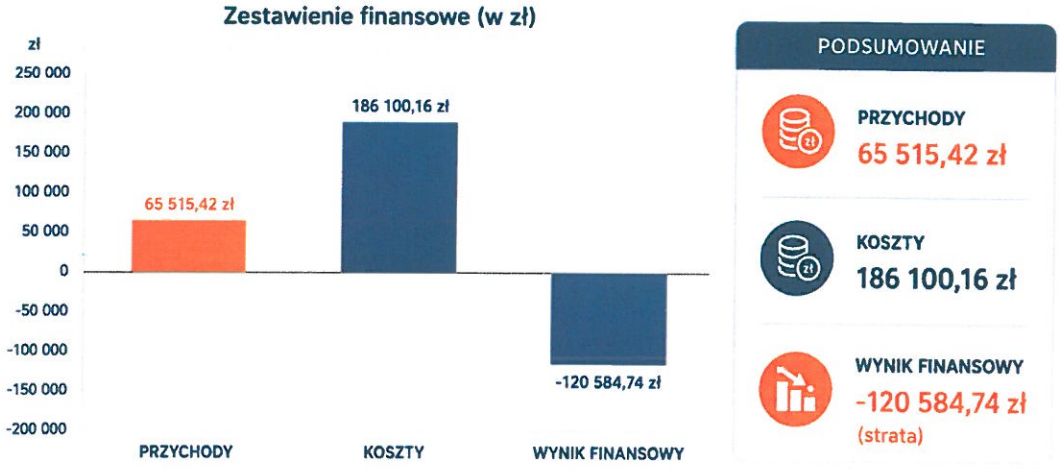
- Sprzedaż oraz rezerwacja miejsc pod ekshumację,
- Wskazanie lokalizacji grobu,
- Rejestrację pogrzebu lub ekshumacji,
- Prowadzenie elektronicznych ksiąg cmentarnych
- Naliczanie opłat i wystawianie faktur,
- Wywóz nieczystości stałych,
- Koszenie i inne prace pielęgnacyjne dotyczące utrzymania cmentarzy,
- Wydawanie stosownej zgody na prowadzenie prac kamieniarskich.

W roku 2025 pochowano 84 zmarłych, na cmentarzu w Orzyszu 80, w Okartowie 4.

Zadania zrealizowane w 2025 r.:

- wymiana głównego krzyża zlokalizowanego na Cmentarzu Komunalnym przy ul. Ełckiej w Orzyszu,
- odnowa i wymiana przęseł drewnianych na Cmentarzu w Orzyszu od strony ul. Ełckiej oraz od ul. Wyzwolenia,
- malowanie bram wjazdowych na każdym Cmentarzu,
- montaż tablic informacyjnych, piktogramów oraz banerów przypominających o przedłużeniu dzierżawy grobów,
- na cmentarzu w Okartowie podcięte zostały gałęzie utrudniające przejazd karawanu pogrzebowego,
- w każdej nekropoli zaktualizowano tablice informacyjne,
- wycinka drzewa na cmentarzu przy ul. Wyzwolenia.

PRZYCHODY I KOSZTY UTRZYMANIA CMENTARZY KOMUNALNYCH W 2025 ROKU

W 2025 roku działalność w zakresie cmentarzy komunalnych wygenerowała stratę w wysokości 120 584,74 zł.

Głównymi kosztami w działalności cmentarzy są: koszty ½ etatu pracownika (pfron, zfśs, ekwiwalenty, wynagrodzenie, ZUS, bhp), art. utrzymania czystości, opłaty za wywóz śmieci, utrzymanie systemu Grobonet, wycinka drzew, najem toalet, art. remontowe i utrzymania czystości, energia elektryczna, amortyzacja.

Przychody

- Pochówki 24 610,82zł
- Prace kamieniarskie , wjazdy na cmentarz 11 249,89zł
- Dzierżawy 18 777,61zł
- Rezerwacja miejsc 10 592,54zł
- Opieka nad grobem 284,56zł

Koszty

- Odbiór odpadów 92 596,00zł
- Koszty pracownika na ½ etatu 61 748,67zł
- Energia elektryczna 1 809,56zł
- Wycinka drzew 4 400,00zł
- Pozostałe koszty (w tym: koszenie i pielęgnacja zieleni, naprawa ogrodzenia polegająca na wymianie elementów drewnianych na nowej oraz naprawa słupków murowanych z kamienia) - 25 545,93zł

Cmentarze wojenne

Cmentarze, które występują w Gminnej Ewidencji Zabytków i znajdują się na działkach gminnych:

- Chmielewo (dz. geod. nr 81/2) – cmentarz ewangelicki, dawny z okresu XIX wieku,
- Cierzpięty (dz. geod. nr 64) – cmentarz ewangelicki, dawny z kwaterą wojenną z czasów I wojny światowej,
- Cierzpięty (dz. geod. nr 280/1) – cmentarz wojenny z czasów I wojny światowej,
- Dąbrówka (dz. geod. nr 244) – cmentarz ewangelicki dawny, połowa XIX wieku,
- Drozdowo (dz. geod. nr 766/3) – cmentarz wojenny z czasów I wojny światowej,
- Dziubiele (dz. geod. nr 5/7) – cmentarz ewangelicki, z połowy XIX wieku,
- Dziubiele (dz. geod. nr 6/7) – cmentarz ewangelicki dawny z okresu lat 30. XX wieku,
- Dziubiele Małe (dz. geod. nr 7/11)– cmentarz ewangelicki z okresu połowy XIX wieku
- Gaudynki (dz. geod. nr 41) – cmentarz ewangelicki dawny z połowy XIX wieku
- Góra (dz. geod. nr 95) – cmentarz ewangelicki, dawny z kwaterą wojenną z czasów I wojny światowej,
- Grądy (dz. geod. nr 425/2) – cmentarz ewangelicki, dawny z kwaterą wojenną z czasów I wojny światowej,
- Grzegorze (dz. geod. nr 16/5) – cmentarz ewangelicki dawny, z połowy XIX wieku
- Kamieńskie (dz. geod. nr 18) – cmentarz ewangelicki dawny, z połowy XIX wieku
- Nowa Wieś (dz. geod. nr 122) – cmentarz ewangelicki z połowy XIX wieku
- Nowe Guty (dz. geod. nr 186) – cmentarz ewangelicki z połowy XIX wieku

- Odoje (dz. geod. nr 83) – cmentarz ewangelicki z połowy XIX wieku
- Ogródek (dz. geod. nr 118/1) – cmentarz ewangelicki z połowy XIX wieku
- Okartowo (dz. geod. nr 76) – cmentarz ewangelicki z połowy XIX wieku,
- Orzysz, ul. 1 Maja (dz. geod. nr 157) – cmentarz ewangelicki z połowy XIX wieku,
- Orzysz, ul. Ełcka (dz. geod. nr 273/2) – cmentarz ewangelicki, dawny ob. komunalny z lat 30. XX wieku,
- Orzysz, ul. Ełcka (dz. geod. nr 279) – cmentarz wojskowy i wojenny z dwiema bramami i pomnikiem z lat 20. XX wieku,
- Osiki (dz. geod. nr 50) – cmentarz wojenny z czasów I wojny światowej,
- Pianki (dz. geod. nr 72) – cmentarz ewangelicki, dawny z kwaterą wojenną z czasów I wojny światowej,
- Rząśniki (dz. geod. 407/3) – cmentarz ewangelicki z połowy XIX wieku,
- Szwejkówko (dz. geod. nr 24) – cmentarz ewangelicki dawny z połowy XIX wieku,
- Tuchlin (dz. geod. nr 147) – cmentarz ewangelicki z połowy XIX wieku,
- Tuchlin (kolonia) (dz. geod. nr 243,363) – cmentarz ewangelicki dawny z połowy XIX wieku,
- Ublik (dz. geod. nr 211) – cmentarz ewangelicki dawny z połowy XIX wieku,
- Wierzbiny (dz. geod. nr 30) – cmentarz ewangelicki z połowy XIX wieku,
- Zastrużne (dz. geod. nr 3/2) – cmentarz ewangelicki dawny z połowy XIX wieku,
- Zdęgówko (dz. geod. nr 80) – cmentarz ewangelicki dawny z połowy XIX wieku.

W 2025 roku wykonane zostały prace przez pracowników warsztatu utrzymania zieleni i czystości miasta Urzędu Miejskiego w Orzyszu bieżącego utrzymania na terenie cmentarzy wojennych oraz kwater z mogiłami wojennymi na cmentarzach ewangelickich. W okresie wiosenno-letnim wykonano prace porządkowo – pielęgnacyjne terenu cmentarzy i kwater z mogiłami. Przeprowadzone zostały prace pielęgnacyjne w zakresie wykoszenia z oczyszczeniem porastającej roślinności i usunięciem zgromadzonych odpadów oraz dzikich zakrzaczeń wraz z połamanymi i wyciętymi gałęziami drzew. Odnowiono zniszczone ogrodzenia wokół cmentarzy i mogił, a także wymieniono drewniane krzyże na cmentarzu z okresy I wojny światowej przy ul. Wyzwolenia w Orzyszu. W ramach prac porządkowo – oczyszczających w w/w okresie przygotowano tereny cmentarzy i kwater i mogił dla osób odwiedzających. W okresie przed listopadowym świętem zmarłych uporządkowano i usunięto suche odpady roślinne. Wydatki w związane z realizacją zadania poniesione zostały w kwocie 10 500 zł z dotacji wojewody i w kwocie 2,96 zł ze środków własnych Gminy Orzysz.

Oświetlenie

W ramach przebudowy dróg gminnych na terenie miasta Orzysz celem poprawy bezpieczeństwa ;w ramach przebudowy ul. Polnej powstał nowy odcinek drogi i i wybudowano 25 lamp oświetlenia ulicznego, na targowicy miejskiej powstało dodatkowo- 4 lampy oraz w miejscowości Suchy Róg postawiono - 1słup, w miejscowości Ogródek- 1 lampa, w miejscowości Grądy Podmiejskie- 1lampa.

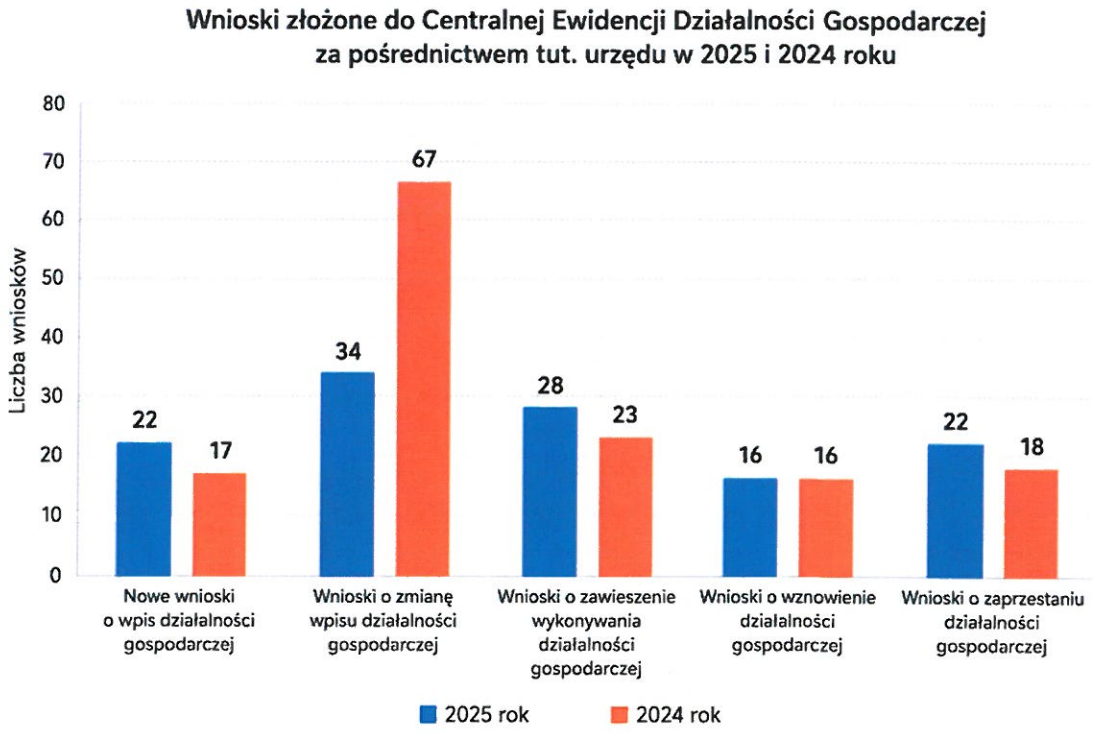
W ramach programu **„Poprawy bezpieczeństwa ruchu drogowego”** GDDKiA wybudowała punkty oświetlenia przejść dla pieszych w poniższych miejscowościach na terenie Gminy

Orzysz: w Orzyszu – 21, w Wierzbinach – 5, w Okartowie – 2, w Szwejkówku – 1, w Grzegorzach – 1, w Gaudynkach - 2, w Nowych Gutach – 2.

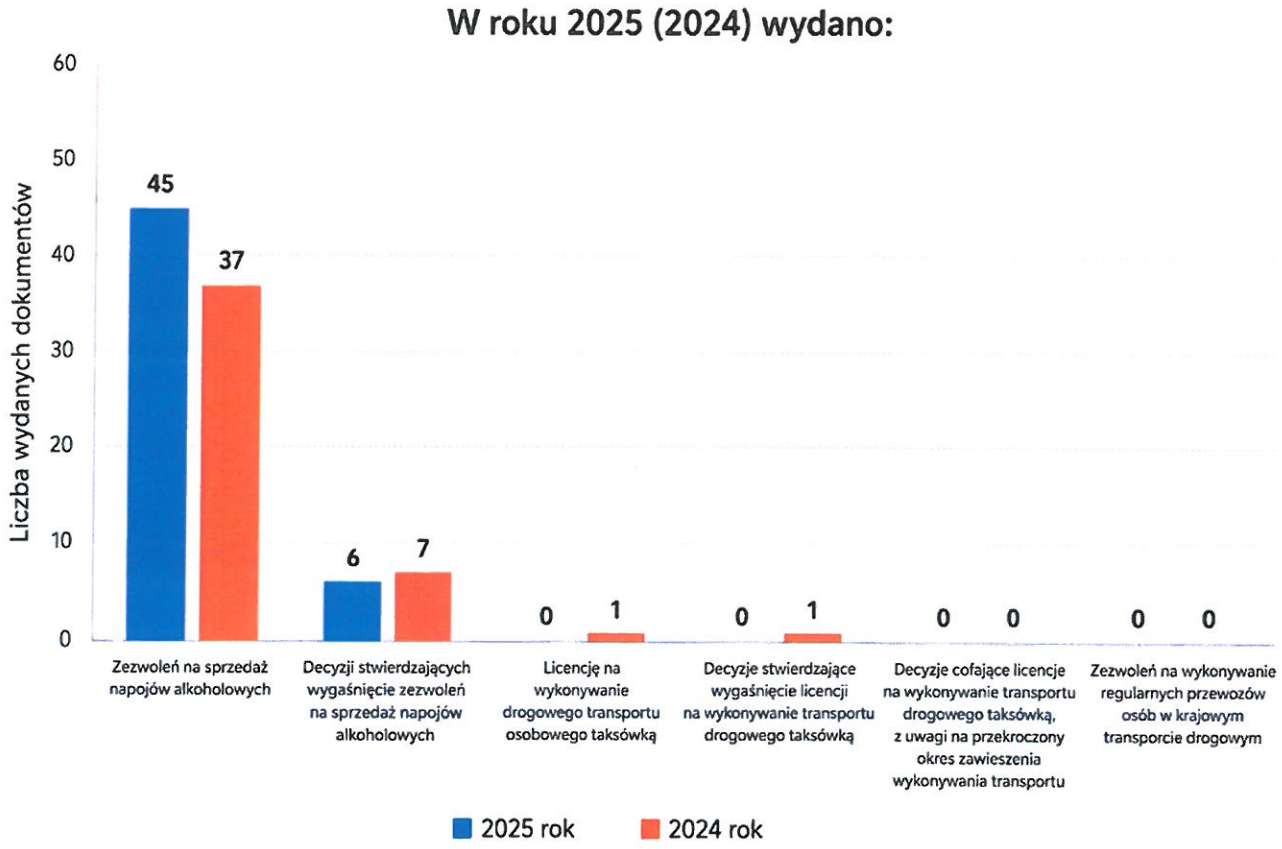
Gospodarka, turystyka i promocja

Ilość wszystkich przedsiębiorców zarejestrowanych dla głównego miejsca wykonywania działalności gospodarczej na koniec 2025 (2024) roku na terenie Gminy Orzysz to 374 (371), w tym aktywnych przedsiębiorców– 255 (253)

Poniżej wykres o liczbie złożonych wniosków do Centralnej Ewidencji Działalności Gospodarczej

Niezmiennie od dekad największym pracodawcą w gminie Orzysz pozostaje wojsko. Obecność jednostki wojskowej, poligonu determinuje rozwój i funkcjonowanie szeregu firm, świadczących usługi bezpośrednio dla wojska, jak i pracujących żołnierzy. Drugim co do wielkości pracodawcą pozostaje samorząd, zatrudniający w jednostkach budżetowych, w tym w szkołach kilkaset osób.

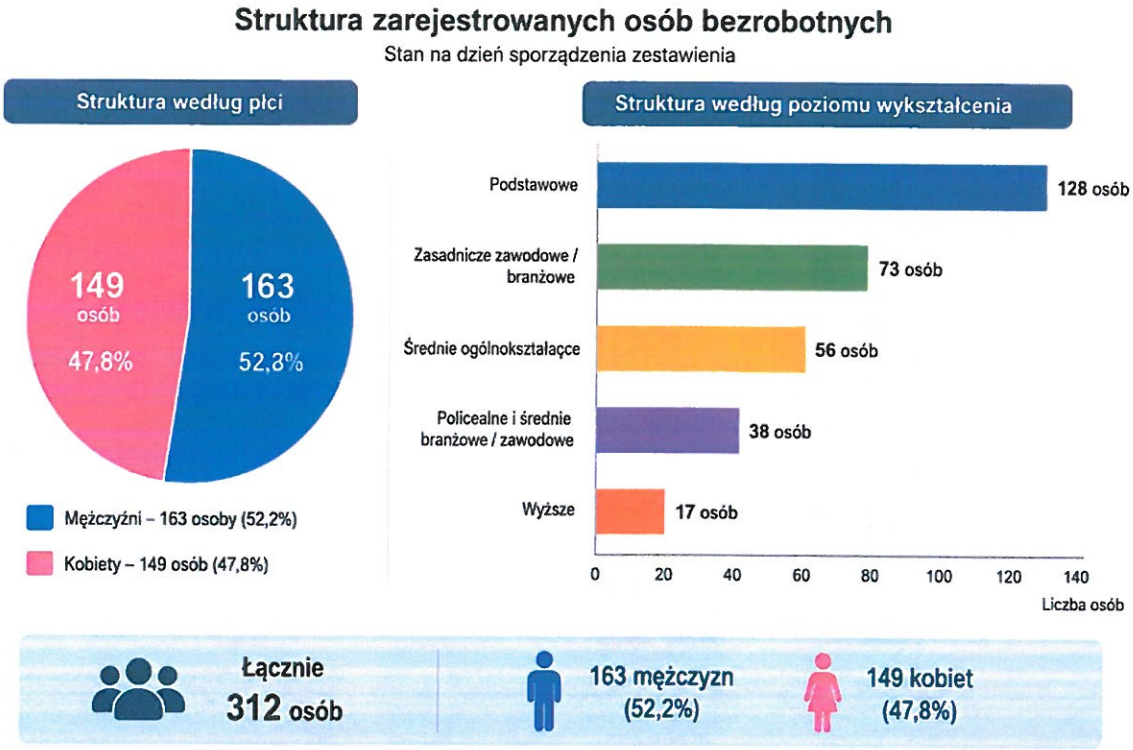

Bezrobocie

W gminie Orzysz według stanu **na dzień 31 grudnia 2025 r. bez pracy, zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Piszu, pozostawało 312 osób w tym 163 mężczyzn oraz 149 kobiet.** 163 osoby bezrobotne zamieszkują na terenie miasta Orzysz, natomiast 149 osób zamieszkuje na terenach wiejskich.

Spośród osób bezrobotnych 287 osób znajduje się w szczególnej sytuacji na rynku pracy do których zalicza się:

- osoby długotrwale bezrobotne, czyli pozostające bez pracy ponad 12 miesięcy w ciągu ostatnich 2 lat;
- osoby do 30 roku życia
- osób które przekroczyły 50 rok życia
- osoby posiadające na utrzymaniu co najmniej 1 dziecko do 6 r.ż., lub dziecko niepełnosprawne do 18 r.ż.
- osoby bezrobotne legitymuje się orzeczeniem o niepełnosprawności.

W 2025 r. 2 osobom bezrobotnym z terenu gminy Orzysz przyznano jednorazowo środki na podjęcie działalności gospodarczej na łączna kwotę 76 870,00 zł.

Wskaźnik bezrobocia rejestrowanego według danych GUS na koniec grudnia 2025 w powiecie piskim wyniósł 13,6 %, w województwie warmińsko-mazurskim 9,3 % natomiast wskaźnik bezrobocia dla Polski to 5,7%, w Orzyszu 6,1%.

Zgodnie z ustawą z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tj. Dz.U. z 2022 r. poz. 690) w ramach określonych instrumentów rynku pracy gmina jest organizatorem robót publicznych do wykonywania których kierowane są osoby bezrobotne zamieszkałe na terenie gminy.

W 2025 roku Urząd Miejski w Orzyszu jako pracodawca zawarł z PUP w Piszu 4 umowy na organizację robót publicznych w ramach których utworzono 8 stanowisk pracy na stanowisku robotnika do spraw gospodarczych. Osoby te wykonywały prace o charakterze porządkowym oraz drobne prace remontowo - budowlane w obiektach stanowiących własność gminy Orzysz. W 2025 r. przez okres odpowiednio 3 i 8 miesięcy realizowane były również 2 umowy o organizację prac interwencyjnych dla 2 osób zawarte w 2024 r.

Wskazane zatrudnienie było realizowane przez okres 6 miesięcy lub 3 miesięcy, podczas których gmina otrzymała refundację części poniesionych kosztów na wynagrodzenia oraz składek na ubezpieczenia społeczne, natomiast po zakończeniu ich realizacji pracownicy przez okres 1 miesiąca byli zatrudnieni w ramach tzw. zobowiązania do zatrudnienia, wynikającego

z zawartej umowy, podczas którego gmina w 100% finansuje koszt wynagrodzeń oraz składek na ubezpieczenia społeczne.

W 2025 r. wydatki z tytułu organizacji robót publicznych i prac interwencyjnych wyniosły 370 579,27 zł i obejmują kwotę wynagrodzeń, składek ZUS, wpłaty na Pracownicze Plany Kapitałowe, wypłatę dodatkowego wynagrodzenia rocznego dla osób zatrudnionych w 2024 r. oraz odpis na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych.

Turystyka

Gmina Orzysz położona jest w sercu Mazur, w bezpośrednim sąsiedztwie jeziora Orzysz oraz w pobliżu największego jeziora w Polsce – Śniardw. Lokalizacja w obrębie Krainy Wielkich Jezior Mazurskich stanowi jeden z kluczowych atutów turystycznych gminy, umożliwiając rozwój turystyki aktywnej, wodnej i przyrodniczej. Miasto ma charakter kameralny, co sprzyja rozwojowi turystyki spokojnej, wypoczynkowej i prozdrowotnej. Jednocześnie stanowi dogodną bazę wypadową do większych ośrodków regionu, takich jak Mikołajki czy Giżycko.

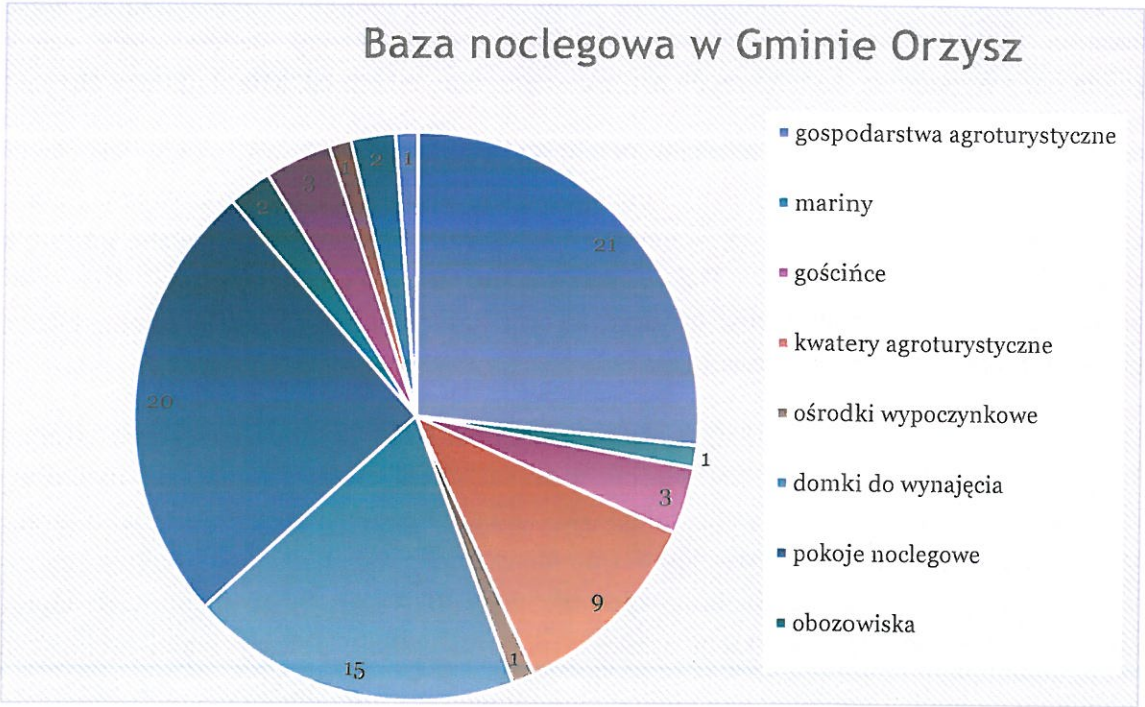
W ostatnich latach prawdziwy renesans przeżywa turystyka kajakowa, piesza jak również rowerowa. W roku 2024 stworzyliśmy koncepcję Orzyskiego Szlaku Rowerowego. Planowa ścieżka rowerowa to trasa o łącznej długości 44 kilometrów, prowadząca drogami gminnymi, powiatowymi oraz leśnymi. Trasa łączy się z Mazurska Pętlą Rowerową, co znaczącą podnosi jej atrakcyjność turystyczną oraz funkcjonalność w skali regionu. Obecnie jesteśmy w trakcie oznakowywania trasy.

Ważnym elementem rozwoju turystyki stałą się również budowa tężni solankowej, która nie tylko wzbogaciła ofertę rekreacyjną, ale także przyciągnęła osoby poszukujące naturalnych metod wspomagania zdrowia. Tężnie solankowe są coraz częściej postrzegane jako atrakcje prozdrowotne, sprzyjające poprawie jakości powietrza oraz wspomagające leczenie schorzeń układu oddechowego. Budowa obiektu rozpoczęła się w 2024 roku. Prace obejmowały budowę tężni solankowej wraz z budynkiem sanitarnym, groty solnej, obiekty małej architektury, utwardzenie terenu, ogrodzenie, oświetlenie oraz urządzenia niezbędne do korzystania z obiektu w Orzyszu. Wykonawcą inwestycji budowy tężni solankowej zlokalizowanej przy ul. Leśnej w Orzyszu jest firma Sorted Sp. z o.o. **Kwota inwestycji opiewała na 4 617 060,00 zł, wkład własny gminy 436 440,00zł.**

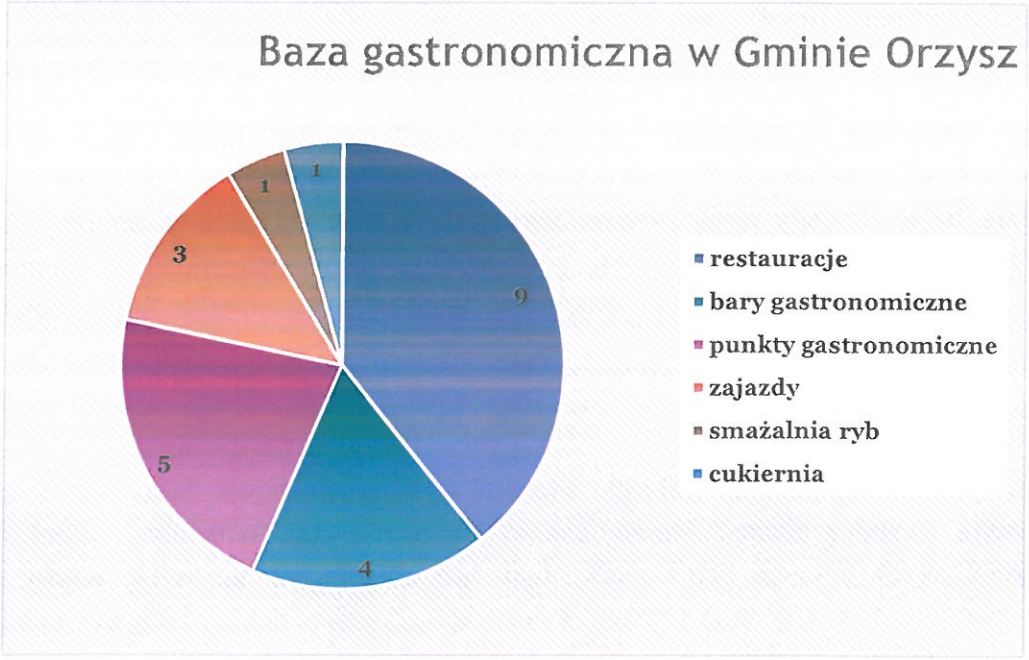
W roku 2025 został także oddany do użytku nowy pomost kajakowo – wędkarski przy MOR w Okartowie. Zadanie trwale wpisuje się w przestrzeń publiczną porządkując układ przestrzenny nabrzeża, umożliwiając komfortowe wędkowanie oraz tworząc bezpieczne zejście turysty nad wodę. Powstałe zagospodarowanie stworzyło miejsce, w którym podróżujący drogą wodną otrzymają możliwość zejścia na brzeg i odwiedzenia miejscowości Okartowo, a podróżującym na lądzie odpoczynku w nowo zmodernizowanej przestrzeni. Zadanie dofinansowane w ramach konkursu "Łączy nas turystyka 2025 ". **Całość zadania- 36 069,00 zł. wkład własny gminy 25 000,00zł.**

Dla turystów miasto i gmina Orzysz oferują zróżnicowaną i stale rozwijającą się bazę noclegową oraz gastronomiczną, obejmującą łącznie ponad 100 obiektów. Dynamiczny rozwój sektora turystycznego widoczny w ostatnich latach utrzymał się również w roku 2025, który potwierdził rosnące zainteresowanie regionem. Jednocześnie nadal zauważalny jest niedobór większych hoteli o podwyższonym standardzie, na co zwracają uwagę odwiedzający. Niezmiennie jednak dużą popularnością cieszą się gospodarstwa agroturystyczne oraz domki letniskowe, które najlepiej wpisują się w charakter regionu, oferując ciszę, spokój oraz bliski kontakt z naturą.

Ilość i rodzaj oferowanych na terenie gminy usług noclegowych prezentuje grafika poniżej.

Baza gastronomiczna gminy w 2025 roku utrzymała stabilny poziom, opierając się na sprawdzonych i funkcjonujących od lat punktach, które cieszą się uznaniem zarówno mieszkańców, jak i turystów. Warto podkreślić, że lokalna baza gastronomiczna w gminie Orzysz funkcjonuje całorocznie. Restauracje nie zawieszają działalności w sezonie zimowym, co odróżnia gminę od wielu innych miejscowości turystycznych. Wynika to m.in. z obecności i stacjonowania wojsk NATO w regionie, których żołnierze korzystają z oferty lokalnych lokali gastronomicznych, zapewniając im stałe grono odbiorców usług także poza sezonem turystycznym.

Kraina Wielkich Jezior Mazurskich od lat uchodzi za jedno z najpiękniejszych miejsc w Polsce. Nieskazitelna przyroda, rozległe jeziora oraz otaczające je lasy przyciągają turystów spragnionych wypoczynku blisko natury. Bogata oferta noclegowa i czarterowa sprawia, że region ten jest doskonałym wyborem na letni urlop – zarówno dla miłośników żeglarstwa, jak i osób szukających ciszy i relaksu.

Sezon turystyczny w gminie Orzysz rozpoczyna się zazwyczaj na początku czerwca. Wraz z nadejściem cieplejszych dni ośrodki noclegowe stopniowo się zapełniają, a jeziora ożywają – pojawiają się na nich żaglówki, motorówki oraz skutery wodne. Jednym z najważniejszych miejsc rekreacyjnych pozostaje Plaża Miejska w Orzyszu, gdzie co roku funkcjonuje kąpielisko miejskie organizowane przez Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji. Dodatkowo, przy ul. Leśnej, dostępne jest miejsce okazjonalnie wykorzystywane do kąpieli.

Kolejnym krokiem w rozwoju regionu jest planowana budowa ekomariny w Okartowie nad Jeziorem Śniardwy. Obecnie trwają prace nad dokumentacją techniczną oraz niezbędne uzgodnienia. Realizacja tego przedsięwzięcia ma na celu zwiększenie bezpieczeństwa żeglarzy oraz stworzenie nowoczesnego, przyjaznego środowisku portu. Inwestycja będzie możliwa dzięki wsparciu środków europejskich w ramach strategii rozwoju Stowarzyszenia Wielkie Jeziora Mazurskie 2020.

Dzięki konsekwentnym działaniom infrastrukturalnym oraz dbałości o walory przyrodnicze, gmina Orzysz z roku na rok umacnia swoją pozycję jako atrakcyjne miejsce wypoczynku na mapie Mazur.

Centrum Informacji Turystycznej

Od roku 2020 punkt Centrum Informacji Turystycznej działa w Muzeum Wojska, Wojskowości i Ziemi Orzyskiej. Udzielane są tam wszelkie informacje dla turystów. Jest również możliwość zakupienia gadżetów reklamowych. Z uwagi na dużą liczbę turystów od kwietnia 2024r. zostały wydłużone godziny pracy poprzez pracę w dodatkowy dzień - w sobotę. Dwóch pracowników muzeum posiada uprawnienia przewodników terenowych PTTK po Warmii i Mazurach, co dało możliwość wprowadzenia nowych form działalności muzeum.

Promocja turystyczna

Gmina Orzysz to malowniczy zakątek Mazur, w którym historia łączy się z naturą i aktywnym wypoczynkiem. Nasze miasto wyróżnia się unikalnym charakterem – od wojskowych tradycji, przez wędkarstwo, po ekologiczną turystykę. Każdy może tu znaleźć coś dla siebie: miłośnicy militariów odkryją fascynujące pokazy i imprezy cykliczne, wędkarze – wyjątkowe łowiska i zawody, a osoby szukające kontaktu z przyrodą – czyste jeziora, lasy i przestrzeń do rekreacji. Orzysz to miejsce, które inspiruje do aktywnego spędzania czasu, odpoczynku i poznawania Mazur w ich najbardziej autentycznej formie.

Orzysz – Wojskowa Stolica Polski

Marka wojskowa, stworzona w 2015 roku, wyróżnia Orzysz na mapie Polski i przyciąga miłośników militariów z całego kraju. Coroczne imprezy cykliczne, takie jak „Walka Czołgów", Garnizonowe Obchody Święta Wojska Polskiego czy Bieg Tygrysa, pozwalają podziwiać nowoczesny sprzęt wojskowy i uczestniczyć w widowiskowych pokazach taktycznych. W 2025 roku „Walka Czołgów" ponownie zgromadziła setki entuzjastów na poligonie w Orzyszu, prezentując czołgi K2 Black Panther, Leopard, Abrams, kołowe transportery opancerzone Rosomak, bojowe wozy piechoty Borsuk.

Orzysz – Wędkarskie Serce Mazur

Od 2019 roku Gmina promuje wędkarstwo jako kluczowy element turystyki. W 2025 roku odbyły się VIII Mazurskie Zawody w Wędkarstwie Spinningowym, przyciągając ponad ok 90 załóg i setki uczestników. Dzięki współpracy z Kołem Polskiego Związku Wędkarskiego w Orzyszu oraz Społeczną Strażą Rybacką, Orzysz stał się jednym z najważniejszych punktów na wędkarskiej mapie Polski, oferując zarówno rekreację, jak i prestiżowe wydarzenia sportowe.

Orzysz – Naturalnie, Gmina Zielonych Projektów

Gmina Orzysz konsekwentnie rozwija swoją ofertę turystyczną i rekreacyjną, stawiając na ekologię, zdrowy styl życia oraz aktywny wypoczynek. Już od kilku lat podejmowane są

działania, które podkreślają przyrodnicze walory gminy oraz sprzyjają poprawie jakości życia mieszkańców i gości.

W 2025 roku zrealizowano m.in. akcję „Czysta Gmina 2025" wraz ze Strażacką Akcją „Czysta Orzysza", w której wzięło udział ponad 400 osób. Wspólnie oczyszczano przestrzeń publiczną oraz brzegi rzeki Orzyszy, przygotowując teren do sezonu turystycznego. Takie inicjatywy wpisują się w długofalową strategię rozwoju turystyki ekologicznej i zdrowotnej.

Naturalnym kierunkiem rozwoju gminy jest przystąpienie do międzynarodowej sieci miast Cittaslow, zrzeszającej miejscowości promujące ideę „dobrego życia", harmonię z naturą oraz troskę o lokalne dziedzictwo kulturowe i przyrodnicze. To ważny krok, który podkreśla kameralny charakter Orzysza, jego wyjątkowe środowisko naturalne oraz potencjał do rozwoju turystyki spokojnej i jakościowej.

Dotychczasowe inwestycje gminy doskonale wpisują się w tę wizję: rozwój infrastruktury rowerowej, budowa miejsc obsługi turystów, zagospodarowanie nabrzeży oraz powstanie tężni solankowej sprzyjają rekreacji i regeneracji.

W perspektywie długofalowej Orzysz dąży do przekształcenia się w miasto-park i miasto o charakterze uzdrowiskowym, oferujące przestrzeń sprzyjającą wypoczynkowi, relaksowi i bliskiemu kontaktowi z naturą. Dzięki tym działaniom Orzysz staje się miejscem, w którym życie w harmonii z przyrodą jest naturalnym wyborem.

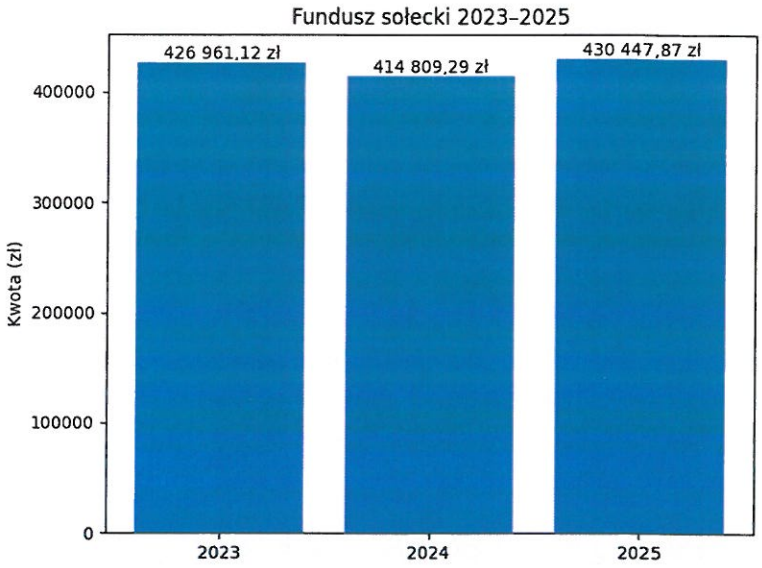
Gmina Orzysz to miejsce, gdzie spotykają się historia, przyroda i aktywny wypoczynek. Jako „Wojskowa Stolica Polski" przyciąga miłośników militariów wyjątkowymi pokazami i wydarzeniami, jak słynna „Walka Czołgów". Dla pasjonatów wędkarstwa Orzysz stał się „Wędkarskim Sercem Mazur", oferując prestiżowe zawody i bogate możliwości rekreacji nad jeziorami. Marka „Orzysz Naturalnie – Gmina Zielonych Projektów" podkreśla natomiast walory przyrodnicze i zdrowotne regionu, promując turystykę ekologiczną i rekreacyjną. To gmina, która łączy tradycję, naturę i aktywny wypoczynek, zachęcając do odkrywania Mazur w każdym sezonie.

Obszary wiejskie

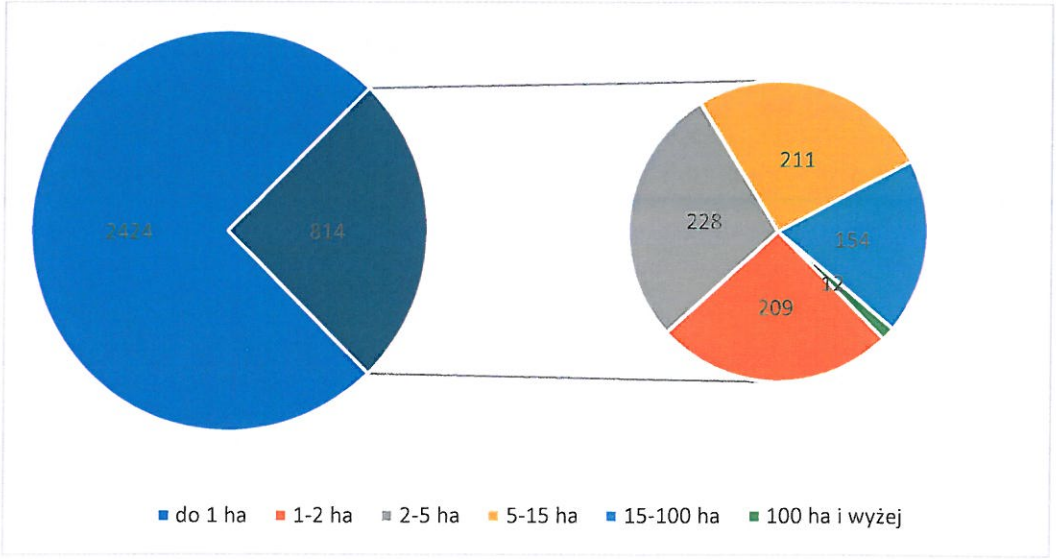
Na obszarach wiejskich zamieszkuje niezmiennie blisko 38% mieszkańców gminy w 42 wsiach, osadach i przysiółkach skupionych łącznie w 26 sołectwach.

Sołectwa od 2010 roku dysponują własnymi środkami wyodrębnionymi z budżetu gminy w postaci Funduszu Sołeckiego.

W latach 2023–2025 wysokość funduszu sołeckiego utrzymywała się na zbliżonym poziomie. W 2024 r. odnotowano niewielki spadek, natomiast w 2025 r. nastąpił wzrost, przekraczający poziom z roku 2023. Kwoty corocznie wydatkowane z budżetu na ten cel pokazuje poniższy wykres.

Rolnictwo Gminy Orzysz oparte jest na gospodarstwach indywidualnych. W większości są to gospodarstwa średniej wielkości. W ewidencji płatników podatku rolnego Gminy Orzysz figuruje 3238 gospodarstw rolnych. Jednak tylko 814 czerpie dochody z działalności rolniczej, a 339 składa wnioski o zwrot podatku akcyzowego zawartego w oleju napędowym. W liczbie 3238 jest 2424 gospodarstw do 1 ha (stanowią ponad 74,86%). Gospodarstwa powyżej 1 ha stanowią jedynie 25,14%. Strukturę gospodarstw rolnych w gminie przedstawia wykres.

W 2025 roku na wniosek rolników gmina wypłaciła 1 001 677,18 zł (970 252,28 zł) zwrotu podatku akcyzowego. W 2025 r. rolnicy złożyli 339 (353) wniosków o zwrot podatku

akcyzowego wykorzystanego do produkcji rolnej na 6 665,9619 ha (6 718,5513) użytków rolnych.

Kultura i dziedzictwo narodowe

Instytucje kultury

POLANA KULTURY Centrum Biblioteczno-Kulturalne w Orzyszu

Polana Kultury Centrum Biblioteczno-Kulturalne w Orzyszu jako Samorządowa Instytucja Kultury posiada osobowość prawną i wpisana jest do Rejestru Instytucji Kultury prowadzonego przez Organizatora – Gminę Orzysz. Skład kadrowy – 14 pracowników w ramach 13,5 etatu

Środki finansowe na działalności funkcjonowanie Polany Kultury pochodzą z:

- dotacji z samorządu gminnego,
- wpływów uzyskiwanych z prowadzonej działalności,
- darowizn i zapisów od osób fizycznych i prawnych,
- działalności gospodarczej w zakresie zbieżnym z jego działalnością podstawową oraz innych źródeł finansowania.

Wysokość otrzymanych dotacji od organizatora na finansowanie działalności Polany Kultury w roku 2025:

- dotacja podmiotowa dla domu kultury w roku 2025 wynosiła 1 150 000,00zł, wydatkowano 100%
- dotacja podmiotowa dla Biblioteki wynosiła 494 400,00 zł., wydatkowano 445 206,02zł
- dotacja celowa na prowadzenie świetlicy środowiskowej – 190 000,00 zł, wydatkowano: 188 562,34 zł

Organizacja imprez i wydarzeń kulturalnych CYKLICZNYCH dla społeczności lokalnej:

Dni Orzysza, Dożynki gminne, Ogólnopolski Konkurs Poetycki im. Michała Kajki, Orzyskie Spotkania Folklorystyczne, Turniej Szachowy memoriał Krzysztofa Kierzkowskiego, coroczne finały WOŚP – organizacja sztabu głównego przy Polanie Kultury, Dzień Kobiet, Konkurs na Najpiękniejszą Palmę i Pisankę Wielkanocną, Orzyskie Spotkania Opłatkowe, Walentynki, Sylwester w Ogródku Jordanowskim

Prowadzenie zespołów artystycznych i sekcji artystycznych w roku 2025: Klub Seniora, Zespół Śpiewaczy Orzyszanki, Zumba Kids .Warsztaty taneczne, Skakanka Dance, Zespół muzyczny BrauPi. Klub Spotkań Artystycznych , Mały Picasso , Orzyszanki od Nova, Warsztaty tańca grupowego dla seniorów, Keyboard, akordeon- zajęcia certyfikowane dyplomem ukończenia Ogniska Muzycznego w Piszu.

Nagłaśnianie imprez na terenie gminy (i na rzecz partnerów poza obszarem gminy tj. wojsko, leśnicy, strażacy, parafie) dla różnych podmiotów – ok. 45 wydarzeń rocznie

Administrowanie obiektami: dbałość o stan techniczny 29 budynków na terenie gminy Orzysz (budynki Polany Kultury, świetlice wiejskie) dokonywanie co rocznych przeglądów budowlanych, instalacji elektrycznej, przeglądów kominiarskich, przeglądów gaśnic, remonty, usuwanie usterek, bieżące naprawy i modernizacja

Biblioteka jako część instytucji kultury pełni ważną rolę w życiu lokalnej społeczności, aktywnie wspierając rozwój czytelnictwa oraz dostęp do wiedzy. W swojej działalności pozostaje otwarta na różnorodne formy promocji książki i czytania, organizując inicjatywy skierowane do odbiorców w każdym wieku. Jednocześnie podejmuje działania mające na celu dostosowanie oferty oraz przestrzeni do potrzeb wszystkich mieszkańców Gminy Orzysz, dbając o dostępność, nowoczesność i przyjazną atmosferę, takie jak:

- prowadzenie Uniwersytetu Dziecięcego,
- prowadzenie Uniwersytetu Trzeciego Wieku,
- promowanie czytelnictwa – wypożyczanie księgozbioru,
- zróżnicowane i innowacyjne formy interaktywnych zajęć: spotkania autorskie, lekcje biblioteczne dla szkół i grup indywidualnych ,zajęcia warsztatowe, organizacja XXI Tygodnia Bibliotek ,seanse filmowe, spotkania z teatrem Kamishibai, konkursy fotograficzne i plastyczne, kino plenerowe, spotkania z planszówkami, warsztaty rękodzielnicze, zajęcia literacko-plastyczne ,organizacja XI Nocy Bibliotek, kreatywne budowanie z klockami K'Nex, koncerty, rajdy rowerowe, organizacja Narodowego Czytania dla całej społeczności, spotkania Książkowego Klubu rodzinnego, prowadzenie dwóch filii bibliotecznych przy szkole w Okartowie i Dąbrówce.

W 2025 roku w Bibliotece Polany Kultury zostało zorganizowanych 89 imprez/spotkań edukacyjnych, w których udział wzięło łącznie 3004 osób.

Księgozbiór Biblioteki wynosi 41739 woluminów, a **liczba aktywnych użytkowników liczy 935.** W 2025 roku Biblioteka Polany Kultury realizowała projekt – zakup nowości wydawniczych do bibliotek – dotacja w ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa –pozyskano kwotę 6496 zł.

Świetlica środowiskowa z programem profilaktycznym funkcjonowała od poniedziałku do piątku w godzinach 12:00–16:00. Realizowała zadania z zakresu wspierania funkcji opiekuńczo-wychowawczej rodziny, organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży oraz działań profilaktycznych i integracyjnych.

Działania świetlicy środowiskowej Polany Kultury były zróżnicowane i dostosowane do potrzeb dzieci, młodzieży oraz ich rodzin, a także skierowane do szerokiego grona odbiorców. Obejmowały w szczególności:

- prowadzenie zajęć opiekuńczo-wychowawczych oraz wsparcia w codziennym funkcjonowaniu uczestników,
- pomoc w nauce i odrabianiu lekcji,

- realizację Programu Profilaktycznego obejmującego zagadnienia zdrowia psychicznego,
- bezpieczeństwa oraz przeciwdziałania uzależnieniom,
- organizację zajęć artystycznych, kreatywnych i edukacyjnych rozwijających zainteresowania,
- prowadzenie zajęć sportowych i rekreacyjnych promujących zdrowy styl życia,
- organizację warsztatów kulinarnych rozwijających samodzielność i współpracę,
- realizację zajęć integracyjnych i międzypokoleniowych,
- organizację konkursów, gier terenowych oraz inicjatyw rozwijających kreatywność i aktywność społeczną,
- prowadzenie działań profilaktycznych, w tym regularnych spotkań z pedagogiem i psychologiem,
- realizację działań społecznych i wolontariackich,
- udział w kampaniach społecznych i edukacyjnych,
- współorganizację wydarzeń lokalnych oraz animacji środowiskowych,
- realizację działań ekologicznych i prospołecznych,
- prowadzenie działań medialnych i artystycznych (nagrania, materiały edukacyjne),
- współpracę z instytucjami, szkołami i organizacjami,
- tworzenie przestrzeni sprzyjającej integracji, budowaniu relacji i wsparciu emocjonalnemu,
- realizację innowacyjnych form pracy, w tym questingów – edukacyjnych spacerów z zagadkami rozwijających wiedzę o lokalnym środowisku i kompetencje społeczne.

W 2025 roku świetlica realizowała szeroki zakres działań wspierających rozwój dzieci i młodzieży, kształtujących kompetencje społeczne oraz wzmacniających funkcje rodziny. Szczególny nacisk położono na działania profilaktyczne, edukacyjne i integracyjne.

AKCJE I DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE W 2025 ROKU

Zrealizowano szereg inicjatyw o charakterze profilaktycznym i edukacyjnym, m.in.:

- „Uśmiech, słowo, gest – małe rzeczy, wielka moc!"
- „Odczarowaliśmy Blue Monday!" – działania w przestrzeni miejskiej,
- konsultacje z pedagogiem szkolnym,
- „Zero dla dyskryminacji" – zajęcia oraz przygotowanie i prezentacja wystawy plakatów „W pełnym wymiarze" ,
- „Mamo, porozmawiajmy" – spotkanie profilaktyczno-edukacyjne
- warsztaty z Krystianem Maruszewskim dotyczące hejtu, uzależnień i przemocy słownej,
- Całoroczne działania wspierające zdrowie i higienę, w tym przekazywanie materiałów higienicznych do różowych skrzyneczek do szkół, Warsztaty profilaktyczne – uzależnienia i rozwój osobisty,
- Warsztaty z okazji „Międzynarodowego Dnia Dobroczynności" ,
- Warsztaty edukacyjno profilaktyczne „Nie rozmawiamy z obcymi" ,
- Działania w ramach „Różowego Października",

- Zajęcia z okazji „Międzynarodowego Dnia Bez Przemocy" ,
- Uruchomienie „Skrzyneczki Myśli" – narzędzia wspierającego zdrowie psychiczne poprzez anonimowe dzielenie się emocjami i trudnościami,
- Warsztaty z okazji „Światowego Dnia Zdrowia Psychicznego" ,
- „Mądrze w sieci" - warsztaty dotyczące cybebezpieczeństwa,
- „Dotknij, usłysz, poczuj" - młodzież doświadczała codziennych wyzwań osób z niepełnosprawnościami,
- „Alkogoogle" - interaktywne zajęcia edukacyjne zwiększające świadomość skutków alkoholu i wspierające podejmowanie świadomych decyzji,
- Udział w kampanii „Dzieciństwo bez przemocy",
- Podpisanie Manifestu w ochronie dzieci przed przemocą,
- Warsztaty międzypokoleniowe dotyczące bezpieczeństwa w sieci,
- Warsztaty empatii wobec osób starszych.

Akcje społeczne i działania dla społeczności lokalnej

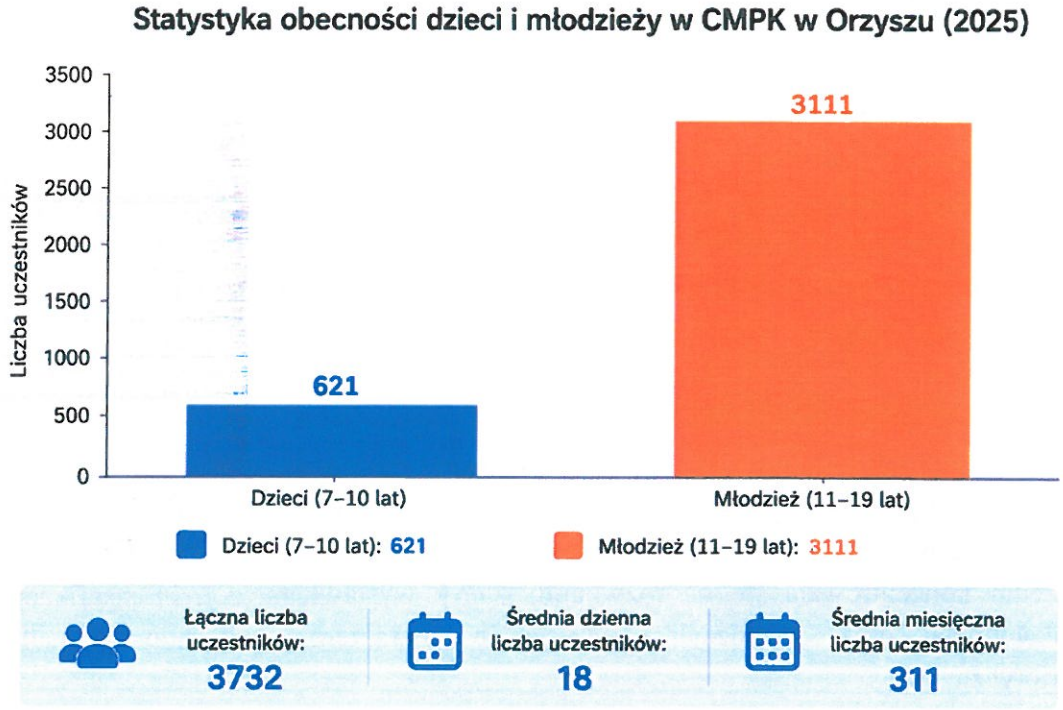
- akcja „300 paczek na 300-lecie",
- udział w „Akcji Żonkile",
- działania ekologiczne związane z Orzyskim Dniem Ziemi),
- udział w Dniach Orzysza,
- wystawa zdjęć
- animacje podczas festynów wiejskich zbiórkę „300 kg karmy na 300-lecie Orzysza" oraz przekazanie darów do schroniska,
- przygotowanie kartek świątecznych dla żołnierzy przebywających na granicy RP w okresie świąt Bożego Narodzenia ,
- działania ekologiczne, w tym dokarmianie ptaków.

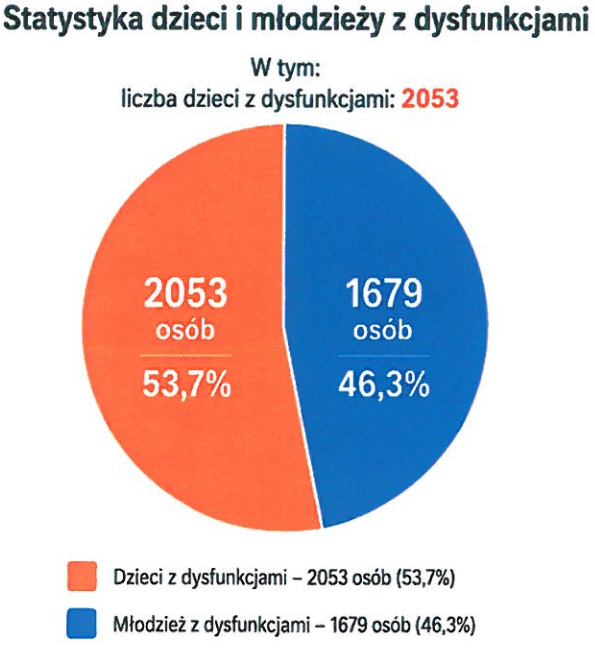
Zorganizowano liczne konkursy i inicjatywy rozwijające aktywność uczestników: sportowe, plastyczne, historyczne, gry terenowe.

Dane statystyczne za 2025 rok

W 2025 roku Świetlica Środowiskowa Polany Kultury zrealizowała łącznie 231 działań skierowanych do dzieci, młodzieży i społeczności lokalnej. W tym:

- **56 działań profilaktycznych** – obejmujących warsztaty, spotkania edukacyjne, kampanie społeczne i zajęcia poświęcone zdrowiu psychicznemu, bezpieczeństwu oraz przeciwdziałaniu uzależnieniom,
- **78 działań edukacyjno-rozwojowych i artystycznych** – w tym zajęcia kreatywne, warsztaty kulinarne, zajęcia sportowe, konkursy, gry terenowe oraz questingi,
- **54 działania integracyjne i społeczne** – obejmujące inicjatywy międzypokoleniowe, wolontariat, animacje lokalne, pikniki, spotkania świąteczne i lokalne festyny,
- **43 działania ekologiczne i prospołeczne** – w tym warsztaty ogrodnicze, dokarmianie ptaków, zbiórki darów oraz przygotowanie paczek dla potrzebujących.

* Do grupy tej zaliczają się dzieci z niepełnosprawnościami oraz wychowujące się w rodzinach dysfunkcyjnych

Wyzwania i plany na przyszłość:

- dostosowanie obiektów budowlanych do standardów dostępności w wyższym zakresie
- termomodernizacja budynków przy ul. Wojska Polskiego 5 oraz siedziby głównej Polany przy ul. Wojska Polskiego 9D
- dalszy systematyczny udział w webinariach, szkoleniach, konferencjach doskonalących warsztat pracy pracowników Polany Kultury
- aplikowanie w programach dotacyjnych w celu systematycznego różnicowania oferty Polany Kultury

Muzeum Wojska, Wojskowości i Ziemi Orzyskiej

Muzeum Wojska, Wojskowości i Ziemi Orzyskiej w Orzyszu stanowi istotny element systemu instytucji kultury Gminy Orzysz, pełniąc funkcję ośrodka dokumentowania dziedzictwa historycznego, edukacji oraz integracji społecznej mieszkańców. W 2025 roku działalność muzeum koncentrowała się na rozwijaniu oferty wystawienniczej, intensyfikacji działań edukacyjnych oraz organizacji wydarzeń o charakterze kulturalnym, naukowym i patriotycznym.

Działalność wystawiennicza i popularyzatorska

Muzeum prowadziło stałą działalność wystawienniczą obejmującą ekspozycje poświęcone historii regionu, tradycjom lokalnym oraz dziedzictwu wojskowemu.

Istotnym uzupełnieniem oferty były działania popularyzujące wiedzę historyczną, w tym cykl p.n. „Czwartkowe spotkania muzealne". W jego ramach odbyły się m.in. prelekcje dr. Roberta Kempy pt. „Front wschodni Wielkiej Wojny na Mazurach 1914–1915" oraz dr Małgorzaty Karczewskiej z Ośrodka Badań Europy Środkowo-Wschodniej dotyczące cmentarza wojennego w Cierzpiętach i mazurskich nekropolii.

W 2025 roku muzeum aktywnie włączyło się w obchody 300-lecia nadania praw miejskich Orzyszowi, współorganizując wydarzenia jubileuszowe, w tym galę inauguracyjną, podczas której zaprezentowano wystawę czasową. Z tej okazji wydano kolekcjonerski bloczek filatelistyczny przedstawiający charakterystyczne obiekty miasta oraz wybito okolicznościowe monety.

W siedzibie muzeum, we współpracy z Ośrodkiem Badań Europy Środkowo-Wschodniej, zorganizowano VII konferencję naukową poświęconą tematyce I wojny światowej, co potwierdza rolę instytucji jako ośrodka badań i refleksji naukowej nad historią regionu.

Dnia 26 listopada 2025 r. muzeum zorganizowało konferencję popularnonaukową pn. „Orzysz. Małe miasto – wielka historia", stanowiącą ważny element obchodów 10-lecia działalności instytucji. Wydarzenie odbyło się pod patronatem Burmistrza Orzysza i zostało

współfinansowane ze środków Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Konferencja zgromadziła przedstawicieli środowisk naukowych, muzealnych oraz pasjonatów historii regionu. W programie znalazły się wystąpienia m.in. przedstawicieli Państwowego Muzeum Archeologicznego w Warszawie, Instytutu Pamięci Narodowej w Olsztynie, Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego oraz Muzeum Kultury Ludowej w Węgorzewie. Wydarzenie zakończył panel dyskusyjny z udziałem miłośników historii lokalnej.

Działalność wydawnicza

Dzięki wsparciu finansowemu Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego **w 2025 roku wydano VII tom serii wydawniczej „Krajobraz kulturowy Ziemi Orzyskiej" pt. „Orzyska mozaika. Materiały do dziejów Orzysza i okolic" pod redakcją Jerzego Łapo.** Publikacja stanowi wybór tekstów opracowanych na podstawie artykułów publikowanych wcześniej w „Orzyskich Zeszytach Historycznych", wydawanych w latach 2017–2023 przez Mazurskie Stowarzyszenie Aktywności Lokalnej w Orzyszu. Wydawnictwo ukazało się w formie książkowej, w nakładzie 200 egzemplarzy. Zawiera artykuły o charakterze monograficznym i wspomnieniowym autorstwa badaczy polskich i niemieckich.

Działalność edukacyjna

Kluczowym obszarem aktywności muzeum była edukacja kulturalna i historyczna, skierowana przede wszystkim do dzieci i młodzieży.

W 2025 roku realizowano liczne programy edukacyjne, w tym:

- lekcje muzealne, m.in. „A jak Arys" oraz „Chrobry był pierwszy", związane z 1000. rocznicą koronacji Bolesława Chrobrego,
- warsztaty tematyczne rozwijające kompetencje manualne i kreatywne,
- zajęcia sezonowe, w tym program ferii zimowych oraz cykl zajęć świątecznych dla grup przedszkolnych i szkolnych.

W styczniu 2025 roku ofertę muzeum wzbogaciła nowoczesna strzelnica wirtualna – bezpieczne narzędzie edukacyjne umożliwiające naukę zasad obsługi broni oraz rozwijanie umiejętności strzeleckich z wykorzystaniem technologii symulacyjnej. Inicjatywa ta wpisuje się w działania o charakterze proobronnym oraz edukację w zakresie bezpieczeństwa.

Szczególnym przedsięwzięciem było **uruchomienie w dniu 29 maja 2025 r. Strefy Odkrywania, Wyobraźni i Aktywności (SOWA), powstałej we współpracy z Centrum Nauki Kopernik.** Jest to pierwsza tego typu przestrzeń w województwie warmińsko-mazurskim. Strefa obejmuje część ekspozycyjną oraz warsztatową (tzw. Majsternię), umożliwiającą naukę poprzez doświadczenie. **W okresie od maja do grudnia 2025 r. strefę SOWA odwiedziło 1 320 osób.** W jej ramach organizowano warsztaty konstrukcyjne, logiczne

i edukacyjne oraz wydarzenia specjalne, w tym wizyty Planetobusu – mobilnego planetarium Centrum Nauki Kopernik. Edukatorzy Centrum Nauki Kopernik przeprowadzili zajęcia w hali MOSiR dla uczniów szkół w Orzyszu, Okartowie i Dąbrówce oraz mieszkańców. W ramach projektu „Nauka ma głos" zorganizowano spotkanie otwarte dla młodzieży licealnej oraz mieszkańców z naukowcem z Małopolskiego Centrum Biotechnologii Uniwersytetu Jagiellońskiego pt. „Co nam w ciałach gra?".

Istotnym elementem działalności edukacyjnej były żywe lekcje historii z udziałem grup rekonstrukcyjnych, realizowane w ramach obchodów 10-lecia muzeum na terenie Orzysza, Okartowa i Dąbrówki, w których uczestniczyło ok. 500 osób. Zadanie zostało dofinansowane ze środków Samorządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Zajęcia prowadzone były przez rekonstruktorów historycznych w strojach z epoki, z wykorzystaniem replik dawnych przedmiotów. Zakres tematyczny obejmował w szczególności zagadnienia dotyczące życia codziennego w średniowieczu. Bezpośredni kontakt uczestników z rekwizytami oraz prowadzącymi przyczyniał się do podniesienia efektywności procesu edukacyjnego oraz zwiększenia atrakcyjności prowadzonych zajęć.

Organizacja wydarzeń i inicjatyw kulturalnych

Muzeum aktywnie uczestniczyło w życiu kulturalnym Gminy Orzysz, organizując oraz współorganizując liczne wydarzenia o charakterze edukacyjnym, patriotycznym i integracyjnym. Do najważniejszych inicjatyw należały:

- organizacja w dniu 12 lipca 2025 r., na terenie poligonu Ośrodka Szkolenia Poligonowego Wojsk Lądowych Orzysz w Bemowie Piskim (Wierzbiny), V edycji ogólnopolskiego wydarzenia „Walka Czołgów" – największego w Polsce militarnego widowiska plenerowego, objętego patronatem honorowym Ministra Obrony Narodowej oraz Marszałka Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Wydarzenie zgromadziło ponad 20 tys. uczestników z całego kraju i stanowiło jedno z najważniejszych przedsięwzięć promocyjnych Gminy Orzysz. Zostało zrealizowane we współpracy m.in. z 15. Giżycką Brygadą Zmechanizowaną, 16. Pułkiem Saperów, Ośrodkiem Szkolenia Poligonowego Wojsk Lądowych Orzysz oraz Centrum Edukacji i Inicjatyw Kulturalnych w Olsztynie, przy wsparciu finansowym Zarządu Województwa Warmińsko-Mazurskiego. Program obejmował pokazy nowoczesnego sprzętu wojskowego, dynamiczne prezentacje działań bojowych, inscenizację współczesnego pola walki z udziałem Sił Zbrojnych RP i wojsk sojuszniczych NATO, a także część artystyczną i piknik rodzinny. Wydarzenie wyróżniało się wysokim poziomem organizacyjnym oraz szerokim zaangażowaniem służb mundurowych i instytucji lokalnych. Jest ono ściśle związane z obchodami święta 15. Giżyckiej Brygady Zmechanizowanej i odgrywa istotną rolę w budowaniu pozytywnego wizerunku Gminy Orzysz oraz promocji regionu Warmii i Mazur w skali ogólnopolskiej,
- organizacja Garnizonowego Święta Wojska Polskiego w Orzyszu,

- współorganizacja uroczystości z okazji świąt państwowych oraz rocznic historycznych (m.in. Święta Konstytucji 3 Maja, rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego, rocznicy wybuchu II wojny światowej oraz Narodowego Święta Niepodległości),
- organizacja Święta Garnizonu Orzysz,
- realizacja wydarzeń jubileuszowych z okazji 10-lecia muzeum, obejmujących galę, wystawę czasową, konferencję oraz działania edukacyjne.

Współpraca instytucjonalna

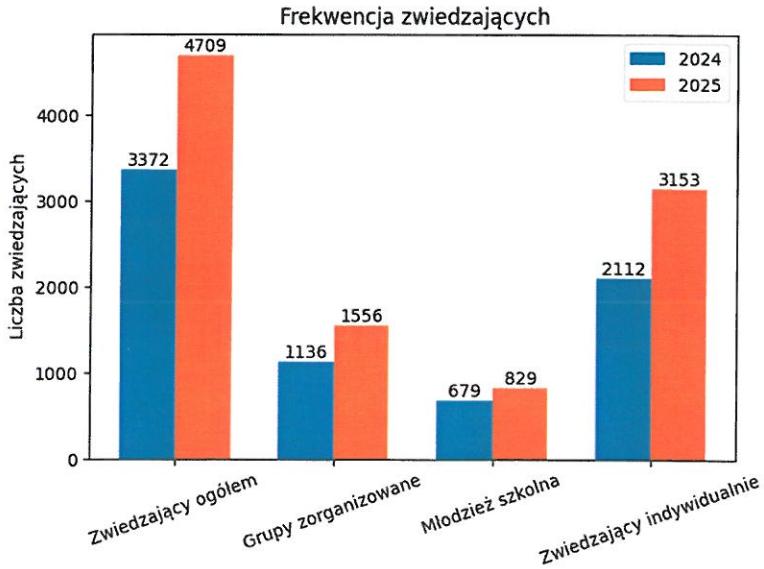
Muzeum rozwijało współpracę z jednostkami samorządu terytorialnego, placówkami oświatowymi, instytucjami kultury, środowiskiem naukowym oraz jednostkami wojskowymi. Współpraca ta umożliwiła realizację projektów o szerokim zasięgu oraz wzmacnianie relacji społecznych i instytucjonalnych.

Działalność informacyjno-promocyjna

Muzeum prowadziło aktywną działalność informacyjną, wykorzystując stronę internetową oraz media społecznościowe, w szczególności profil na Facebooku. Kanały te służyły bieżącej komunikacji z odbiorcami, promocji wydarzeń oraz upowszechnianiu oferty edukacyjnej i kulturalnej.

Frekwencja

W 2025 roku odnotowano wzrost liczby odwiedzających muzeum, szczególnie w zakresie ruchu indywidualnego. Frekwencja grup zorganizowanych, w tym młodzieży szkolnej, utrzymywała się na stabilnym poziomie. Pozytywnym zjawiskiem jest powracanie grup korzystających z oferty edukacyjnej muzeum.

Działalność Muzeum Wojska, Wojskowości i Ziemi Orzyskiej w Orzyszu w 2025 roku charakteryzowała się wysoką aktywnością oraz różnorodnością podejmowanych inicjatyw. Szczególne znaczenie miały: uruchomienie Strefy SOWA, rozwój oferty edukacyjnej, zaangażowanie w obchody jubileuszy i wydarzeń patriotycznych.

Muzeum skutecznie realizowało cele statutowe, przyczyniając się do ochrony dziedzictwa kulturowego, popularyzacji historii oraz integracji społeczności lokalnej. Kontynuacja i rozwój działań pozostają istotne dla dalszego wzmacniania tożsamości lokalnej oraz aktywizacji mieszkańców Gminy Orzysz.

Wyzwania i plany na przyszłość:

Strategicznym kierunkiem rozwoju muzeum jest dalsza modernizacja infrastruktury, rozwój nowoczesnych form prezentacji dziedzictwa oraz cyfryzacja zbiorów. Kluczowym przedsięwzięciem w tym zakresie będzie realizacja projektu „Kłobukowe Rejzowanie – Mazurski Szlak Kulturowy", współfinansowanego ze środków Funduszy Europejskich dla Warmii i Mazur 2021–2027. Projekt realizowany jest w partnerstwie samorządowym pod przewodnictwem Stowarzyszenia Wielkie Jeziora Mazurskie 2020 i obejmuje osiem gmin regionu. Jego celem jest stworzenie nowoczesnej sieci muzeów i ekspozycji muzealno-edukacyjnych opartych na wspólnej narracji historyczno-kulturowej Mazur. Planowane działania obejmują m.in. modernizację wystawy stałej z wykorzystaniem technologii multimedialnych oraz zagospodarowanie terenu przy muzeum, w tym budowę transzei, wykonanie ogrodzenia, oświetlenia i monitoringu, nasadzenia zieleni, a także budowę ciągów pieszych i stanowisk utwardzonych pod ekspozycję zewnętrzną.

Ochrona zabytków

Program Opieki nad Zabytkami Gminy Orzysz na Lata 2022-2025 Rada Miejska w Orzyszu przyjęła Uchwałą Nr XLVI/337/22 z dnia 26 stycznia 2022r. Celem opracowania programu opieki nad zabytkami gminy Orzysz na lata 2018-2021 było określenie zasadniczych kierunków działań inicjowanych przez władze gminy w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego, występującego w jej granicach administracyjnych, zgodnie z przepisami ustawy z 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

We wskazanym okresie programowanym są przede wszystkim kontynuowane działania podjęte w czasie obowiązywania poprzedniego dokumentu. Celem ich jest promocja regionu i jego dziedzictwa kulturowego, jak również edukacja mieszkańców oraz turystów dotycząca opieki nad zabytkami połączona z wydarzeniami o charakterze historycznym. Nieodzownym elementem tego typu działań jest budzenie w społeczeństwie świadomości istnienia zabytków i potrzeby ich rewitalizacji, jak również zwrócenie uwagi na istniejącą wspólnotę kulturową.

W 2025 roku Gmina Orzysz przystąpi do opracowania Programu Opieki nad Zabytkami Gminy Orzysz na lata 2026-2029.

Zarządzeniem Burmistrza Orzysza Nr 38/2016 z dnia 10 lutego 2016 r. została założona Gminna Ewidencja Zabytków Gminy Orzysz. (zmiany: Zarządzenie Nr 88/2017 Burmistrza Orzysza z dnia 28 marca 2017 r. oraz Zarządzenie Nr 12/5/2017 Burmistrza Orzysza z dnia 10 maja 2017r., Zarządzenie Nr 24/04/2019 Burmistrza Orzysza z dnia 23 kwietnia 2019 r.).

Gminna ewidencja zabytków stanowi zbiór otwarty. Na terenie gminy Orzysz znajdują się dwadzieścia cztery obiekty zabytkowe objęte ochroną prawną, wynikającą z ujęcia ich w rejestrze zabytków województwa warmińsko-mazurskiego, prowadzonym przez Warmińsko-Mazurskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Wnioski

1) Praca i działalność domu kultury i biblioteki uległa gruntownej reorganizacji zarówno w nazwie, formie i zakresie działalności.
2) W 2025 roku nastąpił znaczący wzrost osób odwiedzających muzeum świadczy to o rosnącej atrakcyjności oferty muzealnej, skuteczności działań promocyjnych oraz zwiększonym zainteresowaniu ofertą edukacyjną skierowaną do dzieci i młodzieży.
3) Dużym wyzwaniem będzie zabezpieczenie wkładu własnego do projektu „Kłobukowe Rejzowanie – Mazurski Szlak Kulturowy".

Oświata

Realizacja zadań oświatowych należy do zadań własnych gminy i obejmuje zapewnienie kształcenia, wychowania oraz opieki w publicznych przedszkolach i szkołach podstawowych. Zadania te wykonywane są na podstawie obowiązujących przepisów prawa, w szczególności Ustawa o samorządzie gminnym, Prawo oświatowe oraz Karta Nauczyciela, a także – w określonym zakresie – Ustawa o systemie oświaty.

Do obowiązków Gminy Orzysz jako organu prowadzącego należy w szczególności zapewnienie warunków działania jednostek oświatowych, w tym bezpiecznych i higienicznych warunków nauki, odpowiedniej bazy lokalowej oraz wyposażenia, a także zabezpieczenie środków finansowych niezbędnych do realizacji zadań statutowych. Gmina odpowiada ponadto za zatrudnianie kadry oraz prowadzenie polityki kadrowej, obejmującej w szczególności wynagradzanie i doskonalenie zawodowe nauczycieli.

W ramach realizacji zadań oświatowych Gmina Orzysz wykonuje również zadania związane z kontrolą spełniania obowiązku szkolnego i obowiązku nauki, organizacją dowozu uczniów, w tym uczniów niepełnosprawnych, zapewnieniem pomocy materialnej o charakterze socjalnym, a także organizacją zajęć dodatkowych i specjalistycznych, dostosowanych do potrzeb uczniów.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami Burmistrz Orzysza, w terminie do dnia 31 października każdego roku, przedstawia Radzie Miejskiej w Orzyszu informację o stanie realizacji zadań oświatowych w Gminie Orzysz za poprzedni rok szkolny.

Kadra pedagogiczna i niepedagogiczna

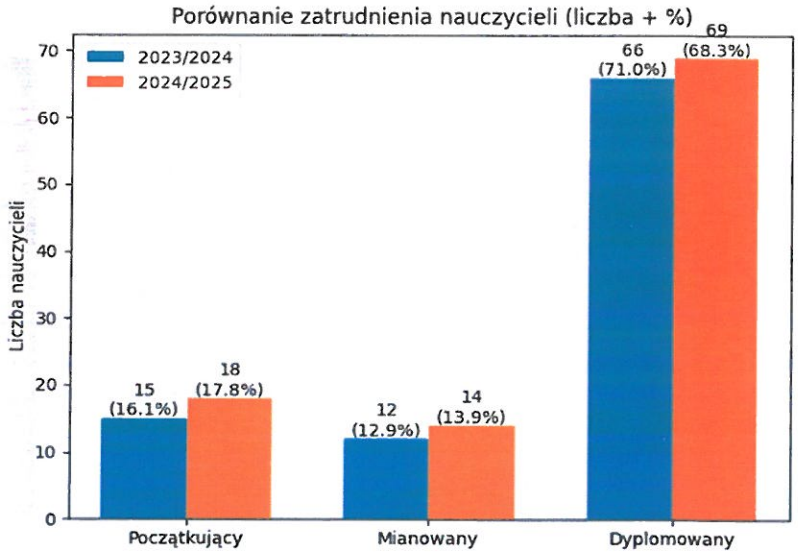
Rozwój szkolnictwa w gminie w dużej mierze zależy od jakości pracy kadry pedagogicznej, jej kompetencji oraz gotowości do doskonalenia zawodowego. Kluczową rolę w zapewnieniu właściwego poziomu nauczania odgrywa dyrektor szkoły, odpowiedzialny za dobór nauczycieli.

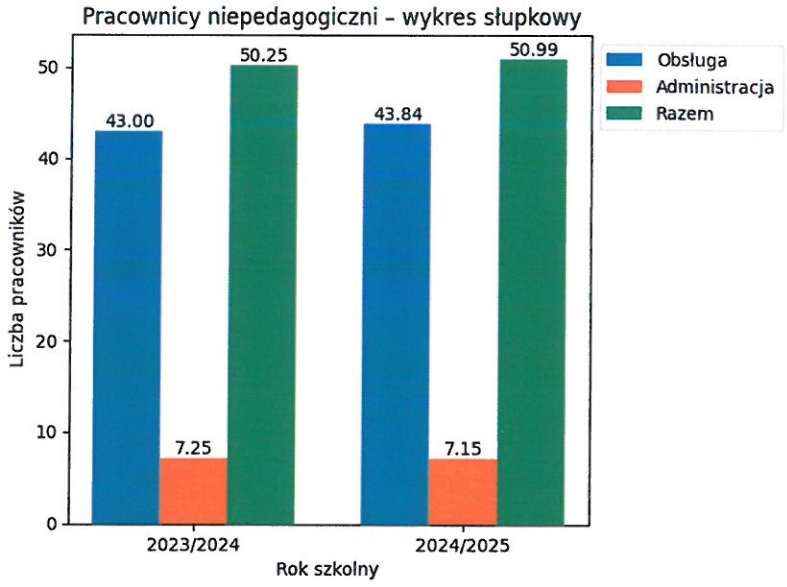
Stan zatrudnienia w danym roku szkolnym wynika z organizacji pracy szkoły zatwierdzanej przez organ prowadzący i jest uzależniony m.in. od liczby oddziałów, liczby godzin dydaktycznych, podziału na grupy oraz obowiązujących przepisów, w tym ramowych planów nauczania określonych przez Ministerstwo Edukacji Narodowej.

W roku szkolnym 2024/2025 nastąpił wzrost zatrudnienia nauczycieli w stosunku do roku 2023/2024. Liczba nauczycieli zwiększyła się z 93 do 101 osób, a liczba etatów z 95,95 do 104,68.

Największą grupę nadal stanowią nauczyciele dyplomowani (wzrost z 66 do 69 osób), co potwierdza utrzymanie wysokiego poziomu kwalifikacji kadry. Wzrost odnotowano również w grupie nauczycieli początkujących (z 15 do 18) oraz mianowanych (z 12 do 14).

Struktura zatrudnienia pozostaje stabilna, z dominującym udziałem nauczycieli o najwyższym stopniu awansu zawodowego.

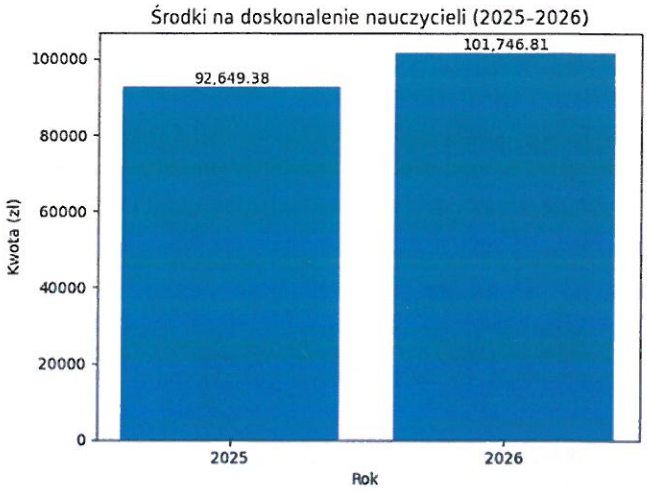

W latach szkolnych 2023/2024–2024/2025 zatrudnienie pracowników niepedagogicznych pozostaje na stabilnym poziomie. Liczba pracowników obsługi nieznacznie wzrosła (z 43 do 43,84), natomiast zatrudnienie w administracji minimalnie spadło (z 7,25 do 7,15). Łączna liczba pracowników zwiększyła się nieznacznie z 50,25 do 50,99, co wskazuje na niewielki wzrost zatrudnienia ogółem przy zachowaniu podobnej struktury kadrowej.

Doskonalenie nauczycieli

Jakość edukacji zależy od ciągłego doskonalenia nauczycieli, którzy mają obowiązek podnosić swoje kwalifikacje i aktywnie z tego korzystają. Dlatego gmina musi zabezpieczać środki finansowe na ten cel (zgodnie z przepisami – min. 0,8% wynagrodzeń nauczycieli). Dofinansowanie obejmowało studia podyplomowe, kursy oraz szkolenia – zgodnie z potrzebami szkół i na wniosek dyrektorów.

W analizowanym okresie widoczny jest wzrost środków przeznaczanych na doskonalenie nauczycieli. Wynika on bezpośrednio ze wzrostu wynagrodzeń nauczycieli, ponieważ wysokość tych środków jest ustawowo powiązana z funduszem płac (0,8% wynagrodzeń). Oznacza to, że wraz ze wzrostem wynagrodzeń rośnie także poziom finansowania doskonalenia zawodowego, co pozwala na systematyczne podnoszenie kwalifikacji kadry pedagogicznej.

Środki przeznaczone na doskonalenie zawodowe nauczycieli w 2025 roku wykorzystano na działania służące podnoszeniu kwalifikacji oraz rozwijaniu kompetencji kadry pedagogicznej. W ramach realizowanych zadań dofinansowano studia podyplomowe, kursy kwalifikacyjne, szkolenia oraz inne formy doskonalenia zawodowego odpowiadające potrzebom placówek oświatowych.

Ponadto środki przeznaczono na pokrycie kosztów delegacji związanych z udziałem nauczycieli w szkoleniach i kursach, organizację i przygotowanie konferencji oświatowej, a także zakup pomocy dydaktycznych i materiałów szkoleniowych wykorzystywanych podczas prowadzonych form doskonalenia zawodowego.

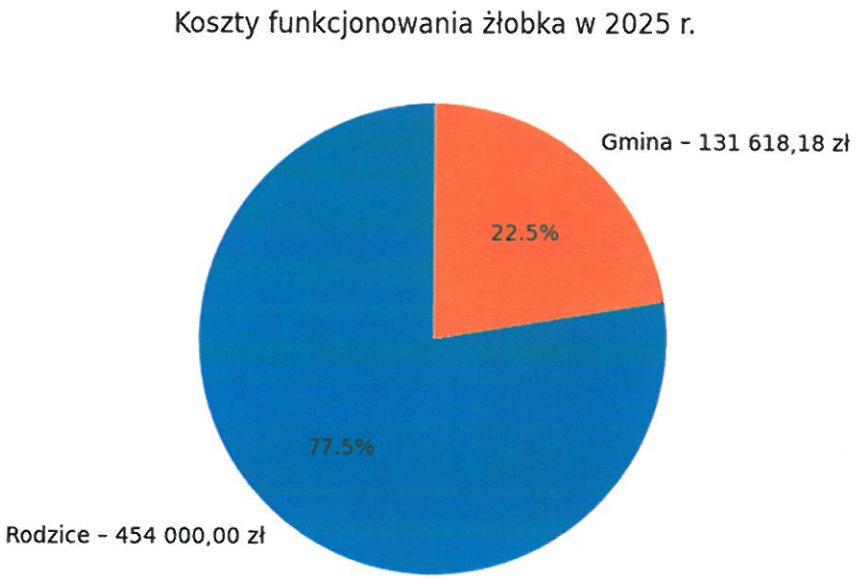
Realizowane działania miały na celu podnoszenie jakości pracy szkół i przedszkoli, rozwijanie kompetencji nauczycieli oraz dostosowywanie oferty edukacyjnej do zmieniających się potrzeb uczniów i wymagań współczesnej edukacji.

Opieka nad dziećmi do lat trzech

W gminie Orzysz funkcjonuje Żłobek działający zgodnie z obowiązującymi przepisami, czynny w godz. 6:30–17:00. Opłata wynosi 7,50 zł za wyżywienie dziennie oraz 1 500 zł miesięcznie za pobyt.

W latach 2024/2025 i 2025/2026 do placówki uczęszcza ok. 30 dzieci w wieku 1,5–3 lat (liczba może się nieznacznie zmieniać w trakcie roku).

Żłobek nie jest objęty subwencją i jest w całości finansowany z budżetu gminy.

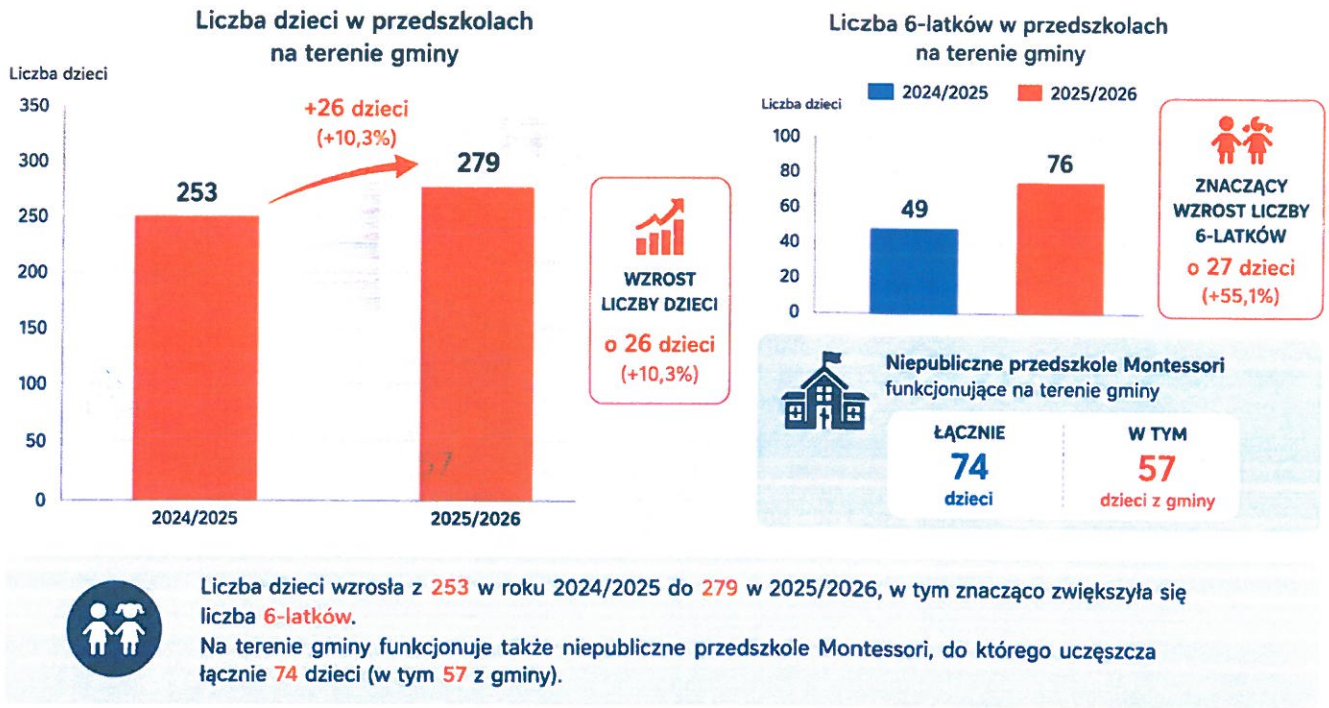

W 2025 r. całkowity koszt funkcjonowania żłobka wyniósł 585 618,18 zł, z czego 454 000,00 zł stanowiły wpłaty rodziców, a 131 618,18 zł środki gminy (w tym środki własne i z programu rządowego). **Oznacza to, że rodzice pokrywają ok. 77,5% kosztów, a gmina ok. 22,5%.** Średni koszt na 1 dziecko wynosi 19 520,61 zł rocznie, tj. 1 626,72 zł miesięcznie.

Wychowanie przedszkolne

Edukacja dzieci 6-letnich w przedszkolach publicznych jest bezpłatna – rodzice ponoszą jedynie koszt wyżywienia. Od 2025 r. środki na wychowanie przedszkolne zostały włączone do ogólnych potrzeb oświatowych; gmina Orzysz otrzymała na ten cel 3 747 710,89 zł, w tym m.in. na dzieci z niepełnosprawnościami, wsparcie psychologiczno-pedagogiczne oraz 6-latków (6 253,64 zł na dziecko rocznie).

Wychowaniem przedszkolnym objęte są dzieci w wieku 3–6 lat (wyjątkowo od 2,5 roku), przy czym 6-latki realizują obowiązkowe przygotowanie przedszkolne.

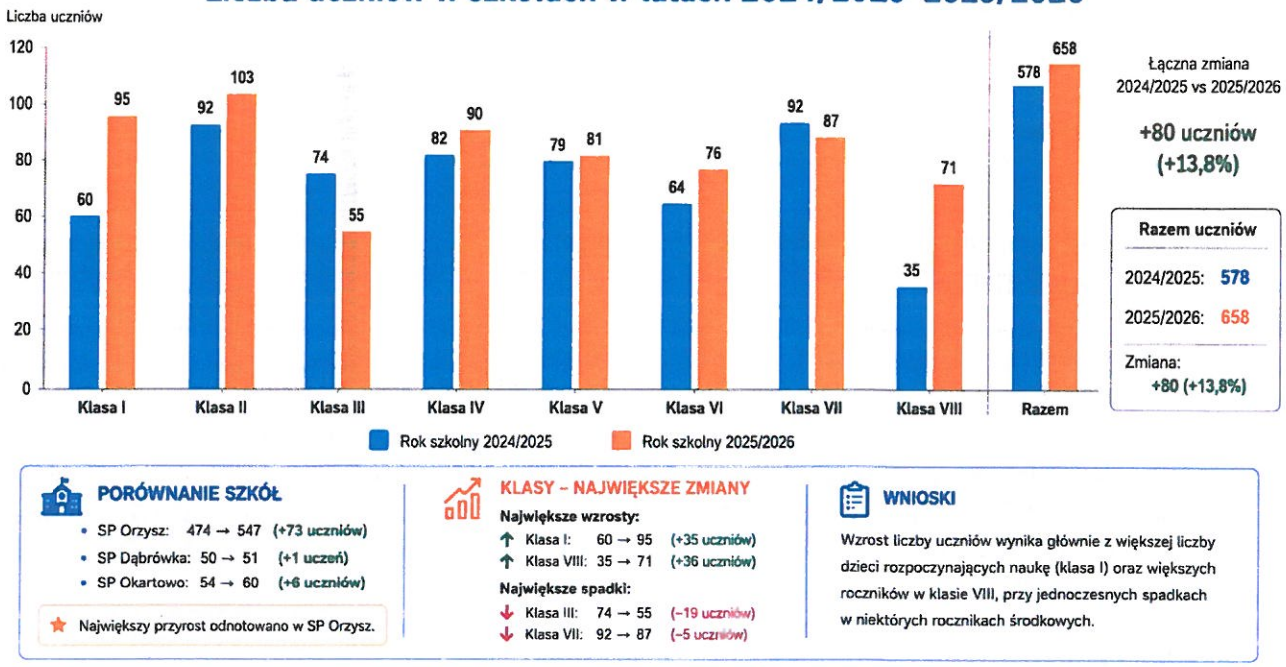
Liczba dzieci wzrosła z 253 w roku 2024/2025 do 279 w 2025/2026, w tym znacząco zwiększyła się liczba 6-latków. Na terenie gminy funkcjonuje także niepubliczne przedszkole Montessori, do którego uczęszcza łącznie 74 dzieci (w tym 57 z gminy).

Środki na wychowanie przedszkolne w 2025 r. mają zróżnicowaną strukturę. Największą część stanowi subwencja na dzieci w wieku 2–5 lat (1 630 368,70 zł) oraz na dzieci z niepełnosprawnościami (1 228 672,64 zł). Istotną pozycją jest również finansowanie przedszkola Montessori – subwencja wyniosła 753 189,42 zł, natomiast łączna dotacja przekazana tej placówce osiągnęła 961 788,61 zł, przy częściowym zwrocie kosztów przez gminy sąsiednie (67 768,40 zł).

Wpłaty rodziców (czesne) stanowią niewielki udział w finansowaniu – 31 782,50 zł, co potwierdza, że system wychowania przedszkolnego opiera się głównie na środkach publicznych.

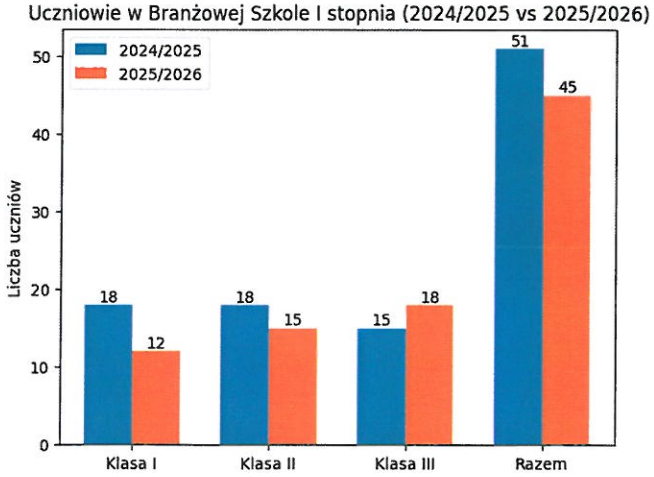
Szkoły podstawowe

W gminie Orzysz funkcjonują trzy szkoły podstawowe w Zespołach Szkolno – Przedszkolnych.

Branżowa Szkoła I Stopnia

30 czerwca Rada Miejska w Orzyszu podjęła uchwałę Nr XXXVII/283/21 z dnia 30 czerwca 2021r. w sprawie założenia Branżowej Szkoły I stopnia w Dąbrówce. Odgrywa ona istotną rolę w kształceniu zawodowym młodzieży z terenu gminy Orzysz. Oferta edukacyjna szkoły jest dostosowana do lokalnych potrzeb rynku pracy, a także do indywidualnych predyspozycji i zainteresowań uczniów. Szkoła kształci w takich zawodach jak: kucharz, mechanik pojazdów samochodowych, fryzjer czy sprzedawca, cukiernik, stolarz, zapewniając solidne przygotowanie do wykonywania zawodu już po zakończeniu etapu edukacyjnego.
Raz w roku uczestniczą w obowiązkowym, finansowanym przez szkołę, kursie teoretycznych przedmiotów zawodowych.

W roku szkolnym 2025/2026 nastąpił **spadek liczby uczniów** w Branżowej Szkole I stopnia – z 51 do 45, czyli o **6 uczniów (ok. –11,8%)**. Spadek ogólnej liczby uczniów wynika głównie z mniejszego naboru do klasy I.

Egzamin zawodowy pisemny w 2025r. (uczniowie zdający w szkole – 8 osób) – zdawalność 100%

Egzamin zawodowy organizowany w porozumieniu z ośrodkami egzaminacyjnymi – zdawalność 100%

Etaty wsparcia oraz pomoc psychologiczno-pedagogiczna

Działalność szkół wspierana jest przez etaty wsparcia obejmujące m.in. świetlicę, bibliotekę oraz specjalistów: pedagoga, pedagoga specjalnego, psychologa i logopedę. Zapewniają oni opiekę uczniom, diagnozują ich potrzeby, wspierają rozwój, rozwiązują problemy wychowawcze oraz współpracują z rodzicami i instytucjami (m.in. poradnią psychologiczno-pedagogiczną, MOPS, policją, sądem).

Pomoc psychologiczno-pedagogiczna realizowana jest na bieżąco oraz w formie zajęć specjalistycznych (wyrównawczych, korekcyjno-kompensacyjnych, logopedycznych, rozwijających kompetencje społeczne), porad i konsultacji.

W szkołach prowadzono szerokie działania profilaktyczne i wychowawcze, obejmujące m.in. zajęcia dotyczące zdrowia psychicznego, przeciwdziałania przemocy i uzależnieniom, integrację uczniów, współpracę z rodzicami, akcje charytatywne i ekologiczne oraz udział w programach profilaktycznych.

Podejmowane działania przyczyniają się do skutecznego rozwiązywania problemów uczniów, wzmacniania ich kompetencji społecznych oraz zwiększenia zaangażowania rodziców we współpracę ze szkołą.

Projekty i działania w roku szkolnym 2024/2025

W roku szkolnym 2024/2025 w szkołach i przedszkolach realizowano liczne projekty edukacyjne, profilaktyczne i rozwojowe. Obejmowały one m.in. działania czytelnicze („Narodowe Czytanie", „Ratownicy Czytelnictwa", „Czytanie na polanie"), matematyczne i cyfrowe (#20 minut dla matematyki, MegaMisja), zdrowotne i profilaktyczne („Dzieciństwo bez przemocy", „Godzina dla Młodych Głów", „Trzymaj Formę") oraz ekologiczne i społeczne.

W przedszkolach realizowano programy wspierające rozwój i zdrowie dzieci (m.in. „Przedszkole Promujące Zdrowie", „Przyjaciele Zippiego") oraz liczne projekty ogólnopolskie i międzynarodowe o charakterze edukacyjnym i czytelniczym.

W szkołach prowadzono działania rozwijające kompetencje uczniów i nauczycieli (np. „Szkoła Zadań Prawdziwych", Erasmus+), organizowano zajęcia sportowe („Aktywna Szkoła"),

wycieczki edukacyjne oraz akcje charytatywne i profilaktyczne. Uczniowie uczestniczyli także w licznych konkursach, wydarzeniach tematycznych i działaniach społecznych.

Realizowane projekty wspierały rozwój kompetencji kluczowych uczniów, ich aktywność społeczną oraz współpracę szkoły z rodzicami i środowiskiem lokalnym.

Sukcesy uczniów

Uczniowie szkół z gminy osiągali liczne sukcesy na poziomie powiatowym, wojewódzkim i ogólnopolskim. Szczególnie wyróżniali się uczniowie ZSP w Orzyszu, którzy zdobywali tytuły laureatów i finalistów konkursów przedmiotowych (m.in. z matematyki, języka polskiego, angielskiego, niemieckiego i fizyki), a jedna z uczennic otrzymała stypendium Ministra Edukacji Narodowej.

Znaczące osiągnięcia odnotowano również w sporcie, zwłaszcza w unihokeju, gdzie uczniowie zdobywali miejsca na podium w mistrzostwach wojewódzkich i ogólnopolskich. Uczniowie odnosili także sukcesy w lekkiej atletyce, badmintonie oraz piłce nożnej.

Uczniowie ZSP w Okartowie wyróżniali się w konkursach wiedzy i artystycznych (m.in. pożarniczych, muzycznych i plastycznych), natomiast uczniówie ZSP w Dąbrówce brali udział w konkursach recytatorskich na szczeblu powiatowym.

Osiągnięcia uczniów potwierdzają ich wszechstronny rozwój oraz aktywne uczestnictwo w życiu edukacyjnym, sportowym i kulturalnym.

Dowożenie uczniów

Gmina Orzysz zapewnia dowóz uczniów do szkół, w tym uczniów niepełnosprawnych oraz mieszkających w znacznej odległości od placówek. W przypadku braku możliwości organizacji transportu zwracane są koszty przejazdu rodzicom. Dowożenie uczniów realizowane jest w ramach uruchomionej Gminnej Komunikacji Publicznej Orzysz. Koszt biletu dla ucznia 122,40zł

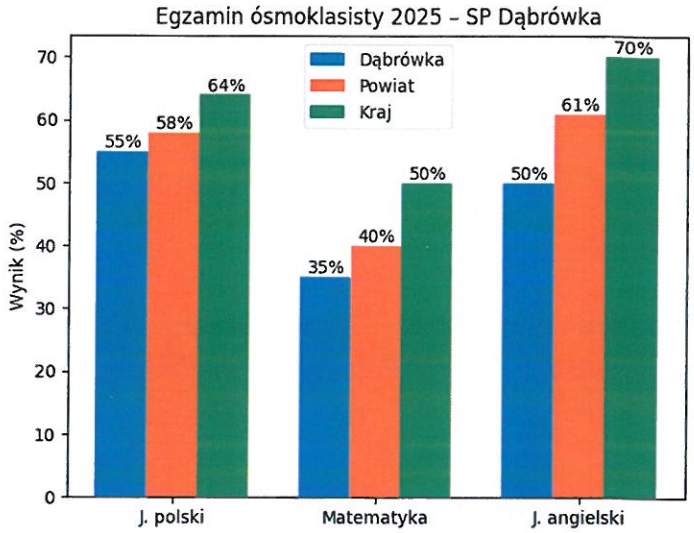
Dowóz przysługuje zgodnie z przepisami uczniom, których droga do szkoły przekracza 3 km (kl. I–IV) lub 4 km (kl. V–VIII). Organizacja transportu uwzględnia bezpieczeństwo uczniów, sprawność przejazdów oraz możliwość udziału w zajęciach dodatkowych.

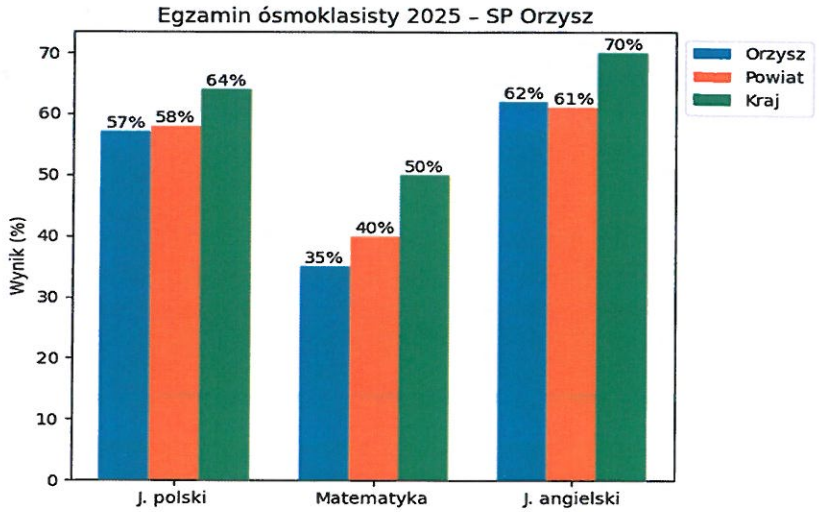
W roku szkolnym 2024/2025 dowożono 252 uczniów do szkół gminnych oraz 4 uczniów do ośrodka w Piszu. Z 9 opiekunami uczniów niepełnosprawnych zawarto umowy na zwrot kosztów dojazdu. Wykonanie planu było w kwocie 533 702,00zł.

Wyniki egzaminu ósmoklasisty rok szkolny 2025/2026

Wyniki egzaminu ósmoklasisty w 2025 r. są we wszystkich przedmiotach niższe od średniej krajowej. Największa różnica widoczna jest w matematyce, gdzie wynik szkoły (35%) jest znacząco niższy od średniej krajowej (50%). Najlepiej uczniowie poradzili sobie z językiem

angielskim (62%), jednak również poniżej poziomu kraju (70%). W zestawieniu nie uwzględniono Szkoły Podstawowej w Okartowie, ponieważ w roku 2025 nie funkcjonowała tam klasa VIII.

Działania szkół na rzecz poprawy wyników egzaminu:

W roku szkolnym 2024/2025 w ZSP w Dąbrówce podejmowano liczne działania mające na celu poprawę wyników egzaminu ósmoklasisty. Obejmowały one m.in. udział w programie Całościowy Rozwój Szkoły (CRS 2), wdrażanie oceniania kształtującego, szkolenia nauczycieli oraz powołanie zespołów do analizy wyników egzaminów. Regularnie przeprowadzano egzaminy próbne oraz prowadzono szczegółową analizę wyników (ilościową i jakościową), na podstawie której formułowano wnioski i rekomendacje do dalszej pracy.

Istotnym elementem było również informowanie i angażowanie rodziców oraz realizacja projektów (np. Erasmus+), wspierających rozwój kompetencji uczniów. Dodatkowo organizowano zajęcia rozwijające, szczególnie z matematyki.

W ZSP w Orzyszu wdrożono programy poprawy efektywności kształcenia z języka polskiego i matematyki, obejmujące m.in. diagnozę osiągnięć uczniów, egzaminy próbne, indywidualizację nauczania, stosowanie aktywizujących metod oraz wzmacnianie motywacji uczniów. Działania te wspierane były współpracą nauczycieli, rodziców oraz nadzorem Kuratorium Oświaty.

Kształcenie młodocianych pracowników

Młodocianym pracownikiem jest osoba w wieku 16–18 lat. Pracodawcy, którzy zatrudniają młodocianych w celu przygotowania zawodowego, mogą otrzymać dofinansowanie kosztów kształcenia po zdaniu przez ucznia egzaminu. Środki te pochodzą z Funduszu Pracy, a decyzję o ich przyznaniu wydaje wójt właściwy dla miejsca zamieszkania ucznia.

Wysokość dofinansowania wynosi:

- do 10 824 zł – w przypadku nauki zawodu (36 miesięcy, proporcjonalnie przy krótszym okresie),
- do 254 zł miesięcznie – w przypadku przyuczenia do pracy.

W 2025 r. dofinansowanie przyznano 18 pracodawcom, głównie z branży usługowej (m.in. mechanika, fryzjerstwo), wspierając tym samym rozwój kształcenia zawodowego młodzieży.

Finansowanie edukacji

Finansowanie zadań oświatowych w gminie Orzysz opiera się głównie na subwencji oświatowej z budżetu państwa, środkach pozyskanych oraz środkach własnych gminy. Analiza kosztów utrzymania jednostek oświatowych (bez przedszkoli) w 2025 r. wskazuje, że subwencja nie pokrywa w pełni wydatków ponoszonych przez gminę.

Łączne wydatki na funkcjonowanie placówek wyniosły 18 433 017,97 zł, z czego subwencja stanowiła 9 610 747,11 zł, a środki własne gminy 7 980 420,99 zł. Oznacza to istotną konieczność dofinansowania systemu oświaty z budżetu gminy.

Średni koszt kształcenia jednego ucznia wyniósł 27 844,44 zł rocznie, przy średniej dopłacie gminy na poziomie 12 055,02 zł na ucznia. Wysokość kosztów jest zróżnicowana w zależności od wielkości szkoły – wyższe koszty jednostkowe występują w mniejszych placówkach.

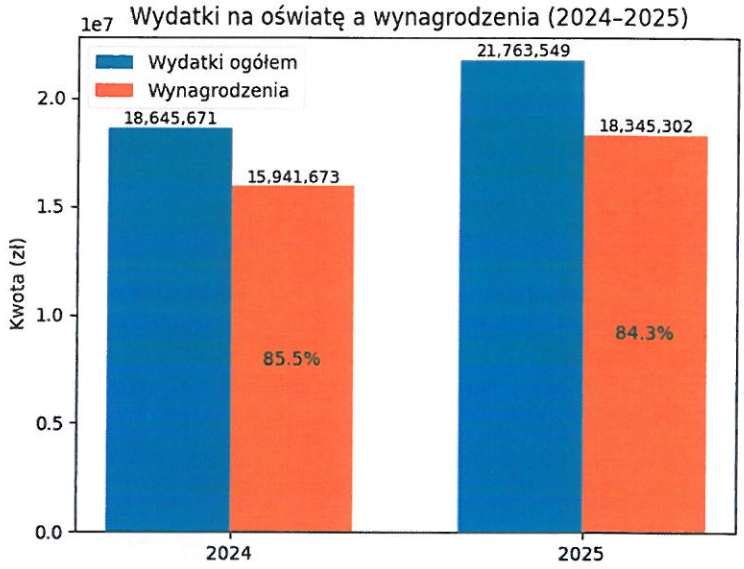
Koszt utrzymania jednostek oświatowych **(bez przedszkoli)** przez Gminę Orzysz w 2025 r.							
Nazwa placówki	Wykonanie planu na 31.12.2025 r.	Subwencja oświatowa*	Środki pozyskane **	Koszt Gminy Orzysz	Liczba uczniów	Koszt ucznia	Dopłata do ucznia w skali roku
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Orzyszu	11 305 613,17	5 995 296,86	97 634,41	5 212 681,90	512	22 081,27	10 181,02
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Okartowie	3 628 286,32	2 084 958,88	31 354,04	1 511 973,40	63	57 591,85	23 999,58
Zespół Szkolno-Przedszkolny w Dąbrówce	3 117 944,35	818 632,52	712 861,42	1 255 765,69	42	40 219,75	14 434,09
Szkoła Branżowa I Stopnia w Dąbrówce	381 174,13	711 858,85	0,00		45		
RAZEM	18 433 017,97	9 610 747,11	841 849,87	7 980 420,99	662	27 844,44	12 055,02

W szkole Branżowej I Stopnia w Dąbrówce wartość wydatków poniesionych w 2024 r. jest niższa niż otrzymana na ten cel subwencja, gdyż zgodnie z polityką rachunkowości, koszty ogólne utrzymania i funkcjonowania budynku szkoły (energia elektryczna, ogrzewanie, woda, ścieki, itd.) księgowane są do rozdziału 80101 czyli Szkoły Podstawowej, jako jednostki wiodącej. Analogiczna sytuacja z przedszkolami w Okartowie i Dąbrówce. Poza tym, po zmianie finansowania przedszkoli (zamiast dotacji, która w roku 2024 wynosiła 859 922,37 zł. , w 2023 r. - 340 758,00 zł. od 2025 r. środki na przedszkola ujęto w Metryczce Potrzeb Oświatowych) znacznie wzrosła kwota dofinansowania, między innymi o środki na pomoc psychologiczno- pedagogiczną i różnego rodzaju wsparcie dla uczniów przedszkola. Różnicę widać w kwotach uzyskiwanych w latach poprzednich dotacji przedszkolnej i obecnie „subwencji" .

KOSZT UTRZYMANIA PLACÓWEK OŚWIATOWYCH PRZEZ GMINĘ ORZYSZ								
Nazwa placówki	2024 rok				2025 rok			
	Wykonanie planu na dzień 31.12.2024 wg Rb 28S	Subwencja oświatowa	Środki pozyskane *	Koszt Gminy	Wykonanie planu na dzień 31.12. 2025 wg Rb 28S	Subwencja oświatowa	Środki pozyskane*	Koszt Gminy
ZSP Orzysz	10 066 802,30	6 072 995 ,76	78 298,61	3 915 507,73	11 305 613,17	5 995 296,86	97 634,41	5 212 681,90
ZSP Okartowo	3 212 824,00	1 865 170,34	21 439,87	1 326 213,79	3 628 286,32	2 084 958,88	31 354,04	1 511 973,40
ZSP Dąbrówka	2 183 651,94	669 805,29	192 114,75	989 474 ,16	3 117 944,35	818 632,52	712 861,42	1 255 765,69
Szkoła Branżowa I Stopnia	342 117,51	674 375,25			381 174,13	711 858,85		
Przedszkola (w tym dotowane)	3 419 561,16	899 317,73	1 027 875,41	1 492 368,02	3 706 701,58	3 747 710,89	99 550,90	-140 560,21
Żłobek	492 692,46	0,00	198 600,00	294 092,46	585 618,18	0,00	523 887,56	61 730,62
RAZEM	19 717 649,37	10 181 334,37	1 518 328,64	8 017 986,36	22 725 337,73	13 358 458,00	1 465 288,33	7 901 591,40

* projekty, podręczniki, schronisko :447 551,65 zł, Fundusz Pomocy: 11 317,00 zł., Erasmus : 382 981,22 zł., czesne od rodziców -Przedszkola: 31 782,50 zł., Żłobek: 523 887,56 zł., zwrot od Gmin 67 768,40 zł.

Koszty wynagrodzeń w wydatkach na oświatę				
	Wydatki na dzień 31.12.2024	Wynagrodzenia	Wydatki na dzień 31.12. 2025	Wynagrodzenia
ZSP Orzysz	11 960 825,38	10 358 742,67	13 386 190,96	11 641 469,65
ZSP Okartowo	3 528 490,95	3 091 355,18	4 134 267,70	3 638 154,54
ZSP Dąbrówka	2 321 544,82	1 804 292,31	3 276 298,15	2 257 540,83
Szkoła Branżowa I Stopnia	342 117,51	268 770,71	381 174,13	304 428,11
Żłobek	492 692,46	418 511,68	585 618,18	503 709,09
RAZEM	18 645 671,12	15 941 672,55	21 763 549,12	18 345 302,22

Wnioski

1. Gmina Orzysz prawidłowo realizuje zadania własne w zakresie edukacji, zapewniając funkcjonowanie przedszkoli, szkół podstawowych, żłobka oraz Branżowej Szkoły I stopnia.
2. Subwencja oświatowa nie pokrywa pełnych kosztów funkcjonowania oświaty – gmina w znacznym stopniu finansuje system ze środków własnych, co stanowi istotne obciążenie budżetu.
3. Wydatki na oświatę zdominowane są przez koszty wynagrodzeń (ponad 80% wydatków), co ogranicza możliwości finansowania innych obszarów funkcjonowania szkół.
4. Koszty kształcenia ucznia są zróżnicowane i wyższe w mniejszych szkołach, co wynika z ich specyfiki organizacyjnej i mniejszej liczby uczniów.
5. System oświaty wspierany jest dodatkowymi środkami z budżetu państwa (m.in. dotacje celowe), jednak mają one charakter uzupełniający i nie rozwiązują problemu niedofinansowania.
6. Wzrost kosztów funkcjonowania oświaty wskazuje na rosnące obciążenia finansowe gminy i potrzebę zmian w systemie finansowania edukacji.
7. Wyniki egzaminu ósmoklasisty wskazują na konieczność dalszego wzmacniania działań dydaktycznych, szczególnie w zakresie matematyki, przy jednoczesnym utrzymaniu dobrych rezultatów w językach obcych.
8. Podejmowane działania wspierające (programy poprawy efektywności kształcenia, zajęcia dodatkowe, projekty edukacyjne) stanowią istotny element podnoszenia jakości nauczania.
9. Szkoły pełnią ważną rolę społeczną i kulturotwórczą, integrując lokalną społeczność poprzez liczne inicjatywy edukacyjne, sportowe i kulturalne.
10. Działania wychowawcze i profilaktyczne, w tym wsparcie psychologiczno-pedagogiczne, przyczyniają się do poprawy funkcjonowania uczniów, ich bezpieczeństwa oraz zwiększenia współpracy z rodzicami.

Mieszkalnictwo

Mieszkaniowy zasób gminy według ustawy z dnia 21 czerwca 2001 roku o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 725) to lokale służące zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych. Na koniec 2025 roku mieszkaniowy zasób w Gminie Orzysz stanowił 233 lokali mieszkalnych w tym 17 lokali będących przedmiotem najmu socjalnego.

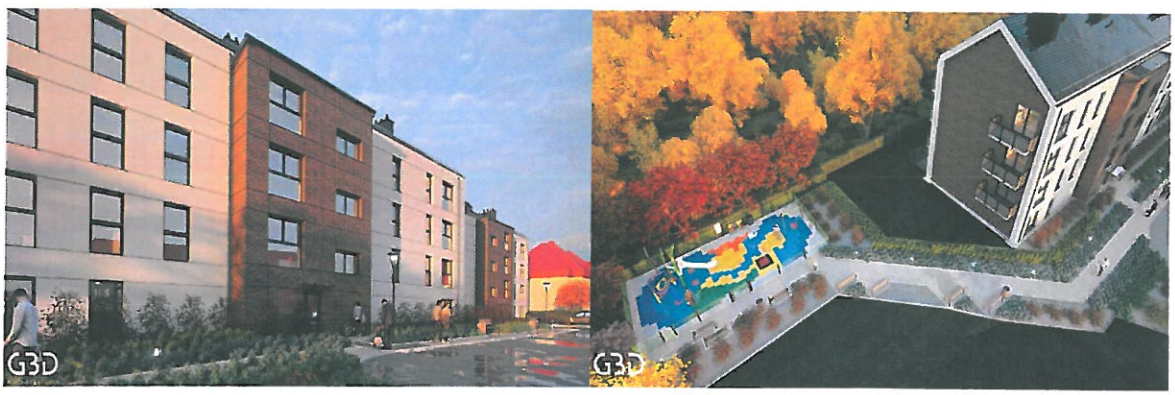
Społeczna Inicjatywa Mieszkaniowa

W dniu 02 czerwca 2022 r. Gmina Orzysz wraz z 15 Gminami z województwa warmińsko – mazurskiego, 1 Gmina z województwa pomorskiego oraz Krajowym Zasobem Mieszkaniowym zawiązała Społeczną Inicjatywę Mieszkaniową w formie spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. SIM KZN Warmia i Mazury to spółka "not for profit" budująca mieszkania społeczne. Mieszkania są przeznaczone dla osób i rodzin nie posiadających własnego mieszkania w danej miejscowości dysponujących środkami na regularne opłacanie czynszu, jednak ich dochody są za niskie na zaciągnięcie kredytu hipotecznego na mieszkanie.

W 2022 r. Gmina Orzysz pozyskała wsparcie z Rządowego Funduszu Rozwoju Mieszkalnictwa kwotę w wysokości 3 mln. zł na sfinansowanie działania polegającego na objęciu przez Gminę udziałów w tworzonej Spółce i w tym samym roku udostępniła dla SIM KZN Warmia i Mazury Sp. z o.o. działkę gruntu oznaczoną nr geod. 204/40 o pow. 0,4486 ha położoną w obrębie geod. miasta Orzysz, przy ul. Ełckiej w celu wykonania prac koncepcyjnych i projektowych oraz przygotowania nieruchomości do rozpoczęcia realizacji o charakterze budowlanym na cele mieszkaniowe.

W 2024 r. utworzono projekt budynku wielorodzinnego, trzypiętrowego z 2 klatkami schodowymi z 2 windami z 38 lokalami, z 38 komórek lokatorskich oraz dwuspadowym dachem. Od 03.12.2024 r. rozpoczął się nabór wniosków na najem lokali mieszkalnych w ramach inwestycji realizowanej przez Społeczną Inicjatywę Mieszkań KZN-Warmia i Mazury Sp. z o.o. przy ul. Ełckiej w Orzyszu. W pierwszym naborze wniosków o zwarcie umowy najmu zakwalifikowało się 19 osób.

W 2025 roku rozpoczęła się budowa budynku wielolokalowego. Poniżej wizualizacja budowanego bloku wraz z towarzysząca infrastrukturą.

Remonty

W budynkach będących w 100% własnością gminy, gmina sama może decydować o potrzebach remontowych, natomiast w pozostałych budynkach, w których posiada jedynie udziały i które są własnością wspólnot mieszkaniowych, o remontach części wspólnych decydują wszyscy właściciele lokali mieszkalnych na zebraniach właścicieli lokali, podejmując uchwały.

Na bieżące utrzymanie, zakup materiałów budowlanych, remonty mieszkaniowego zasobu gminy i inwestycje w 2025 roku wydano kwotę 276 397,06 zł.

W 2025 roku w lokalach będących własnością Gminy Orzysz na podstawie wpływających wniosków oraz ze względu na zły stan techniczny (sprawdzany przez zarządcę mienia gminnego Administrator):

- Wymieniono 16 okien w lokalach mieszkalnych,
- dokonano wymiany i naprawy instalacji elektrycznej w 5 lokalach mieszkalnych,
- zakupiono 13 par drzwi do lokali mieszkalnych
- zakupiono 2 piece do 2 lokali mieszkalnych,
- dokonano remontu lokalu nr 4 przy ulicy Kolejowej 3 w Orzyszu.
- na bieżąco usuwano awarie zgłaszane w budynkach i lokalach gminnych i dokonywano przeglądów kominiarskich, elektrycznych i budowlanych.

W 2025 roku przydzielono dla gospodarstw domowych 2 lokale mieszkalne. Podczas przydziału pod uwagę brano: sytuację życiową gospodarstw domowych, ich liczebność oraz metraż mieszkania. Większość osób skorzystało z możliwości wyremontowania lokali, które były w złym stanie technicznym oraz odliczenia poniesionych nakładów finansowych od naliczeń za czynsz lokalu (zgodnie z Uchwałą nr XVII/111/19 Rady Miejskiej w Orzyszu z dnia 27 listopada 2019 roku w sprawie określania zasad wynajmowania lokali wchodzących w skład mieszkaniowego zasobu Gminy Orzysz).

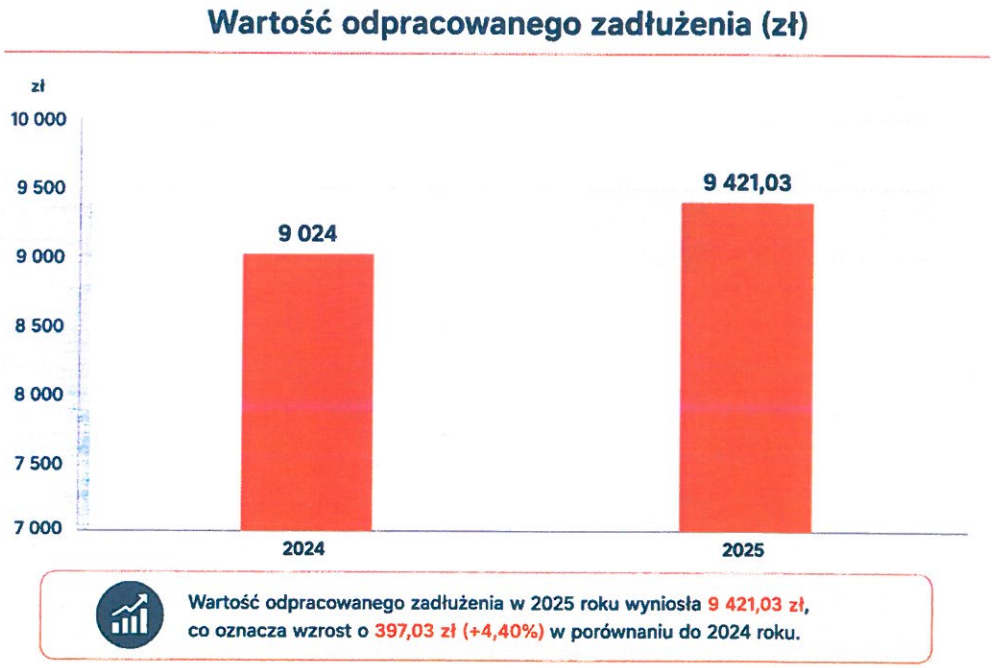
Od 01.10.2024 r. – do 30.09.2025 r. zbierano wnioski o przydział i zamianę lokalu mieszkalnego z zasobu Gminy Orzysz - na liście oczekujących uprawnionych na przydział i zamianę lokali z mieszkaniowego zasobu gminy znalazło się łącznie 39 gospodarstw domowych.

Program oddłużania mieszkań gminnych

Zgodnie z Zarządzeniem nr 157/2015 z dnia 25 czerwca 2015r., w sprawie przyjęcia Programu pomocy w spłacie zadłużenia z tytułu korzystania z lokali mieszkalnych stanowiących własność Gminy Orzysz w formie świadczeń rzeczowych, istnieje możliwość spłaty zadłużenia poprzez wykonywanie świadczeń rzeczowych w postaci prac porządkowych, remontowych lub ogrodniczych w wybranych jednostkach organizacyjnych Gminy. Wartość świadczenia rzeczowego od 01 września 2025r. ustalona została w wysokości 30,50 zł za godzinę.

W 2025 roku, zadłużenie odpracowywało 3 dłużników poprzez wykonywanie świadczeń rzeczowych, dłużnicy ci odpracowali swoje zadłużenie wobec Gminy. Ogółem w formie świadczeń rzeczowych w omawianym roku odpracowano dług na łączną kwotę 9 421,03 zł.

Efektem prowadzonego konsekwentnie od 2015 roku Programu oddłużania najemców na koniec 2025 roku odpracowano zadłużenie na kwotę to 371 207,03 zł.

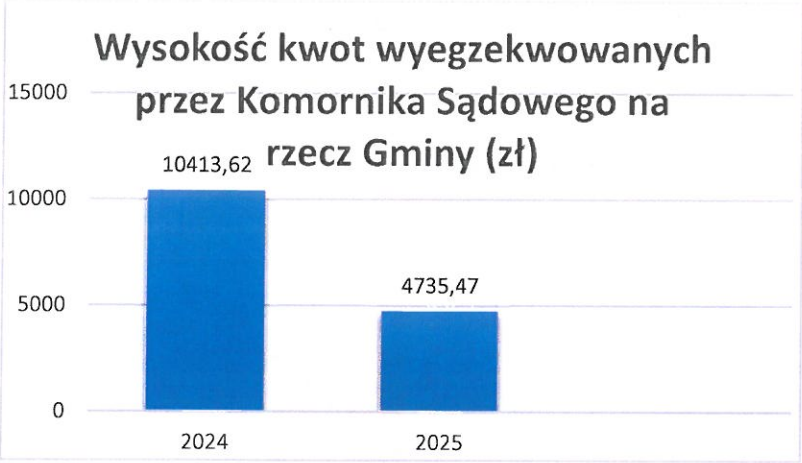
Program pomaga naszym mieszkańcom bez stałego zatrudnienia i bez dochodów wyjść z pętli zadłużenia wobec Gminy.

Kolejną formą pomocy lokatorom zadłużonym jest umożliwienie spłaty powstałych zaległości długu w ratach. W ubiegłym roku z dłużnikami zostało zawartych 11 porozumień, a na koniec 2025 roku było podpisanych 21 porozumień na spłatę długu w ratach na kwotę 175 068,86 zł. W 2025 roku spłacono kwotę 53 202,99zł. Do spłaty pozostała kwota 121 865,87 zł.

W 2025 roku z pozwem do Sądu Rejonowego w Piszu Wydział Cywilny wystąpiono w stosunku do:

- 2 osób - o egzekucję zaległych należności czynszowych;
- 1 osób - o eksmisję z lokalu mieszkalnego;
- 2 osób – o stwierdzenie nabycia spadku po zmarłym dłużniku
- 1 osoby – z wnioskiem o sporządzenie spisu inwentarza

Z wniosku Gminy przeciwko dłużnikom, wysokość należności będących przedmiotem egzekucji prowadzonej na podstawie tytułów wykonawczych stanowi kwotę 226 212,39 zł w tym: 128 505,80 zł należność główna (prawomocne nakazy zapłaty), 36 251,98 zł koszty postępowań sądowych i prawnych oraz 61 454,61 zł odsetki od nakazów zapłaty.

Łącznie od 2015r. z tytułu skutecznych postępowań egzekucyjnych prowadzonych przez komornika odzyskano kwotę 189 319,11 zł. W 2025r. była to kwota 4735,47zl.

Zdrowie i pomoc społeczna

Ochrona zdrowia

W 2025 roku system ochrony zdrowia na terenie gminy Orzysz funkcjonował w oparciu o działalność podmiotów leczniczych zapewniających mieszkańcom dostęp do świadczeń w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej (POZ) oraz ambulatoryjnej opieki specjalistycznej. Organizacja opieki zdrowotnej opierała się na współpracy sektora publicznego i niepublicznego, co umożliwiło zachowanie ciągłości oraz kompleksowości udzielanych świadczeń.

Podstawowa opieka zdrowotna

Świadczenia zdrowotne w zakresie podstawowej opieki zdrowotnej realizowane były przez następujące podmioty lecznicze:

- Przychodnię Medicus Zaniewski Bilski Spółka Partnerska Lekarzy,
- MEDAR 2.0 Szymkiewicz i Sołyga Spółka Jawna,
- Przychodnię Medycyny Rodzinnej Liwoch Spółka Jawna,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej Józef Koc,
- Krukowski J. – indywidualna specjalistyczna praktyka lekarska (medycyna pracy).

Placówki te świadczyły usługi zarówno dla mieszkańców gminy Orzysz, jak i osób spoza jej terenu, działając w ramach umów zawartych z Narodowym Funduszem Zdrowia. Opieka realizowana była przez wykwalifikowany personel medyczny, w tym lekarzy, pielęgniarki i położne. **Mieszkańcy gminy korzystają z usług 9 lekarzy rodzinnych.**

Do podstawowych zadań POZ należało w szczególności:

- udzielanie porad lekarskich w warunkach ambulatoryjnych oraz domowych,
- realizacja świadczeń pielęgniarskich i położniczych,

- wykonywanie zabiegów pielęgniarskich (m.in. iniekcje, opatrunki),
- wykonywanie procedur medycznych oraz ordynacja leków,
- kierowanie na badania diagnostyczne i fizjoterapię,
- zlecanie transportu sanitarnego,
- kierowanie pacjentów do innych podmiotów leczniczych,
- realizacja szczepień ochronnych i bilansów zdrowia.

Kadra medyczna POZ, świadczenia realizowane były przez:

- Przychodnię Medicus (wraz z poradnią rehabilitacji specjalistycznej) – 2 lekarzy,
- Przychodnię Medycyny Rodzinnej Liwoch – 2 lekarzy,
- NZOZ Józef Koc – 2 lekarzy,
- MEDAR 2.0 (w nowej lokalizacji) – 3 lekarzy.

Ambulatoryjna opieka specjalistyczna, na terenie gminy funkcjonowały również świadczenia specjalistyczne, w tym:

- Poradnia ginekologiczno-położnicza („Poradnia K") prowadzona przez SP ZOZ w Szpitalu Powiatowym w Piszu – 2 lekarzy,
- od 2024 roku dostępne były konsultacje dietetyczne (Przychodnia Medicus – dietetyk kliniczny Karolina Fiedorowicz), realizowane w ramach NFZ,
- od 2024 roku mieszkańcy mają również dostęp do świadczeń dermatologicznych.

W 2025 roku poradnia ginekologiczno-położnicza została doposażona w nowoczesny sprzęt diagnostyczny, w tym aparat USG, co umożliwiło wykonywanie badań na miejscu i przyczyniło się do poprawy jakości usług.

Opieka stomatologiczna, na terenie gminy funkcjonowały gabinety stomatologiczne:

- UlaDent Urszula Małgorzata Pieczyńska,
- Urszula Marszeniuk,
- Andrzej Marian Paluch.

W 2025 roku system ochrony zdrowia na terenie gminy Orzysz funkcjonował stabilnie, zapewniając mieszkańcom szeroki dostęp do podstawowych i specjalistycznych świadczeń zdrowotnych. Istotnym elementem była dostępność usług w miejscu zamieszkania pacjentów, rozwój infrastruktury medycznej oraz stopniowe rozszerzanie zakresu świadczonych usług. Działania te pozytywnie wpływały na poziom bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców gminy.

Programy profilaktyczne

W 2025 roku Gmina Orzysz kontynuowała realizację projektu „Chcę – znaczy mogę", którego celem było podnoszenie kompetencji oraz aktywizacja mieszkańców. W ramach projektu zorganizowano m.in. zajęcia fitness, jogę zdrowego kręgosłupa oraz warsztaty promujące zdrowe nawyki i zasady prawidłowego odżywiania. Dzięki różnorodnym formom aktywności uczestnicy mogli zadbać o kondycję fizyczną oraz zdobyć praktyczną wiedzę wspierającą zdrowy styl życia.

Gmina Orzysz od wielu lat konsekwentnie realizuje działania w zakresie profilaktyki i promocji zdrowia. Inicjatywy te są zgodne z założeniami polityki zdrowotnej państwa, w tym Narodowego Programu Zdrowia, a jednocześnie odpowiadają na potrzeby lokalnej społeczności.

Zadania te realizowane są we współpracy ze Szpitalem MSWiA w Olsztynie oraz z niepublicznymi zakładami opieki zdrowotnej działającymi na terenie gminy i obejmują w szczególności:

- promocję zdrowego stylu życia,
- poradnictwo w zakresie profilaktyki chorób układu krążenia i oddechowego,
- edukację diabetologiczną,
- działania zapobiegające powikłaniom cukrzycy.

Ponadto gmina corocznie zabezpiecza środki finansowe na realizację bezpłatnych badań profilaktycznych, w tym mammograficznych i cytologicznych.

Realizacja działań w 2025 roku

- **22 marca 2025 r. – wyjazd na badania profilaktyczne** na zaproszenie Szpitala MSWiA w Olsztynie, z inicjatywy Burmistrza Orzysza, zorganizowano wyjazd mieszkańców na bezpłatne badania profilaktyczne refundowane przez NFZ Zakres badań obejmował mammografię, cytologię (dla kobiet) oraz niskodawkową tomografię komputerową płuc (dla kobiet i mężczyzn). W badaniach wzięło udział 55 osób.
- **„Różowy Październik" (Miesiąc Świadomości Walki z Rakiem Piersi)**W październiku 2025 r. zrealizowano kampanię edukacyjno-profilaktyczną mającą na celu zwiększenie świadomości mieszkańców w zakresie profilaktyki i wczesnego wykrywania chorób nowotworowych. W ramach akcji promowano zdrowy styl życia oraz zachęcano do udziału w bezpłatnych badaniach – w akcji wzięło udział 300 mieszkanek z Gminy Orzysz.
- **11 października 2025 r. – wykład specjalistyczny** w Bibliotece Polany Kultury w Orzyszu odbyło się spotkanie z lek. Katarzyną Łojek, specjalistką endokrynologii i diabetologii. Tematem wykładu było: „Endokrynologia w cieniu onkologii – jak hormony wpływają na rozwój raka?". Wydarzenie umożliwiło uczestnikom poszerzenie wiedzy na temat zależności między gospodarką hormonalną a chorobami nowotworowymi – 50 kobiet skorzystało z wykładu.
- **17 października 2025 r. – warsztaty zdrowotne** zorganizowano warsztaty pt. „Nawyki w profilaktyce leczenia nowotworów", prowadzone przez dietetyk Sylwię Nagórską z Instytutu Zdrowych Nawyków. Uczestnicy poznali znaczenie codziennych wyborów żywieniowych, aktywności fizycznej oraz równowagi psychicznej w profilaktyce chorób - – 100 kobiet skorzystało z warsztatów.
- **Październik 2025 r. – badania USG piersi** w ramach kampanii przeprowadzono bezpłatne badania USG piersi, wykonywane w Ełku przez lek. Ewę Siwik. Z badań skorzystało 40 kobiet.
- **25 października 2025 r.** –zorganizowano kolejny wyjazd na bezpłatne badania (mammografia, cytologia oraz tomografia płuc),
- **22 listopada 2025 r. -** w ramach ogólnopolskiej akcji „Movember" 30 mieszkańców gminy wzięło udział w bezpłatnych badaniach USG gruczołu krokowego. Działania realizowane w 2025 roku miały na celu zwiększenie świadomości zdrowotnej mieszkańców Gminy Orzysz oraz umożliwienie wczesnego wykrywania chorób poprzez dostęp do bezpłatnych badań specjalistycznych. Systematyczna organizacja tego typu inicjatyw przyczynia się do poprawy jakości życia lokalnej społeczności oraz wzmacnia postawy prozdrowotne.

Zdjęcie z wyjazdu na badania do Szpitala MSWiA w Olsztynie

Profilaktyka uzależnień

Ustawa z dnia 26 października 1986 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi nakłada na gminę obowiązek prowadzenia działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu oraz przeciwdziałaniem narkomanii.

Rada Miejska w Orzyszu Uchwałą Nr XLVI/336/22 z dnia 26 stycznia 2022 roku przyjęła Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022-2025.

Program określa strategie rozwiązywania problemów społecznych, uwzględnia cele operacyjne dotyczące profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii
w społeczności lokalnej określone w Narodowym Programie Zdrowia.

Realizując cele Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, były podejmowane działania w następujących obszarach:

- Finansowanie i prowadzenie Punktu Konsultacyjnego dla osób z problemem alkoholowym, narkomanii i ich rodzin oraz przemocy domowej przy Rynek 3 w Orzyszu, w którym zatrudnieni są psycholog, terapeuta uzależnień i prawnik.

Dążeniem działalności Punktu Konsultacyjnego jest zdiagnozowanie problemów mieszkańców gminy
w zakresie uzależnień i przemocy w rodzinie oraz udzielenie im pomocy w tych obszarach.

W 2025 roku z usług Punktu Konsultacyjnego skorzystało 215 (228) osób, którym łącznie udzielono 514 (542) porad. Na wysokim poziomie utrzymywała się ilość konsultacji dotyczących przemocy oraz sytuacji kryzysowych w rodzinie i otoczeniu klientów Punktu.

W omawianym roku sprawozdawczym w Punkcie Konsultacyjnym prowadzona była również grupa wsparcia dla kobiet uzależnionych od alkoholu. Celem grupy jest zwiększenie wiedzy na temat choroby, rozpoznawanie objawów głodu alkoholowego i radzenie sobie z nimi oraz wsparcie abstynencji. Osoby zgłaszające się do Punktu Konsultacyjnego w Orzyszu posiadające sądowe zobowiązanie do leczenia odwykowego kierowane były do Poradni Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu w Piszu.

Punkt w roku 2025 współpracował z:

- Poradnią Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia od Alkoholu w Piszu
- Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Orzyszu
- I Zespołem Kuratorskiej Służby Sądowej w Piszu
- pedagogami szkolnymi

Na funkcjonowanie Punktu Konsultacyjnego w Orzyszu poniesiono wydatki w wysokości 40 200,00 zł (43 610,41) zł w tym: wynagrodzenie psychologa, wynagrodzenie specjalisty terapii uzależnień, wynagrodzenie referenta prawnego, zakup środków czystości do Punktu.

- Funkcjonowanie Placówki Wsparcia Dziennego pn. Środowiskowa Świetlica z Programem Profilaktycznym dla dzieci i młodzieży przy ul. Rynek 3 w Orzyszu.

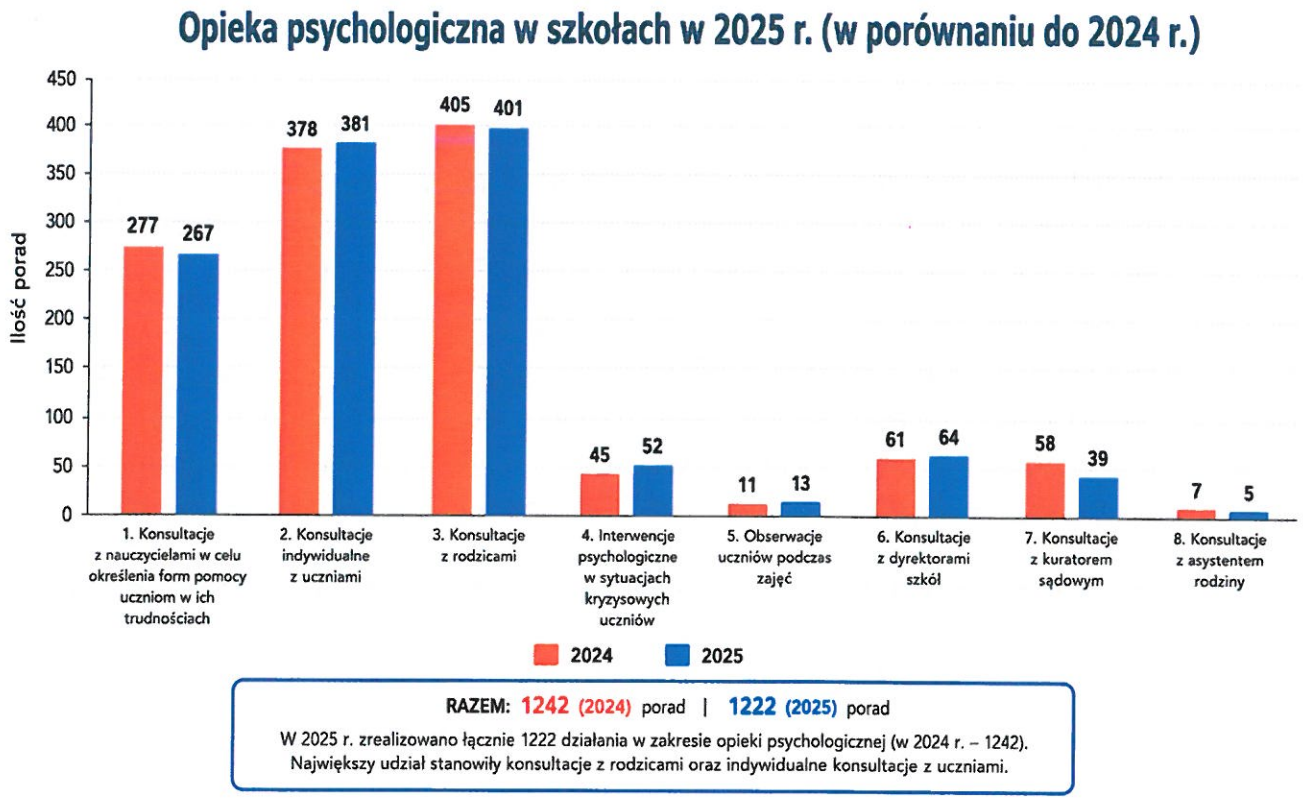
Zgodnie z Uchwałą Nr XXX/226/20 Rady Miejskiej w Orzyszu z dnia 22 grudnia 2020r; w ramach działalności statutowej Polany Kultury w Orzyszu w Centrum Młodzieżowym Polany Kultury funkcjonuje środowiskowa świetlica z programem profilaktycznym. W świetlicy organizowana była działalność artystyczna mająca w celu przeciwdziałanie patologiom i uzależnieniom oraz działania wspierające zadania rodziny. Zajęcia prowadziły dwie osoby, zatrudnione jako animatorzy czasu wolnego. W zajęciach uczestniczyła także młodzież i dzieci pochodzące z rodzin dysfunkcyjnych z uzależnieniami i wykluczonych społecznie. Ważnym aspektem prowadzonej pracy w świetlicy była integracja środowiska młodzieżowego z rodzin dysfunkcyjnych i rodzin zdrowych, zbudowanie szerokiej i atrakcyjnej oferty programowej rozwijającej obie grupy oraz wsparcie rodziców w realizacji ich zadań.

Na wydatki związane z działalnością i utrzymaniem świetlicy ogółem poniesiono koszty w wysokości: 188 562,34 zł. W Centrum Młodzieżowym zatrudnione są 2 osoby. Koszt utrzymania etatów to 157 391,05 zł. Inne koszty utrzymania to 17 024,48 zł (środki czystości, przeglądy gaśnic, materiały i usługi do drobnych napraw, energia elektryczna i cieplna, media). Na działalność merytoryczną w Centrum Młodzieżowym w 2025r. wydatkowano 14 146,81 zł (zakup wyposażenia i materiałów pomocniczych do pracy z dziećmi, zakup artykułów biurowych i dekoracyjnych, zakup artykułów spożywczych do organizacji uroczystości okolicznościowych)

- Świetlica Środowiskowa „Kajak" przy parafii pw. Najświętszego Serca Pana Jezusa przy ul. Ełckiej 17 w Orzyszu

Świetlica środowiskowa „Kajak" przy Parafii Najświętszego Serca Pana Jezusa jest prowadzona przez Siostry Dominikanki. Dzieci mogły tam spędzać czas wolny od zajęć szkolnych i rozwijać swoje talenty, uczyć się odpowiedzialności i współpracy z innymi, a także ofiarności wobec bardziej potrzebujących. Świetlica dostępna była od poniedziałku do piątku w godzinach 1500-1700. W tym czasie dzieci i młodzież brała udział w różnorodnych formach spędzania czasu tj. zajęciach gitarowych, teatralnych, plastycznych i robótek ręcznych, tanecznych. Uczestnicy świetlicy brali też udział w różnego rodzaju występach, konkursach, rozgrywkach sportowych i akcjach charytatywnych. Pracę w świetlicy wspierał wolontariat – młodzież z ZSP i ZS Ogólnokształcących w Orzyszu oraz grupa dorosłych osób. Zajęcia prowadzone w świetlicy były bezpłatne.

W ramach zawartego z Gminą porozumienia dofinansowany został koszt centralnego ogrzewania placówki w wysokości 7 592,71 zł. Na zakup materiałów plastycznych i biurowych przeznaczonych na zajęcia z dziećmi wydatkowano kwotę 999,26 zł.

Na wynagrodzenia psychologa wydatkowano w 2025 roku 80 800,00 zł.

Główne problemy i trudności z jakimi zmagali się nauczyciele, rodzice, dzieci i młodzież to niezmiennie: trudności wychowawcze, przemoc słowna i fizyczna, trudności w radzeniu sobie z emocjami, hejt w internecie.

- Działania Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Zarządzeniem Nr 12/12/2024 Burmistrza Orzysza z dnia 17 grudnia 2024 roku została powołana Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, która działała w 2025r.

Członkowie Komisji to osoby działające na rzecz profilaktyki w gminie. Zgodnie z Ustawą z dnia 26 października 1982 roku o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi są przeszkolone w zakresie udzielania pomocy i wsparcia osób uzależnionych od alkoholu i narkotyków. Komisja współpracuje z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej, Policją, Prokuraturą Rejonową, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, pedagogami szkolnymi oraz przedstawicielami ochrony zdrowia. Działania Komisji dotyczą osób dorosłych, uzależnionych od alkoholu lub współuzależnionych.

Zadaniem Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych było w 2025r inicjowanie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, a także podejmowanie czynności zmierzających do zastosowania wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu w zakładzie lecznictwa odwykowego.

W okresie sprawozdawczym odbyło się 13 (14) posiedzeń plenarnych Komisji, 12 (12) posiedzeń zespołu ds. rozmów interwencyjno-motywacyjnych, na których podejmowano działania w zakresie motywowania do podjęcia leczenia osób zgłaszanych na leczenie oraz 4 razy zebrał się zespół kontrolny do kontroli punktów sprzedaży alkoholu.

Wnioski kierowane do Komisji najczęściej dotyczyły osób podejrzanych o nadużywanie alkoholu. Najczęściej składane były przez policję, MOPS w Orzyszu, rodzinę osób uzależnionych i kuratora sądowego. Komisja przeprowadziła rozmowy z osobami podejrzanymi o nadużywanie alkoholu. Były to rozmowy motywujące do podjęcia dobrowolnego leczenia odwykowego i utrzymania trzeźwości. Komisja przeprowadzała również rozmowy z osobami współuzależnionymi. Rozmowy te miały na celu wsparcie tych osób, a także udzielenie informacji o możliwościach korzystania z pomocy psychologicznej, terapeutycznej i prawnej w Punkcie Konsultacyjnym. Mając na uwadze fakt, że leczenie odwykowe jest najbardziej skuteczne dla osoby nadużywającej alkoholu odpowiednio zmotywowanej, członkowie Komisji mieli za cel przeprowadzenie rozmowy w sposób ułatwiający podjęcie przez tę osobę dobrowolnego leczenia odwykowego. W sytuacji, kiedy to osoba, w stosunku do której wpłynął wniosek nie przychodziła na spotkanie bądź nie zgadzała się na dobrowolne poddanie się leczeniu, a wstępne czynności przeprowadzone potwierdzały, że występują ku temu przesłanki, Komisja kierowała wnioski do sądu. Z takim wnioskiem o zastosowanie obowiązku leczenia odwykowego oraz na czas trwania leczenia ustalenie nadzoru kuratora sądowego, do Sądu Rejonowego w Piszu Komisja wystąpiła w stosunku do 10 osób. Te czynności niestety nie zawsze rozwiązywały do końca problem. Niektóre z tych osób, odwożone nawet przez policję do stacjonarnych zakładów lecznictwa odwykowego, pomimo nakazu sądowego nie poddaje się terapii. Bywa tak, że w dniu przyjazdu opuszczają samowolnie szpital. Na tę sytuację Komisja nie ma wpływu.

W ramach realizacji procedury Niebieskiej Karty, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych brała aktywny udział w pracach grup roboczych Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przemocy Domowej. Motywowano osoby nadużywające alkoholu do prowadzenia trzeźwego trybu życia, podjęcia leczenia w placówkach ambulatoryjnych i Punkcie Konsultacyjnym. Członków rodzin dotkniętych przemocą domową kierowano do Punku Konsultacyjnego, w którym mieli oni możliwość uzyskania wsparcia i pomocy terapeutycznej, psychologicznej oraz prawnej.

Z informacji pozyskanych od placówek współpracujących wynika, iż w omawianym roku z terenu naszej Gminy leczyło się:

1) w Wojewódzkim Ośrodku Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia w Giżycku - 13 osób, w tym ambulatoryjnie 7 (4) osoby.

2) na Oddziale Detoksykacyjnym w Szpitalu Psychiatrycznym w Węgorzewie leczyło się 31 (21) mieszkańców Gminy Orzysz.

Na realizację w/w działań poniesiono wydatki:

• opłaty sądowe za złożone wnioski i opłaty za wydanie opinii biegłych sądowych w przedmiocie uzależnienia – 7 207,60 zł.
• diety za posiedzenia plenarne Komisji i zespołu ds. rozmów interwencyjno-motywacyjnych – 36 394,80 zł.
• szkolenie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – 1 448,00 zł.

Komisja zaopiniowała pozytywnie 45 (37) wniosków złożonych przez przedsiębiorców na sprzedaż napojów alkoholowych. Opinie dotyczyły ustaleń Komisji, czy punkt sprzedaży napojów alkoholowych spełnia wymogi pod względem usytuowania, zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa oraz czy wydane zezwolenie nie przekroczy ustalonej maksymalnej liczby zezwoleń określonej w obowiązującej Uchwale Rady Miejskiej w Orzyszu.

Polityka Senioralna

Uniwersytet Trzeciego Wieku w Orzyszu

Uniwersytet Trzeciego Wieku w Orzyszu rozpoczął swą działalność uroczystą Inauguracją, która odbyła się 19 lutego 2016 roku. Pierwszy wykład inauguracyjny wygłosił ks. prof. dr hab. Henryk Srokowski. Uniwersytet Trzeciego Wieku działa w oparciu o statut Polany Kultury w Orzyszu i stanowi jedną z form jego działalności oraz statut Uniwersytetu Trzeciego Wieku Wyższej Szkoły Gospodarki w Bydgoszczy. Opiekę naukową nad UTW sprawuje Dziekan Wydziału Gospodarki Turystycznej w Ełku. Wykłady odbywają 2 razy w miesiącu w Czytelni Biblioteki Polany Kultury. Koordynatorem UTW od początku funkcjonowania jest starszy

kustosz biblioteki Maja Rostkowska. Aktualnie, zgodnie z deklaracjami, na koniec 2025 roku Uniwersytet liczył 25 członków. Celem działania Uniwersytetu jest rozszerzenie oferty edukacyjnej; włączenie osób starszych do systemu kształcenia i wielopłaszczyznowego rozwoju ustawicznego; stymulowanie aktywności intelektualnej, emocjonalnej i artystycznej; umożliwienie miłego, twórczego i ciekawego spędzania czasu wolnego. Forma działalności Uniwersytetu to 8, 90- minutowych, spotkań w semestrze. Zajęcia mają formy wykładów, zajęć praktycznych. W roku akademickim 2024/2025 wykłady na UTW w Orzyszu odbywały się regularnie, stacjonarnie, zgodnie z harmonogramem. W roku akademickim 2024/2025 słuchacz Filii UTW w Orzyszu wzięli udział w uroczystej inauguracji oraz zakończeniu roku akademickiego w Ełku. W 2025 roku zorganiozwano dwa wyjazdy integracyjne dla słuchaczy UTW do kina w Ełku.

Rada Seniorów Gminy Orzysz

Rada Seniorów Gminy Orzysz została powołana na podstawie Uchwały Nr VIII/40/15 Rady Miejskiej w Orzyszu z dnia 29 kwietnia 2015 roku w sprawie utworzenia Rady Seniorów Gminy Orzysz oraz nadania jej statutu. Inicjatorem utworzenia gminnej rady seniorów był Burmistrz Orzysza Zbigniew Włodkowski, podobnie jak Uniwersytetu Trzeciego Wieku. Rada Seniorów Gminy Orzysz poparła potrzebę utworzenia UTW w Orzyszu.

Od 15.10.2024 r. rozpoczęła się III kadencja Rady Seniorów Gminy Orzysz, w skład której wchodzi 16 członków organizacji i instytucji seniorialnych z terenu miasta i gminy Orzysz.

Rada Seniorów działa dzięki środkom finansowym zabezpieczonym w budżecie Domu Kultury w Orzyszu. Część tych środków przeznaczona jest na aktywności senioralne, takie jak Senioriada czy wyjazdy edukacyjno-krajoznawcze. Pozostała część służy finansowaniu transportu dla dziewięciu formacji senioralnych, przy czym każda z organizacji otrzymuje równy udział w tej puli.

Członkowie Rady Seniorów Gminy Orzysz reprezentują naszą gminę w organizacjach senioralnych na szczeblu wojewódzkim i krajowym. Posiadamy swojego delegata podczas V kadencji funkcjonowania Obywatelskiego Parlamentu Seniorów w Olsztynie.

12 września 2025 roku odbyła się edycja Senioriady – wydarzenia skierowanego do osób starszych, które na stałe wpisało się w kalendarz lokalnych inicjatyw społecznych. Spotkanie zorganizowano w restauracji, co sprzyjało integracji uczestników w komfortowych warunkach.

Program wydarzenia obejmował wspólną zabawę taneczną, która cieszyła się dużym zainteresowaniem i zaangażowaniem seniorów. Taniec oraz muzyka stworzyły wyjątkową atmosferę radości, sprzyjając aktywizacji uczestników oraz budowaniu relacji międzyludzkich.

Pomoc społeczna

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Orzyszu jest jednostką organizacyjną gminy realizującą zadania z zakresu pomocy społecznej. Działania Ośrodka opierają się na *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Orzysz na lata 2021–2028*, której celem jest poprawa jakości życia mieszkańców, wspieranie rodzin, przeciwdziałanie przemocy i uzależnieniom, pomoc osobom starszym i z niepełnosprawnościami oraz aktywizacja społeczna.

W 2025 r. MOPS realizował m.in.:

- Gminny Program Wspierania Rodziny,
- Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej,
- program „Posiłek w szkole i w domu",
- „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością",
- „Opieka Wytchnieniowa",
- projekt „Rozwój usług świadczonych w społeczności lokalnej…",
- Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową (FEPŻ).

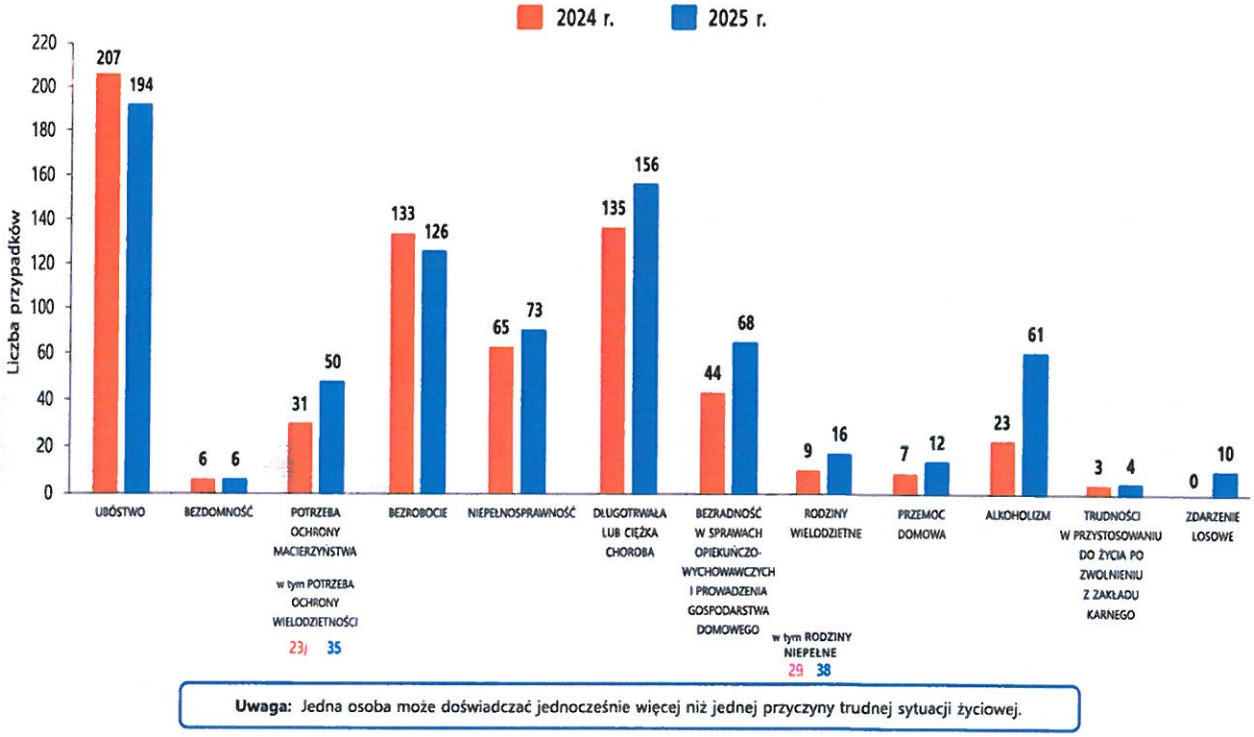
Ośrodek współpracuje z instytucjami pomocy społecznej, rynku pracy, oświaty i ochrony zdrowia. Realizuje zadania własne i zlecone gminie, a także inicjuje działania odpowiadające na potrzeby mieszkańców. Działalność MOPS ewoluuje w kierunku centrum wsparcia, poradnictwa i pracy socjalnej, wykraczając poza tradycyjne świadczenia pieniężne.

Dodatkowe środki pozyskane przez MOPS w Orzyszu na realizację programów/projektów skierowanych do mieszkańców miasta i gminy Orzysz:

- ✓ „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością" – edycja 2025 – 278 655,48 zł;
- ✓ „Opieka Wytchnieniowa" – edycja 2025 – 37 689,00 zł;
- ✓ " Rozwój usług świadczonych w społeczności lokalnej w Gminie Orzysz" (środki z EFS) - 377 487,50 zł

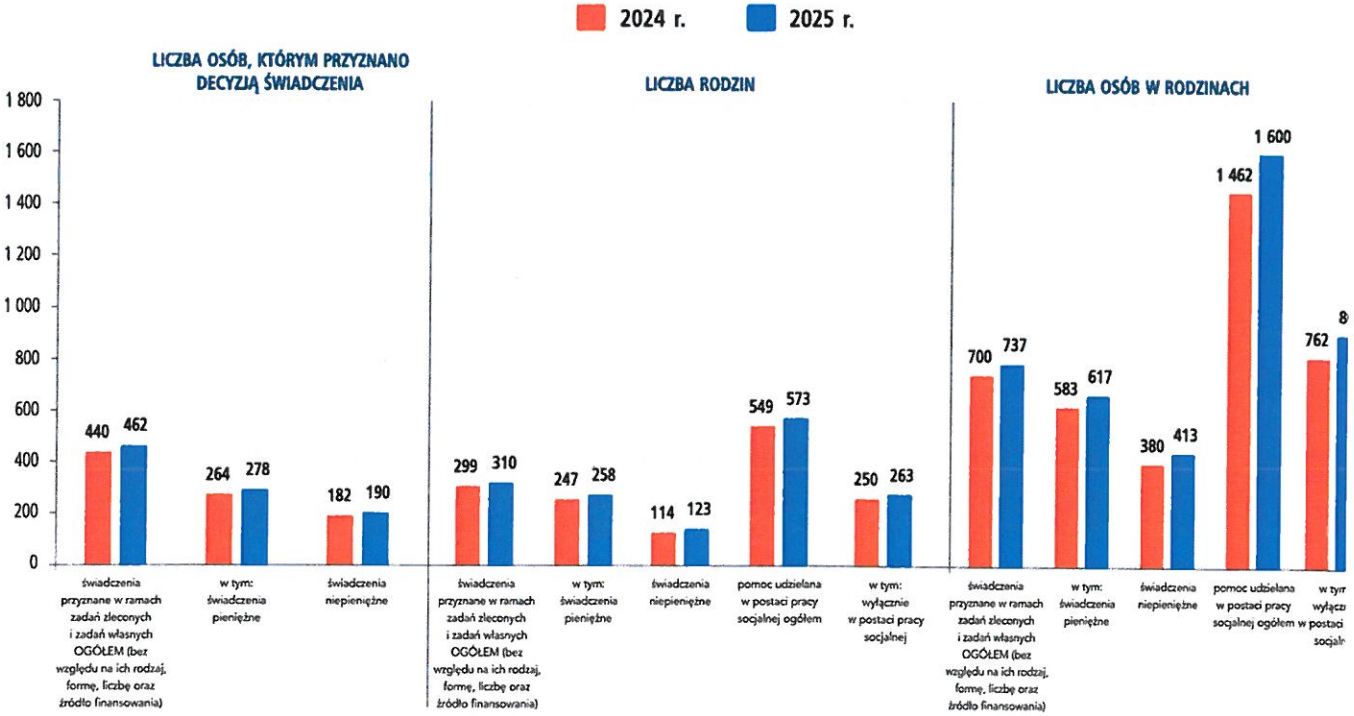
Wsparcia w ramach **ustawy o pomocy społecznej** udziela się osobom i rodzinom, które osiągają równy lub niższy dochód niż zawarte w ustawie kryterium dochodowe przy wystąpieniu przynajmniej jednego z niżej wymienionych powodów, a w szczególności z powodu: bezdomności, bezrobocia, niepełnosprawności i choroby, przemocy w rodzinie, bezradności w sprawach opiekuńczo wychowawczych, alkoholizmu i narkomanii czy też zdarzenia losowego i sytuacji kryzysowej.

Powody przyznania pomocy społecznej w 2025 r. w odniesieniu do roku 2024

Uwaga: Jedna osoba może doświadczać jednocześnie więcej niż jednej przyczyny trudnej sytuacji życiowej.

RZECZYWISTA LICZBA RODZIN I OSÓB OBJĘTYCH POMOCĄ SPOŁECZNĄ w 2025 r. w odniesieniu do roku 2024

W 2025 r. liczba rodzin objętych świadczeniami pieniężnymi nieznacznie wzrosła w porównaniu do 2024 r., jednak kluczowe znaczenie mają obserwowane trendy dotyczące przyczyn udzielania wsparcia. Wyraźny wzrost odnotowano w obszarach:

- bezradności opiekuńczo-wychowawczej (z 44 do 68 rodzin),
- ochrony wielodzietności (z 23 do 35 rodzin),
- ochrony macierzyństwa (z 31 do 50 rodzin),
- alkoholizmu (z 23 do 61 rodzin).

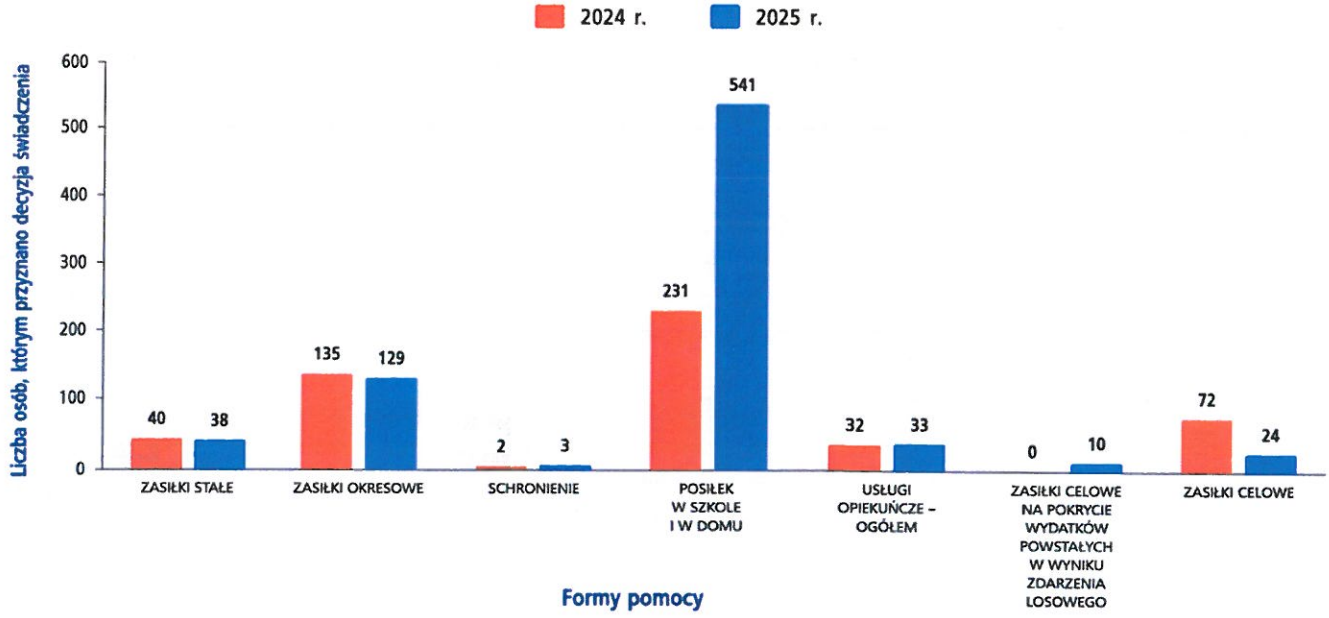
Zjawiska te wskazują na pogłębiające się problemy funkcjonowania rodzin, w tym osłabienie ich roli wychowawczej. Coraz częściej obserwuje się brak kompetencji rodzicielskich, przenoszenie odpowiedzialności na instytucje oraz wzrost problemów uzależnień. Skutkuje to koniecznością intensyfikacji pracy socjalnej i działań interwencyjnych.

MOPS pełni funkcję centrum wsparcia i poradnictwa, a realizacja zadań wymaga współpracy interdyscyplinarnej oraz zaangażowania specjalistów. Pomimo spadku liczby świadczeniobiorców korzystających z pomocy finansowej, problemy rodzin są coraz bardziej złożone i wymagają długotrwałego wsparcia.

Szczególnym wyzwaniem pozostaje opieka nad osobami starszymi, w tym z chorobami otępiennymi, oraz rosnące oczekiwania klientów wobec instytucji pomocy społecznej. Jednocześnie widoczny jest niedobór specjalistycznego wsparcia (np. psychiatrycznego, terapeutycznego) oraz niska motywacja rodzin do korzystania z dostępnych form pomocy.

Bezrobocie nadal stanowi istotny problem (126 osób w 2025 r., wobec 133 w 2024 r.), wymagający indywidualnej pracy i aktywizacji. W odpowiedzi na te potrzeby MOPS, we współpracy z instytucjami rynku pracy, skierował w 2025 r. 93 osoby do programów reintegracji społeczno-zawodowej (w 2024 r. – 72).

UDZIELONE ŚWIADCZENIA Z POMOCY SPOŁECZNEJ w 2025 r. – ZADANIA WŁASNE GMINY - w odniesieniu do roku 2024

W 2025 r. wzrosły koszty ponoszone przez gminę za pobyt mieszkańców w domach pomocy społecznej – o 77 675 zł w stosunku do 2024 r., mimo spadku liczby osób o 3. Wynika to głównie ze wzrostu wynagrodzeń i inflacji.

MOPS realizuje działania wspierające osoby starsze i z niepełnosprawnościami, w tym projekt (2025–2026) finansowany ze środków EFS, zwiększający dostępność usług opiekuńczych, w tym transportu „door to door".

W 2025 r. asystent rodziny objął wsparciem 14 rodzin (18 w 2024 r.). Wzrosły natomiast koszty pieczy zastępczej:

- rodziny zastępcze: 21 dzieci (14 w 2024 r.), koszt 165 540,74 zł,
- placówki opiekuńczo-wychowawcze: 8 dzieci (4 w 2024 r.), koszt 294 967,13 zł.

Zmniejszyła się liczba rodzin korzystających z dodatków mieszkaniowych – 195 (218 w 2024 r.). – zamożność mieszkańców wzrosła.

W obszarze przeciwdziałania przemocy domowej prowadzono 55 procedur „Niebieska Karta" (60 w 2024 r.). Wydano 69 Kart Dużej Rodziny (97 w 2024 r.).

W ramach zadań zleconych odnotowano spadki liczby świadczeniobiorców:

- świadczenia rodzinne – 141 rodzin (172),
- świadczenia opiekuńcze – 70 osób (73),

- fundusz alimentacyjny – 56 osób (61),przy jednoczesnym wzroście liczby decyzji potwierdzających prawo do świadczeń zdrowotnych – 104 (82).

W 2025 r. prowadzono działania wobec 188 dłużników alimentacyjnych (182 w 2024 r.). Kwota odzyskanych należności wyniosła 162 241,23 zł (177 598 zł w 2024 r.).

Wzrosła liczba osób korzystających z pomocy żywnościowej – wydano 423 skierowania (384 w 2024 r.), co wynika z pogarszającej się sytuacji materialnej, zwłaszcza osób starszych.

W ramach programu „Czyste Powietrze" wydano 20 zaświadczeń (59 w 2024 r.).

Program „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnością" objął 20 osób (22 w 2024 r.), natomiast w programie „Opieka wytchnieniowa" wsparciem objęto 2 rodziny (3 dzieci).

Wnioski ogólne i rekomendacje na podstawie danych statystycznych, diagnozy i doświadczeń pracowników MOPS:

1) Rekomendujemy nadanie statusu priorytetu dla kontynuacji polityki zmierzającej do utworzenia na terenie naszej Gminy stacjonarnych form opieki nad dzieckiem i rodziną. Rodzinny Dom Dziecka, pogotowie opiekuńcze, czy inna forma opieki stacjonarnej byłaby szansą nie tylko dla dzieci, ale także zapewniłaby miejsca pracy mieszkańcom oraz możliwość pozyskania subwencji szkolnej do naszych szkół.
2) Zmniejszyła się liczba osób długotrwale korzystających ze świadczeń pomocy społecznej- powodem jest głównie praca socjalna prowadzona przez pracowników OPS, realizowane przez MOPS programy osłonowe, kierowanie do CIS, korzystanie ze wsparcia systemowego – zewnętrznego – rekomendowane jest dalsze korzystanie z programów rządowych i środków zewnętrznych.
3) Nadal brak jest organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy społecznej oraz podmiotów ekonomii społecznej specjalizujących się w działaniach pomocowych i dostatecznie rozwiniętego systemu wolontariatu, tak aby wspomóc działania OPS – zasadne jest rozwijanie i propagowanie wolontariatu.
4) Konieczna jest kontynuacja działań mających wpływ na poprawę sytuacji życiowej osób starszych i niepełnosprawnych, m. in. poprzez realizowanie programów rządowych („Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej", „Posiłek w szkole i w domu", FEPŻ, Gminnych Programów (przeciwdziałania przemocy, wspierania rodziny), Opieka Wytchnieniowa) oraz innych Programów, w tym w obszarze rozwój usług społecznych w gminie Orzysz współfinansowanych ze środków unijnych – szczególnie ukierunkowanych na wzmocnienie potencjału rodziny, jako komórki odpowiedzialnej za rozwój i wychowanie dzieci i młodzieży.
5) Kontynuowanie wsparcia aktywizacji zawodowej osób doświadczających trudności na otwartym rynku pracy (klientów pomocy społecznej) poprzez wzmocnienie współpracy i zwiększenie liczby osób kierowanych do Centrum Integracji Społecznej.
6) Uczestniczenie w różnego rodzaju szkoleniach, warsztatach ukierunkowanych na rozwój osobisty pracowników MOPS.
7) Kontynuowanie prac nad zmianą wizerunku MOPS z instytucji przydzielającej zasiłki pieniężne na centrum wsparcia i poradnictwa oraz szeroko rozumianej pracy socjalnej.
8) Ograniczenie odpływu specjalistycznej kadry pomocy społecznej oraz zapobieganie wypaleniu zawodowemu pracowników poprzez propagowanie oraz prowadzenie

polityki władz samorządowych do dbania o pozytywny wizerunek pracowników pomocy społecznej, dostrzeganie i docenianie w przestrzeni publicznej zaangażowania ze strony pracowników OPS oraz dostrzeżenie trudu i obciążenia psychicznego wynikającego ze specyfiki pracy.

9) Ważne jest prowadzenie polityki zmierzającej do wspierania i propagowania rozwoju osobistego pracowników, poprzez takie narzędzia jak: możliwość awansu zawodowego, wzrost wynagrodzenia, odpowiedni system nagród, co przyczyni się do chęci rozwoju i zapewni instytucji wykwalifikowaną i dobrze przygotowaną kadrę.

Środowiskowy Dom Samopomocy

Środowiskowy Dom Samopomocy w Orzyszu jest placówką wsparcia dla osób przewlekle psychicznie chorych (typ A), osób z niepełnosprawnością intelektualną (typ B) oraz osób z innymi przewlekłymi zaburzeniami psychicznymi (typ C), w tym ze spektrum autyzmu i niepełnosprawnościami sprzężonymi. Dom dysponuje 60 miejscami pobytu dziennego oraz 4 miejscami pobytu całodobowego okresowego. Funkcjonuje od poniedziałku do piątku przez 8 godzin dziennie, a jego uczestnikami są osoby pełnoletnie.

Placówka działa na podstawie ustawy o pomocy społecznej oraz rozporządzenia w sprawie środowiskowych domów samopomocy, a także wewnętrznych dokumentów, takich jak statut, regulamin i program działalności. Przyjęcie do ŚDS następuje na podstawie decyzji MOPS, po złożeniu wniosku wraz z wymaganymi zaświadczeniami lekarskimi i orzeczeniem o niepełnosprawności.

Celem działalności ŚDS jest poprawa funkcjonowania i jakości życia uczestników poprzez działania terapeutyczne, społeczne i edukacyjne. W szczególności działania te ukierunkowane są na rozwój samodzielności, odbudowę utraconych funkcji lub wypracowanie funkcji zastępczych, przeciwdziałanie izolacji społecznej oraz wzmacnianie kompetencji społecznych i interpersonalnych.

W 2025 r. realizowano działania mające na celu m.in.:

- rozwój umiejętności życiowych, społecznych i komunikacyjnych,
- aktywizację uczestników oraz przeciwdziałanie ich wykluczeniu,
- budowanie sieci wsparcia społecznego,
- wzmacnianie poczucia własnej wartości i samodzielności,
- pomoc w rozumieniu choroby i funkcjonowaniu w środowisku,
- zapewnienie bezpieczeństwa, opieki oraz dostępu do świadczeń zdrowotnych.

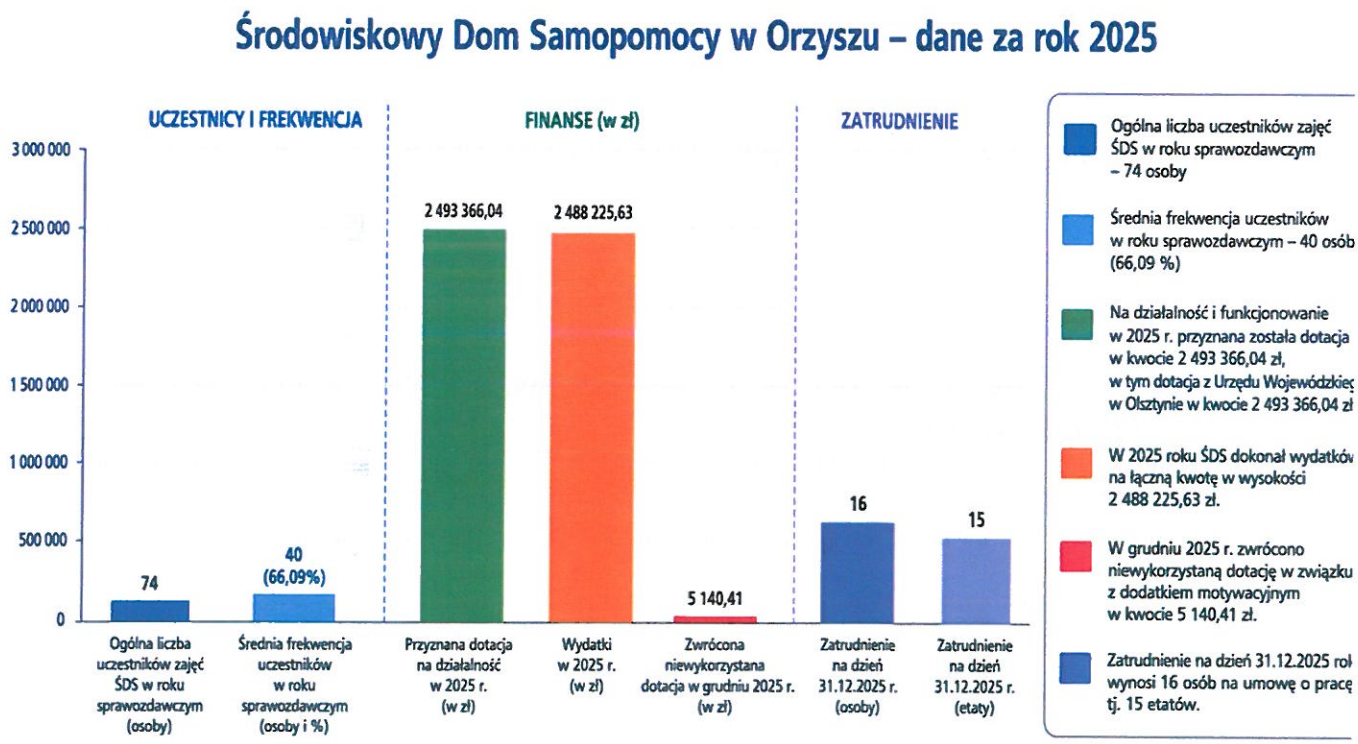
Formy wsparcia obejmowały m.in.:

- trening funkcjonowania w codziennym życiu (higiena, gospodarstwo domowe, finanse),
- trening umiejętności interpersonalnych i społecznych,
- trening spędzania czasu wolnego,
- wsparcie psychologiczne i socjalne,
- terapię zajęciową i ruchową,
- pomoc w załatwianiu spraw urzędowych i zdrowotnych,

- przygotowanie do podjęcia zatrudnienia lub udziału w warsztatach terapii zajęciowej.

Dodatkowo realizowano zajęcia aktywizujące, m.in. socjoterapię, aromaterapię, zajęcia edukacyjne (w tym ekologiczne), biblioteczne oraz działania kulturalne i integracyjne (wyjazdy, wyjścia, udział w wydarzeniach). Uczestnicy brali udział m.in. w wyjazdach do kina, muzeum, koncertach oraz spotkaniach integracyjnych.

ŚDS zapewniał dowóz dla ok. 40 uczestników wymagających wsparcia w przemieszczaniu się (usługa zewnętrzna). Podczas zajęć uczestnicy mieli zapewniony gorący posiłek. Trening całodobowy realizowany był przez cały rok.

Działania dodatkowe i współpraca: ŚDS realizował projekt INTERREG „Silver Economy – srebrna gospodarka", w ramach którego zakupiono m.in. sprzęt i zorganizowano warsztaty (informatyczne, rękodzielnicze, motywacyjne). Uczestnicy brali udział w wydarzeniach w Polsce i za granicą. Zrealizowano także cykl spotkań dla opiekunów osób z chorobami otępiennymi (12 osób). Placówka współpracuje m.in. z Bankiem Żywności i Caritas w zakresie pozyskiwania żywności.

Ocena i wnioski: ŚDS skutecznie realizuje zadania w zakresie wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi i niepełnosprawnościami. Uczestnicy rozwijają samodzielność, kompetencje społeczne oraz aktywność życiową, co przekłada się na poprawę ich funkcjonowania i relacji społecznych. Istotne jest dalsze rozwijanie oferty terapeutycznej, zapewnienie specjalistycznych szkoleń dla kadry oraz utrzymanie wykwalifikowanych pracowników, co stanowi coraz większe wyzwanie.

Bezpieczeństwo publiczne

Gmina Orzysz realizuje zadania z zakresu zapewnienia szeroko pojętego bezpieczeństwa mieszkańców gminy. Dotyczy to czterech faz zarządzania kryzysowego, jakim są: zapobieganie niebezpiecznym zdarzeniom, przygotowanie się na ewentualne niebezpieczne zdarzenia, reagowanie na nie oraz odtwarzanie zdolności na poziomie gminnym. W szczególności obejmują one sprawy związane z zarządzaniem kryzysowym, porządkiem publicznymi, bezpieczeństwem obywateli, obroną cywilną, bezpieczeństwem na wodzie oraz ochroną przeciwpożarową i przeciwpowodziową.

Obrona cywilna

Burmistrz Orzysza – Szef Obrony Cywilnej Gminy Orzysz realizuje swoje zadania z zakresu Obrony Cywilnej w oparciu o ustawę z dnia 8 listopada 2024 r. o ochronie ludności i obronie cywilnej oraz ustawę z 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny. Pozostałe dokumenty normatywne tj;

- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Szefa Obrony Cywilnej Kraju, szefów obrony cywilnej województw, powiatów i gmin;
- rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 28 września 1993 r. w sprawie powszechnej samoobrony ludności;

Ponadto, w celu realizacji zadań z zakresu obrony cywilnej, Burmistrz Orzysza posiłkuje się opracowanymi na szczeblu gminy nw. planami:

- Plan operacyjnego funkcjonowania gminy Orzysz w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny wraz z kartami realizacji zadań operacyjnych wraz z załącznikami;
- Plan obrony cywilnej gminy Orzysz- tymczasowy;
- Plan dystrybucji preparatów stabilnego jodu na terenie gminy Orzysz;
- Plan ewakuacji (przyjęcia) ludności gminy Orzysz – ewakuacja II stopnia;
- Gminny program opieki nad zabytkami Gminy Orzysz na lata 2022- 2025 przyjęty Uchwałą Nr XL VI/337/22 Rady Miejskiej w Orzyszu z dnia 26 stycznia 2022r

W ramach realizacji powyższych ustaw przyjęto kluczowe działania i priorytety na 2025 i kolejne lata:

1) Infrastruktura i systemy: modernizacja/adaptacja, projektowanie/budowa obiektów ochrony zbiorowej (schronów) oraz ulepszanie systemów ostrzegania i alarmowania ludności.
2) Rozwój zasobów: wzmacnianie potencjału zasobów obrony cywilnej poprzez organizację formacji i nakładanie przydziałów mobilizacyjnych na formację obrony cywilnej.
3) Koordynowanie i planowanie: opracowanie planu ewakuacji mieszkańców gminy Orzysz

oraz modernizacja istniejącego systemu ostrzegania mieszkańców. Koordynacja działań na szczeblu powiatu i sąsiednich gmin.

4) Współpraca: zaangażowanie mieszkańców gminy Orzysz, organizacji pozarządowych i służb w proces budowania bezpieczeństwa na poziomie gminy.
5) Szkolenie i edukacja: podnoszenie świadomości społecznej mieszkańców gminy poprzez szkolenia oraz dystrybucję ulotek, poradników itp.
6) Finansowanie: racjonalne wykorzystanie środków przydzielonych i środków własnych na realizację programu ochrony ludności i obrony cywilnej.

Główne przedsięwzięcia zrealizowane w 2025 r. to:

- Realizowano w ramach przydzielonej dotacji na ochronę ludności i obronę cywilną plan zakupów zgodnie z zatwierdzonymi wnioskami. Główne zadania zrealizowane w ramach tego projektu to adaptacja pomieszczeń na cele magazynowe dla przedsięwzięć obrony cywilnej, zakup beczkowozu do wody pitnej, zakup agregatów oraz radiostacji bazowych i przenośnych;
- Aktualizacja dokumentacji planistycznej obejmującą powyższą tematykę;
- Aktualizowano plan dystrybucji preparatu stabilnego jodku potasu dla mieszkańców gminy Orzysz. Przeszkolono obsługi punktów wydawania;
- Koordynowano przedsięwzięcia planistyczno - organizacyjne z zakresu ewakuacji ludności na wypadek powstania masowego zagrożenia dla życia i zdrowia na znacznym obszarze gminy;
- Przesłano dane do Starostwa Powiatowego w zakresie opracowania powiatowego planu epidemiologicznego;
- Wycofano karty przydziałów organizacyjno-mobilizacyjnych i planów formacji OC podporządkowanych Burmistrzowi;
- aktualizowano plan ewakuacji III stopnia na wypadek zagrożenia militarnego;
- uczestniczono w treningach radiowych ostrzegania i alarmowania o uderzeniach z powietrza;

Zarządzanie kryzysowe i sprawy obronne.

- Burmistrz Orzysza realizuje swoje zadania z zakresu zarządzania kryzysowego w oparciu o:
- ustawę z 11 marca 2022r. o obronie Ojczyzny;
- ustawę z dnia 27 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym;
- Pozostałe dokumenty normatywne związane z pomocą obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa oraz bezpieczeństwem energetycznym obywateli Orzysza.
- W celu realizacji zadań w zakresie zarządzania kryzysowego Burmistrz Orzysza posiłkuje się opracowanymi na szczeblu gminy dokumentami:
- Plan operacyjnego funkcjonowania gminy Orzysz w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny.
- Karty realizacji zadań operacyjnych zadań operacyjnych;
- Plan zarządzania kryzysowego gminy Orzysz;
- Regulamin Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego;
- Regulamin organizacyjny funkcjonowania Urzędu na czas „W";
- Instrukcja stałego dyżuru;
- Instrukcja pracy na głównym stanowisku kierowania Burmistrza Orzysza w czasie pokoju

w razie wewnętrznego lub zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa narodowego, w tym w razie wystąpienia działań terrorystycznych lub innych szczególnych zdarzeń a także w czasie wojny;

- Plan przemieszczenia i funkcjonowania wydzielonych sił i środków Urzędu Miejskiego w Orzyszu na Główne Stanowisko Kierowania w Zapasowym Miejscu Pracy w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny;

Główne przedsięwzięcia zrealizowane w 2025r to:

- Przygotowano dokumentację planistyczną dokumentacji obronnej do kontroli problemowej realizacji zadań obronnych za lata 2020- 2025r prowadzonej przez przedstawicieli Wydziału Bezpieczeństwa i Zarzadzania Kryzysowego Wojewody warmińsko – mazurskiego. Kontrola wykazała dobre przygotowanie zespołów planowania obronnego do realizacji zadań w czasie podwyższania gotowości obronnej państwa i w czasie wojny;
- Zrealizowano gminne szkolenie doskonalące połączone z powiatowym szkoleniem obronnym z udziałem sił własnych i wspierających nt. „Działanie wyznaczonych służb i Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego Burmistrza Orzysza w przypadku otrzymania przesyłki niewiadomego pochodzenia". Ćwiczenie wykazało dobre przygotowanie wyznaczonych pracowników urzędu do realizacji zadań w wyznaczonych grupach i sekcjach.
- Aktualizowano na bieżąco i wykorzystywano w działalności bieżącej „Plan zarządzania kryzysowego gminy Orzysz" wraz z pozostałą dokumentacją pomocniczą;
- Aktualizowano „Plan operacyjnego funkcjonowania gminy Orzysz w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny" wraz z pozostało dokumentacją uzupełniającą;
- Współorganizowano ćwiczenie jednostek wojskowych przygotowujących się do udziału w misji pokojowej w Kosowie w ramach współpracy cywilno – wojskowej ;
- Aktualizowano dokumentację Akcji Kurierskiej Administracji Publicznej;
- Prowadzono kwartalne i doraźne posiedzenia Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego oraz szkolenia kierowniczej kadry zarządzającej z powyższej problematyki;
- Aktualizowano dokumentację związaną z przygotowaniem Głównego Stanowiska Kierowania Burmistrza Orzysza zapewniającego realizację zadań obronnych w wyższych stanach gotowości obronnej państwa.

Bieżące prowadzenie spraw związanych z:

- reklamowaniem żołnierzy rezerwy od obowiązku pełnienia czynnej służby wojskowej w czasie ogłoszenia mobilizacji i wojny;
- nakładaniem obowiązku świadczeń osobistych na rzecz obrony (42 świadczeń) i rzeczowych (17 świadczeń);

- Aktualizowano bazę danych w zakresie dostaw, usług i świadczeń na rzecz obronności, w tym sił zbrojnych oraz w ramach zobowiązań sojuszniczych – państwa gospodarza - HNS;
- Kontrolowano realizację zadań z zakresu reagowania kryzysowego przez podległe jednostki organizacyjne;
- Uczestniczono w prowadzonej przez Starostwo powiatowe w Piszu kwalifikacji wojskowej mężczyzn i kobiet rocznika 2007 i roczników starszych, którzy z różnych przyczyn nie stawili się do kwalifikacji wojskowej w wyznaczonym terminie.
- Aktualizowano dokumentację z zakresu zarządzania kryzysowego i spraw obronnych w tym :
    a. regulaminu organizacyjnego Urzędu na czas „W",
    b. dokumentacji „Stałego Dyżuru",
    c. planu świadczeń na rzecz obronności,
    d. planu zarządzania kryzysowego gminy,

Główne przedsięwzięcia zrealizowane w 2025r to:

- informacje otrzymane od mieszkańców gminy Orzysz o zagrożeniach bezpieczeństwa, które są najbardziej uciążliwe w ich miejscu zamieszkania, są to m.in.: nieprawidłowe parkowanie, przekraczanie dozwolonej prędkości, spożywanie alkoholu w miejscach niedozwolonych, niewłaściwa infrastruktura drogowa, używanie środków odurzających czy zła organizacja ruchu drogowego umieszczano na Krajowej Mapie Bezpieczeństwa (Mikosze, Klusy);
- w celu poprawy bezpieczeństwa osób na obszarach wodnych na terenie gminy Orzysz ogłoszono i przeprowadzono otwarty konkurs ofert na realizację zadania publicznego z zakresu bezpieczeństwa na wodzie - „Wykonywanie ratownictwa wodnego na obszarach wodnych jeziora Tyrkło i jeziora Orzysz".
- Podmioty, które otrzymały dofinansowanie tj. Mazurska Służba Ratownicza w Okartowie i PODWODNIK Szkoła Ratownictwa, Sportów wodnych i obronnych realizowały zadania poprzez:
- prowadzenie profilaktyki i zajęć instruktorsko – metodycznych dla mieszkańców gminy i turystów przebywających nad akwenami wodnymi;
- prowadzenie patroli prewencyjnych na wodzie i lądzie osób pływających i przebywających na akwenach wodnych;
- reagowanie na niewłaściwe zachowania szczególnie pod wpływem alkoholu;
- oznakowanie miejsc szczególnie niebezpiecznych dla osób kąpiących się;
- współpraca z innymi podmiotami prowadzącymi działalność ratowniczą celem poprawy bezpieczeństwa mieszkańców;

- prowadzenie nauki pływania.

W 2025r na akwenach wodnych gminy Orzysz nie było utonięć, wypadków i innych zdarzeń.

Rekomendacja zadań na 2026 r:

- Organizacja szkoleń dla mieszkańców gminy Orzysz z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej z uwzględnieniem charakterystyki zagrożeń na terenie gminy;
- Zapewnienie powiadamiania, ostrzegania i alarmowania mieszkańców, a także stworzenie systemu alarmowania i komunikacji z mieszkańcami w czasie zagrożenia;
- Opracowanie planu ewakuacji gminy w zależności od rodzaju i skali zagrożenia;
- Gromadzenie zasobów ochrony ludności do udzielania pomocy doraźnej szczególnie zapasowe źródła energii, zapasy żywności, wody, koce, materace, śpiwory;
- Określenie zadań ochrony ludności i obrony cywilnej , których realizacja będzie wymagała wsparcia z poziomu starostwa ze względu na brak sił i środków własnych (ewakuacja ludności, mienia, zwierząt);

Ochrona przeciwpożarowa

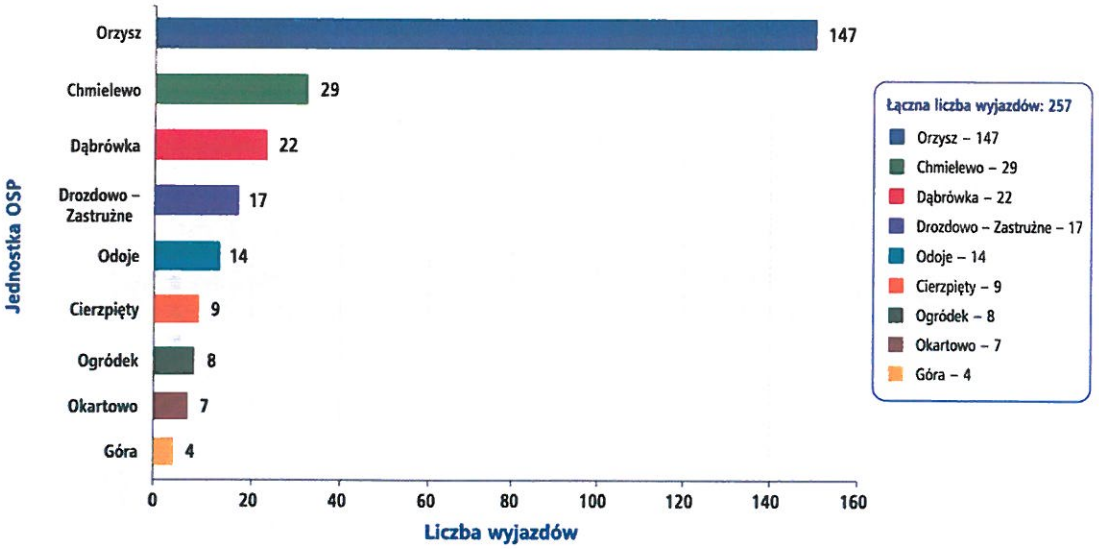
Na terenie gminy Orzysz zadania z zakresu ochrony przeciwpożarowej są realizowane przy udziale Ochotniczych Straży Pożarnych, Wojskowej Straży Pożarnej oraz Państwowej Straży Powiatowej w Piszu.

W roku 2025 na terenie gminy Orzysz działało, w formie stowarzyszeń: 9 Ochotniczych Straży Pożarnych, w tym 3 z nich tj. Orzysz, Chmielewo i Góra są włączone w Krajowy System Ratowniczo – Gaśniczy. Ponadto jednostka OSP Orzysz, jako jedyna w powiecie, jest powołana do wojewódzkiego obwodu operacyjnego. W akcjach ratowniczych na koniec 2025 roku brało udział 715 ratowników.

OSP dysponują 12 samochodami pożarniczymi, 1 łodzią ratowniczą z silnikiem motorowym oraz innym sprzętem niezbędnym do udzielania pomocy oraz ratowania życia i mienia ludzkiego. Na dzień dzisiejszy wyposażeniem i wyszkoleniem strażacy ochotnicy nie ustępują strażakom Państwowej Straży Pożarnej.

W 2025 r. na działalność OSP wydatkowano kwotę łącznie 402 734,47 zł. Jednostki OSP wyjeżdżały do 227 zdarzeń.

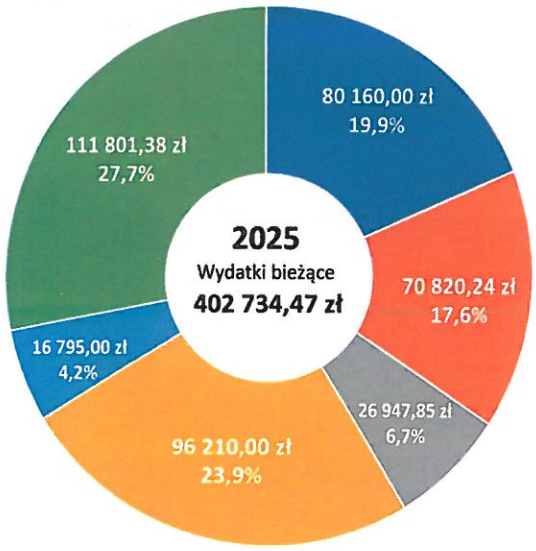
Wyjazdy w rozbiciu na jednostki OSP w 2025 roku

STRUKTURA WYDATKÓW JEDNOSTEK OSP W LATACH 2024–2025

2024
Wydatki bieżące
287 870,81 zł

2025
Wydatki bieżące
402 734,47 zł

Wydatki na umowy zlecenia
80 160,00 zł (19,9%)

Wydatki na zakup materiałów i wyposażenia
70 820,24 zł (17,6%)

- części zamienne do samochodów pożarniczych i sprzętu (przewody hydrauliczne; akumulator; resor; tarcze hamulcowe; klocki hamulcowe; oleje)
- zakup wyposażenia dla jednostek OSP (środki medyczne do toreb R1; baterie i elektrody do defibrylatora AED; lina syntetyczna, chwytak na psy i węże, ubrania pożarnicze 5 szt., radiotelefon 1 szt.)
- środek pianotwórczy,
- oleje i płyny do samochodów i sprzętu pożarniczego,
- inny drobny sprzęt (np. łopaty, szczotki, środek na owady, rękawice itp.)
- sorbent i środek do likwidacji plam oleju,
- ekogroszek 1 tona do remizy w Okartowie
- itp.

Wydatki na paliwo
26 947,85 zł (6,7%)

Wydatki na wypłatę ekwiwalentu za udział w działaniach ratowniczych, szkolenia lub ćwiczeniu
96 210,00 zł (23,9%)

Stawka ekwiwalentu za udział w akcji ratowniczej: 30,00 zł.

Wydatki na zakup usług zdrowotnych, badania strażaków OSP
16 795,00 zł (4,2%)

Inne wydatki
111 801,38 zł (27,7%)

- zakup energii elektrycznej, cieplnej oraz wody w remizach,
- ubezpieczenia samochodów i strażaków
- przegląd narzędzi ratownictwa drogowego LUKAS, aparatów oddechowych oraz ich napraw,
- kontrola i czyszczenie przewodów kominowych (OSP Orzysz oraz OSP Okartowo),
- przeglądy techniczne samochodów,
- opłata za ścieki (OSP Orzysz, OSP Okartowo),
- przegląd gaśnic będących na wyposażeniu OSP,
- napełnienie butli tlenowych,
- naprawa samochodów i sprzętu OSP,
- kalibracja detektorów gazu,
- usługi napraw,
- składki zdrowotne,
- odprowadzenie ścieków,
- opłaty za wywóz odpadów OSP Orzysz,
- zakup systemu alarmowania e-remiza

Wydatki bieżące jednostek OSP w 2025 roku wyniosły **402 734,47 zł**, co oznacza wzrost o **114 863,66 zł** w stosunku do 2024 roku **(287 870,81 zł)**.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Orzyszu.

Inne działania OSP:

Współorganizacja 33 finału WOŚP.

Udział w akcji Czysta Gmina 2025 r.

Zabezpieczenie turniejów unihokeja- współpraca z UKS Jedynka Orzysz.
Współorganizacja Biegu Tygrysa.
Udział w uroczystościach kościelnych.
Udział i zabezpieczenie wydarzenia na poligonie pn: „Walka Czołgów 2025 r."
Wyjazd studyjny w ramach projektu Polska-Litwa.
Udział w dożynkach gminnych.

Planowane działania w stosunku do OSP:

- doposażenie jednostek OSP w sprzęt i umundurowanie z powodu dużych braków;
- zakup lekkiego samochodu ratowniczego z napędem 4x4 do ciągania łodzi ratowniczej;
- zamiar połączenia dwóch jednostek: OSP Drozdowo-Zastrużne z OSP Okartowo z powodu braku wystarczającej liczby uprawnionych do działań ratowniczych.

Problemy w działalności jednostek OSP z terenu Gminy:

- zły stan techniczny niektórych pojazdów strażackich z powodu wieku;
- potrzeba wybudowania remizy dla OSP Orzysz;
- zmniejszająca się liczba członków czynnych OSP z powodów wiekowych ;
- potrzeba remontu remiz i garaży;
- trudności z dyspozycyjnością z powodu specyfikacji pracy zarobkowej (służba wojskowa).

Bezpieczeństwo publiczne i działalność Komisariatu Policji w Orzyszu

Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańcom należy do najważniejszych zadań realizowanych na terenie Gminy Orzysz. W 2025 roku Komisariat Policji w Orzyszu prowadził działania prewencyjne, interwencyjne oraz dochodzeniowo-śledcze, których celem było utrzymanie porządku publicznego i ograniczanie zagrożeń.

Na dzień 31 grudnia 2025 r. stan etatowy Komisariatu Policji w Orzyszu wynosił 14 etatów policyjnych, przy jednym wakacie. W strukturze jednostki służbę pełniło 7 funkcjonariuszy Zespołu Patrolowo-Interwencyjnego, 4 funkcjonariuszy Zespołu Kryminalnego oraz 2 dzielnicowych.

W celu skutecznego reagowania na zagrożenia sporządzane są comiesięczne analizy stanu bezpieczeństwa, które pozwalają na identyfikację miejsc szczególnie zagrożonych i odpowiednie kierowanie patroli policyjnych. Ważnym narzędziem wspierającym działania Policji pozostaje również Krajowa Mapa Zagrożeń Bezpieczeństwa, umożliwiająca mieszkańcom anonimowe zgłaszanie problemów występujących w ich otoczeniu.

Komendant Komisariatu Policji regularnie przyjmuje mieszkańców, a zgłaszane uwagi i problemy są analizowane podczas odpraw służbowych. Istotną rolę odgrywają także dzielnicowi, którzy podczas codziennych obchodów utrzymują bezpośredni kontakt z mieszkańcami, rozpoznając lokalne potrzeby i zagrożenia.

Skuteczność działań na rzecz bezpieczeństwa jest efektem ścisłej współpracy Policji z wieloma instytucjami i służbami, w tym z Oddziałem Żandarmerii Wojskowej w Bemowie Piskim, Strażą Leśną, Państwową i Ochotniczą Strażą Rybacką, Mazurską Służbą Ratowniczą, Państwową i Ochotniczą Strażą Pożarną oraz Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Orzyszu. Dzięki tej współpracy zdarzenia wymagające interwencji realizowane są sprawnie i bez zbędnej zwłoki.

W 2025 roku Gmina Orzysz przekazała na Fundusz Wsparcia Policji środki w wysokości 80 000 zł. Całość środków została przeznaczona na zakup nieoznakowanego pojazdu służbowego oraz niezbędnego wyposażenia wspierającego codzienną pracę funkcjonariuszy.

Szczególną uwagę poświęcono bezpieczeństwu na akwenach wodnych. W okresie wakacyjnym realizowano patrole wodne z wykorzystaniem policyjnej łodzi oraz sprzętu udostępnionego przez Stowarzyszenie „Podwodnik". Działania te przyczyniły się do poprawy bezpieczeństwa osób wypoczywających nad jeziorami. W 2025 roku na terenie gminy nie odnotowano żadnego przypadku utonięcia.

W omawianym roku Komisariat Policji w Orzyszu przeprowadził:

- 143 postępowania przygotowawcze,
- 129 postępowań sprawdzających,
- 1 189 interwencji, w tym 630 na terenie miasta i 559 na obszarze gminy,
- 177 postępowań mandatowych,
- 66 postępowań w sprawach o wykroczenia, głównie dotyczących zakłócania ładu i porządku publicznego oraz spożywania alkoholu w miejscach niedozwolonych.
- funkcjonariusze zatrzymali również 63 osoby do wytrzeźwienia.

Istotnym obszarem działalności Policji pozostaje przeciwdziałanie przemocy domowej. W 2025 roku prowadzono 8 postępowań przygotowawczych i 5 postępowań sprawdzających związanych z przemocą w rodzinie. Policjanci przeprowadzili także 18 interwencji w ramach procedury „Niebieskiej Karty", współpracując w tym zakresie z Zespołem Interdyscyplinarnym działającym przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Orzyszu.

W ciągu roku funkcjonariusze realizowali liczne działania profilaktyczne i prewencyjne, m.in. „Bezpieczna droga do szkoły", „Bezpieczne ferie", „Pierwszy dzień wiosny", „Majówka", „Bezpieczny weekend", „Niechronieni uczestnicy ruchu drogowego", „Alkohol i narkotyki", „Akcja Znicz" oraz „Akcja Bezdomni". Wspólnie z Oddziałami Prewencji Policji w Olsztynie zabezpieczano również wydarzenie „Walka czołgów".
Na terenie miasta i gminy Orzysz nie stwierdzono działalności zorganizowanych grup przestępczych. Analizy prowadzone przez Policję wskazują natomiast, że znaczący wpływ na ograniczenie liczby przestępstw przeciwko mieniu ma funkcjonujący monitoring miejski. Po jego uruchomieniu zauważalny jest spadek liczby przypadków niszczenia mienia oraz wzrost wykrywalności sprawców. Policja wskazuje, że dalsza rozbudowa systemu monitoringu, w tym zwiększenie liczby kamer oraz zakup urządzeń do automatycznego odczytu tablic rejestracyjnych, mogłyby dodatkowo poprawić poziom bezpieczeństwa.

W 2025 roku w Krajowej Mapie Zagrożeń Bezpieczeństwa odnotowano 92 zgłoszenia dotyczące m.in. nieprawidłowego parkowania, przekraczania dozwolonej prędkości, spożywania alkoholu w miejscach publicznych czy problemów związanych z infrastrukturą drogową. Spośród wszystkich zgłoszeń 5 zostało potwierdzonych.

Komisariat Policji w Orzyszu dysponował na koniec 2025 roku pięcioma pojazdami służbowymi – trzema nieoznakowanymi samochodami marki Dacia oraz dwoma oznakowanymi pojazdami marek Renault i Kia. Dzięki systematycznemu wsparciu finansowemu samorządu stan taboru samochodowego oceniany jest jako bardzo dobry. Jednocześnie z uwagi na znaczny stopień wyeksploatowania wycofana została policyjna łódź patrolowa.

Wnioski

Wnioski

1) Bezpieczeństwo zapewnia Policja, przede wszystkim przez funkcjonowanie Komisariatu w Orzyszu. Gmina jest oceniana jako obszar o niskim stopniu przestępczości, jednak są obszary wymagające większego zaangażowania i obecności patroli policji.
2) Wsparcie finansowe służb mundurowych na zakup sprzętu, pojazdów lub remonty bieżące.
3) Sytuacja geopolityczna oraz obecność wojsk NATO w Orzyszu zwiększa znaczenie przygotowania cywilnego do reagowania na sytuacje kryzysowe poprzez zintensyfikowanie planowania i ćwiczeń w tym zakresie.
4) Jednostki OSP mające wiodące znaczenie w zarządzaniu kryzysowym w gminie Orzysz wymagają systematycznego doposażenia.

Sport, kultura fizyczna i rekreacja

Instytucje sportowe

Zadania własne Gminy z zakresu sportu i rekreacji wykonuje Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Orzyszu. Swoją działalność realizuje on poprzez zarządzanie obiektami sportowo-rekreacyjnymi, organizację imprez, współpracę z organizacjami pozarządowymi i instytucjami działającymi w zakresie sportu i rekreacji oraz koordynację sportowego życia w gminie Orzysz.

W 2025 roku Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Orzyszu swoje zadania realizował w oparciu o dziewięciu pracowników etatowych: dyrektora, główną księgową (½ etatu w okresie styczeń-czerwiec oraz pełen etat w okresie lipiec-grudzień), menedżera sportu, pomoc administracyjną (½ etatu w okresie styczeń-czerwiec) trzech konserwatorów oraz dwóch pracowników obsługi.

Dodatkowo MOSiR zatrudniał pracowników na podstawie umów cywilnoprawnych – animatora sportu prowadzącego zajęcia i odpowiadającego za funkcjonowanie Boiska Orlik, dwóch instruktorów sportu prowadzących przez cały rok zajęcia z mieszkańcami (trener zajęć biegowych oraz instruktor zajęć ogólnorozwojowych i zdrowy kręgosłup), jednego pracownika obsługi hali widowiskowo-sportowej w systemie weekendowym (styczeń-maj oraz październik-grudzień) oraz pracownika obsługi Miejsca Obsługi Rowerów (maj-wrzesień).

W 2025 roku do bazy dotychczas obsługiwanych przez MOSiR obiektów tj. Hali widowiskowo-sportowej, Boiska Lekkoatletycznego, Stadionu Miejskiego, Plaży Miejskiej, Boiska Orlik, Skateparku, Miejsca Obsługi Rowerów w Okartowie, wieży widokowej w Nowych Gutach oraz trzech placów zabaw nad rzeką Orzyszą, doszła Tężnia Solankowa. Obiekt ten został przekazany Miejskiemu Ośrodkowi Sportu i Rekreacji w trwały zarząd.

SPORT, KULTURA FIZYCZNA I REKREACJA

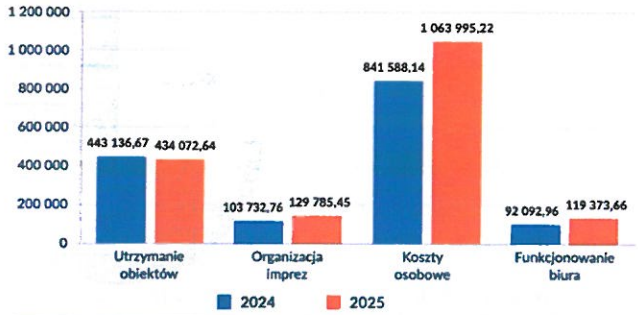
INSTYTUCJE SPORTOWE

2024
RAZEM
1 480 550,53 zł

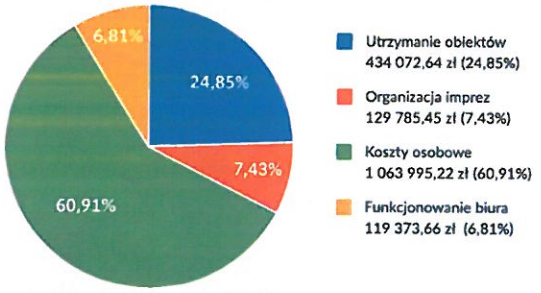
2025
RAZEM
1 747 226,97 zł

WZROST WYDATKÓW
W 2025 ROKU O
266 676,44 zł
(18,01%)

WYDATKI W LATACH 2024–2025 (zł)

STRUKTURA WYDATKÓW W 2025 ROKU

WYSZCZEGÓLNIENIE	2024 (zł)	2025 (zł)	ZMIANA (zł)	ZMIANA (%)
Utrzymanie obiektów	443 136,67	434 072,64	-9 064,03	-2,04%
Organizacja imprez	103 732,76	129 785,45	26 052,69	25,11%
Koszty osobowe	841 588,14	1 063 995,22	222 407,08	26,43%
Funkcjonowanie biura	92 092,96	119 373,66	27 280,70	29,63%
RAZEM	**1 480 550,53**	**1 747 226,97**	**266 676,44**	**18,01%**

Dane przedstawiają wydatki poniesione przez instytucje sportowe w zakresie sportu, kultury fizycznej i rekreacji w latach 2024–2025.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Orzyszu.

Ważną rolę w życiu sportowym Gminy odgrywa także sektor pozarządowy, reprezentowany przez stowarzyszenia działające na rzecz sportu i aktywności mieszkańców, do których należy zaliczyć Klub Sportowy Śniardwy Orzysz, Uczniowski Klub Sportowy Jedynka Orzysz, Klub Strzelecki Squadu Inicjatyw, Koło Polskiego Związku Wędkarskiego w Orzyszu czy działający przy Ochotniczej Straży Pożarnej w Orzyszu Strażacki Klub Morsów ArysMors. Zajęcia sportowe dla mieszkańców gminy Orzysz prowadzą także stowarzyszenia posiadające swoją siedzibę na terenie innych gmin. Są to MLKS Wikingowie Pisz, UKTA Uniwersytet Krzewienia Tradycji Aikido oraz Stowarzyszenie Kolekcjonerów Broni Palnej i Pasjonatów Strzelectwa Sportowego Zawisza. Wspomniane organizacje tworzą bogatą ofertę aktywności zarówno dla dzieci jak i dorosłych.

W ramach Rocznego Programu Współpracy Gminy Orzysz z organizacjami pozarządowymi w 2025 roku na zadanie z zakresu rozwoju sportu w Gminie Orzysz część ww. organizacji otrzymało wsparcie Gminy na prowadzone przez siebie inicjatywy. Na ten cel przeznaczono kwotę 160 000 zł, a w ramach realizacji zadań publicznych organizacje prowadziły zajęcia i wydarzenia sportowe z zakresu piłki nożnej, unihokeja, sportów walki i strzelectwa sportowego. Propozycje dotyczyły zorganizowania zainteresowanym mieszkańcom gminy, zarówno dorosłym, dzieciom oraz młodzieży, ciekawych form aktywności sportowej i rekreacyjnej. Organizacje, które uzyskały dofinansowanie, reprezentowały gminę Orzysz nie tylko na forum lokalnym, a również na arenie wojewódzkiej, krajowej i międzynarodowej.

Imprezy i wydarzenia sportowe

Miniony rok obfitował w wiele imprez i wydarzeń sportowych, zarówno tych o charakterze międzynarodowym, ogólnopolskim oraz lokalnym. Zorganizowana w sierpniu trzynasta edycja Biegu Tygrysa, zgromadziła na starcie blisko 400 uczestników, wśród nich, oprócz zawodników z naszego kraju, wystartowali sportowcy z USA, Wielkiej Brytanii, Rumunii i Litwy. Dużą popularnością cieszyły się także inne imprezy biegowe o charakterze rekreacyjnym (bez klasyfikacji końcowej) jak IX Bieg Nocy Listopadowej, I Bieg Dnia Kobiet oraz III Różowy Bieg po Zdrowie.

Ważniejszymi imprezami w 2025 roku odbywającymi się w Orzyszu i odgrywającymi ważną rolę na sportowej mapie regionu były także m.in. XIII Turniej Szachowy pamięci Krzysztofa Kierzkowskiego organizowany w ramach Grand Prix Województwa Warmińsko-Mazurskiego w Szachach Szybkich, halowy turniej piłki nożnej Orzysz Futsal Cup 2025, czy cieszące się ogromną popularnością i uznaniem zawody wędkarskie – VIII Mazurskie Zawody w Wędkarstwie Spinningowym.

Ponadto MOSiR zorganizował trzy imprezy na zlecenie 24 Wojskowego Oddziału Gospodarczego w ramach Mistrzostw 16 Pomorskiej Dywizji Zmechanizowanej, które gromadziły w Orzyszu przedstawicieli 18 jednostek wojskowych wchodzących w skład dywizji. W lutym żołnierze rywalizowali w wieloboju żołnierskim, w kwietniu w koszykówce, natomiast we wrześniu w futsalu. Organizacja ww. imprez pozwoliła uzyskać dochód, który został przeznaczony na organizację innych imprez sportowych dla mieszkańców.

Łącznie w 2025 roku MOSiR zorganizował blisko 40 imprez sportowych, w których był głównym organizatorem. Dodatkowo wspierał także organizację wielu innych inicjatyw realizowanych przez inne podmioty np. Ogólnopolską Olimpiadę Młodzieży w Gimnastyce Sportowej, Walkę Czołgów, Garnizonowe Święto Wojska Polskiego, akcję Czysta Gmina 2025, Mistrzostwa Województwa Państwowych Straży Pożarnych w Siatkówce, liczne zawody organizowane przez UKS Jedynkę Orzysz, KS Śniardwy Orzysz czy zawody i imprezy szkolne.

Ważnym wydarzeniem w minionym roku było uruchomienie Tężni Solankowej. Jej uroczyste otwarcie odbyło się 7 czerwca i towarzyszył jej sportowy festyn rodzinny na stadionie. W późniejszym czasie tężnia otwarta była codziennie, do końca września i cieszyła się dużym zainteresowaniem oraz uznaniem w oczach osób odwiedzających.

Gmina Orzysz w 2025 roku realizowała także projekt w ramach programu Interreg Polska-Litwa pt. Gry Rodzinne, którego głównym elementem była organizacja dziewięciu imprez sportowych – pięciu w gminie Orzysz oraz czterech w Varenie. W ramach dodatkowych działań zakupiony został sprzęt sportowy, opracowano mapę oraz punkty orientacyjne do biegów na orientację, a także opracowano koncepcję Orzyskiego Szlaku Rowerowego oraz zakupiono oznakowanie szlaku i osiem stacji naprawy rowerów.

Gmina Orzysz poprzez Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Orzyszu wspierała także funkcjonowanie stowarzyszeń sportowych poprzez między innymi merytoryczne wsparcie w

przygotowaniu wydarzeń (tworzenie plakatów, zaproszeń, obsługę foto i wideo) czy popularyzację inicjatyw w mediach.

Okartowo – miejsce obsługi rowerzystów

Tężnia solankowa

Majątek i finanse gminy

Stan mienia gminnego

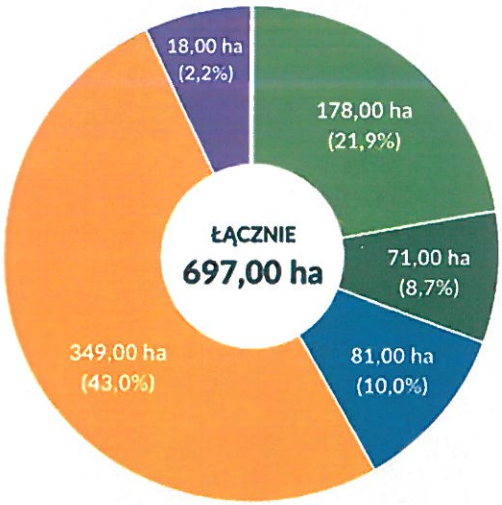
W skład składników mienia komunalnego wchodzą grunty tworzące zasób gruntów zabudowanych i niezabudowanych, grunty oddane w użytkowanie wieczyste na rzecz osób fizycznych i prawnych.
Stan mienia komunalnego na dzień 31.12. 2025 r. wynosi:

Ogólna powierzchnia gruntów stanowiących własność gminy 777,00 ha, tym gminny zasób nieruchomości stanowi 697,00 ha, w tym grunty oddane w użytkowanie wieczyste 80,00 ha.

Wartość mienia komunalnego gminy wynosi 157 161 248,71 zł.

NIERUCHOMOŚCI TWORZĄCE GMINNY ZASÓB NIERUCHOMOŚCI

Struktura gruntów w rozbiciu na użytki (stan na 2025 r.)

Rodzaj użytku	Powierzchnia	Udział
Użytki rolne w tym tereny niezurbanizowane	178,00 ha	21,9%
Leśne i zadrzewione	71,00 ha	8,7%
Zabudowane, zurbanizowane	81,00 ha	10,0%
Drogi	349,00 ha	43,0%
Tereny różne	18,00 ha	2,2%

Łączna powierzchnia gruntów stanowiących gminny zasób nieruchomości wynosi **697,00 ha.**
Największy udział w strukturze gruntów stanowią drogi – **43,0%**, a następnie użytki rolne – **21,9%.**

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Orzyszu.

Sposób rozdysponowania gminnego zasobu nieruchomości przedstawia się następująco:

a) Grunty przekazane w użyczenie: 24,9305 ha.
b) Grunty przekazane w trwały zarząd dla jednostek organizacyjnych i na rzecz spółek z udziałem gminy: 14,0811 ha.
c) Grunty przekazane w zarządzanie dla jednostek organizacyjnych i na rzecz spółek z udziałem gminy – cmentarze o pow. 6,5199 ha.
d) Cmentarze nieczynne – 13,7000 ha.
e) Grunty wydzierżawione w ilości 42,5682 ha

Pozostałe grunty zasobu gminnego to nieruchomości znajdujące się w bezpośrednim zarządzie gminy to są nieruchomości:
a) drogi: 349,00 ha,

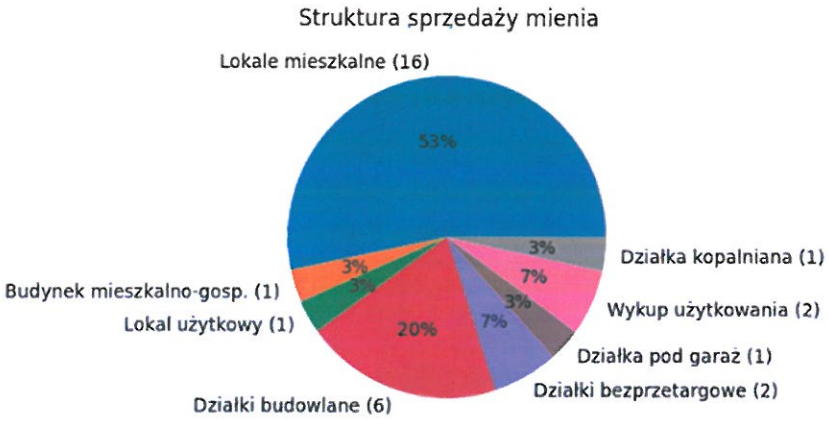
b) grunty leśne i zadrzewione: 71,00 ha,
c) tereny różne, nieużytki, użytki kopalne, tereny rekreacyjno - wypoczynkowe: 18,00 ha,
d) grunty zabudowane i zurbanizowane: 15,00 ha,
e) grunty rolne, w tym grunty niezurbanizowane: 76,2003 ha.

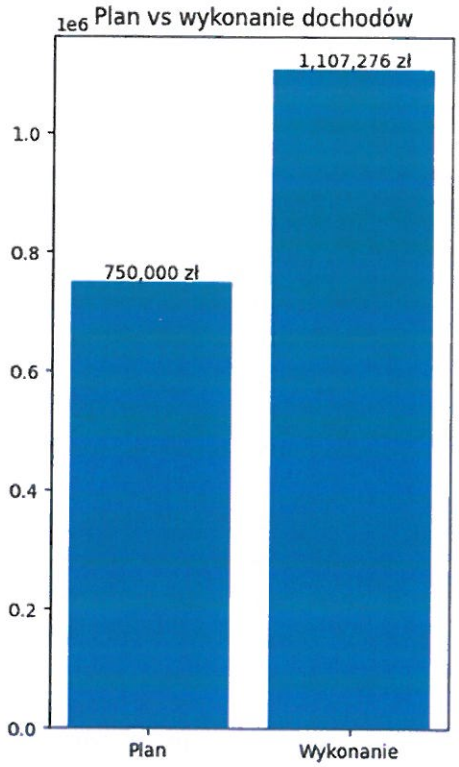
Składnikiem mienia komunalnego są budynki i obiekty:
1. budynki mieszkalne na terenie miasta 66 szt., w tym:
a) budynki, w których zawiązane są wspólnoty mieszkaniowe 62 szt.
b) lokale gminne w tych budynkach 198 szt.
2. budynki mieszkalne na terenie wiejskim 12 szt., w tym:
a) budynki, w których zawiązane są wspólnoty mieszkaniowe 2 szt.
b) lokale gminne w tych budynkach - 14 szt.
3. budynki gospodarcze i garażowe:
a) lokale gospodarcze na terenie miasta - 223 szt.
b) budynki garażowe na terenie miasta – 38 szt.
c) budynki gospodarcze na terenie wiejskim - 15 szt.
d) budynku garażowe na terenie wiejskim - 3 szt.
4. obiekty użyteczności publicznej:
a) obiektów kulturalnych 20, w tym w 5-ciu obiektach znajdują się remizy strażackie
b) 4 remizy strażackie,
c) 1 obiekt służby zdrowia,
d) 3 zespoły szkolno – przedszkolne wraz z obiektami towarzyszącymi,
e) 1 biurowiec administracyjny gminy,
f) 1 Hala Widowiskowo – Sportowa,
g) obiekt tężni wraz z budynkiem użytkowym.

Cała substancja mieszkaniowa na terenie miasta i terenie wiejskim wraz z zabudową gospodarczą, przekazana jest w administrowanie podmiotowi zewnętrznemu – Administrator Sp. z o.o., Oddział w Giżycku, która prowadzi remonty budynków komunalnych oraz windykację należności.

Infrastruktura komunalna administrowana jest przez Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych w Orzyszu Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, w skład, której wchodzą: ciepłownia wraz z sieciami na terenie miasta Orzysz, stacja uzdatniania wody, oczyszczalnia ścieków wraz z obiektami towarzyszącymi, zrekultywowane wysypisko śmieci, liczna sieć wodociągowa i kanalizacyjna wraz obiektami na terenie miasta i terenie wiejskim, 3 cmentarze komunalne w tym 1 na terenie wiejskim. Udział Gminy Orzysz w spółce gminy wynosi 8 346 669,52 zł.

W okresie od 01.01.2025 r. do 31.12.2025 r. uzyskano dochody:

Wpływy z tytułu trwałego zarządu na plan 6 010,00 zł uzyskano dochód 5 575,55 zł.

Opłaty za użytkowanie wieczyste na plan 6 500,00 zł uzyskano dochód 5 975,47 zł.

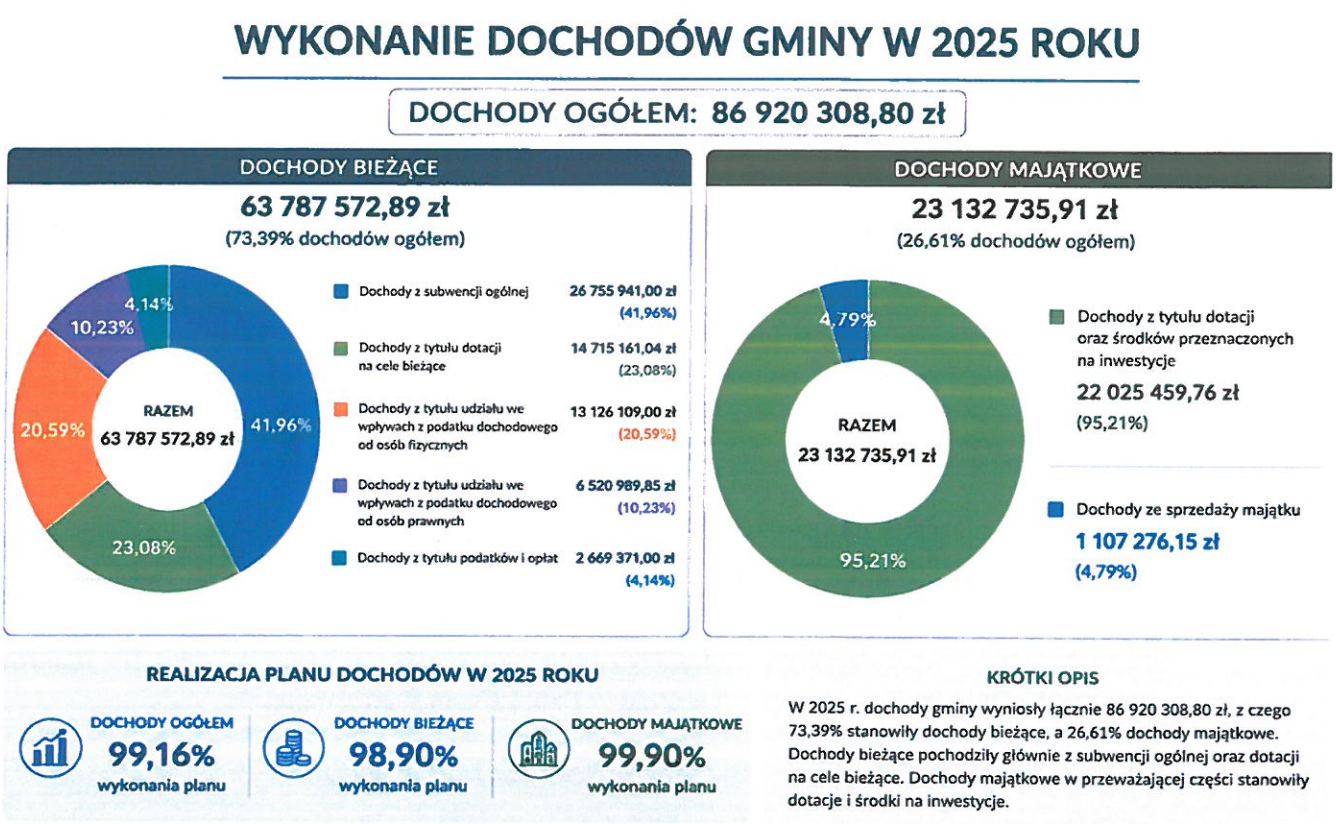
Przekształcenie prawa użytkowania wieczystego we własność na wniosek osób posiadających to prawo na plan 800,00 zł uzyskano dochód 579,60 zł.

Najem i dzierżawa mienia komunalnego na plan 292 000,00 zł uzyskano dochód 320 918,03 zł.

Stan finansów gminnych

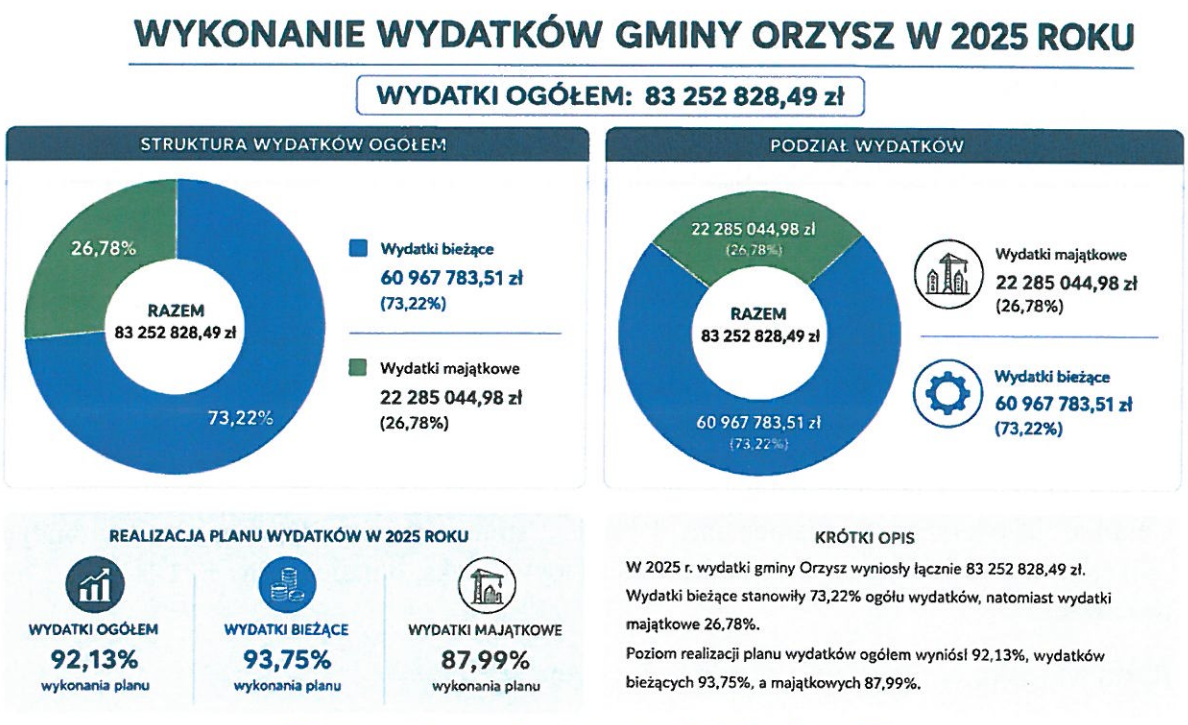
Wykonanie budżetu na dzień 31 grudnia 2025 r. zamknęło się dodatnią różnicą dochodów i wydatków budżetowych tj.: nadwyżką budżetową w kwocie 3 667 480,31 zł.

Wykonanie dochodów gminy Orzysz na dzień 31 grudnia 2025 r. przedstawia wykres:

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z wykonania budżetu Gminy Orzysz za 2025 r.

Wykonanie wydatków gminy Orzysz na dzień 31 grudnia 2025 r. przedstawia wykres:

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z wykonania budżetu Gminy Orzysz za 2025 r.

Poziom zadłużenia i jego obsługa

Stan zadłużenia gminy z tytułu kredytów, pożyczek i emisji obligacji na początku roku 2025 wynosił 9 146 000,00 zł. Na koniec okresu sprawozdawczego wynosi 9 508 500,00 zł. W 2025 r. przeprowadzono emisję obligacji na kwotę 1 700 000,00 zł. Dokonano terminowych spłat rat pożyczek i wykupu obligacji z własnych środków w wysokości 1 337 500,00 zł.

Zarządzanie gminą

Władze gminy

Burmistrz Orzysz - organ wykonawczy

W roku 2024 miały miejsce wybory samorządowe, w których mieszkańcy wybierali organy gminy na kolejną tym razem 5-letnią już kadencję. W wyniku wyborów mieszkańcy wskazali na stanowisko Burmistrza ponownie Pana Zbigniewa Włodkowskiego. W roku 2025Burmistrz zarządzał gminą wraz z Zastępcą Burmistrza Panią Beatą Jażdżewską.

Urząd Miejski w Orzyszu – aparat pomocniczy Burmistrza

Od 2019 roku siedzibę zmienił Urząd Miejski w Orzyszu, przenosząc ją do ścisłego centrum miasta, do wyremontowanego Ratusza przy ulicy Rynek 3. Do budynku, który kilkanaście lat straszył w centrum miasta i niszczał zdewastowany. Urząd funkcjonuje w strukturze wydziałowej. W urzędzie w roku 2025 funkcjonowały następujące wydziały:

1) Finansowy
2) Organizacyjny
3) Spraw obywatelskich, w tym Urząd Stanu Cywilnego
4) Edukacji, Kultury, Sportu i Promocji
5) Pozyskiwania funduszy, strategii i rozwoju
6) Inwestycji, gospodarki komunalnej, planowania i ochrony środowiska
7) Na czele każdego wydziału stoi jego naczelnik odpowiadający bezpośrednio przed Burmistrzem za realizację zadań publicznych z danego obszaru. W wydziale Inwestycji, gospodarki komunalnej, planowania i ochrony środowiska funkcjonuje Warsztat Zieleni, który odpowiada za utrzymanie porządku, czystości i zieleni w gminie.

W roku 2025 w budynku ratusza funkcjonował Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej oraz spółka gminna Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych oraz biblioteka Polany Kultury i Centrum Młodzieżowe z elementami świetlicy środowiskowej. Oprócz tego w budynku funkcjonowała Nieodpłatna Pomoc Prawna i Obywatelska, doradca rolny PZDR oraz 2 biura poselskie.

Rada Miejska w Orzyszu – organ stanowiący gminy

W 2025 roku nie nastąpiły zmiany w składzie Rady Miejskiej w kadencji 2024-2029. Skład Rady Miejskiej w tej kadencji , trwającej do 2029 roku, pozostaje stabilny od momentu jej rozpoczęcia. Przewodniczącą pozostała Anna Pilarczyk. Wiceprzewodniczącymi zostali Edward Majewski oraz Damian Kordian Kawecki

Realizacja uchwał Rady Miejskiej w Orzyszu

Rada Miejska w Orzyszu w 2025 podjęła 88 uchwał, z czego w 78 wykonanie powierzyła Burmistrzowi Orzysza. Zmian w budżecie uchwalonych zostało 11 , w wieloletniej prognozie finansowej 9 . Wszystkie uchwalone zmiany zostały wprowadzone do budżetu i zrealizowane.

Rada uchwaliła obowiązkowe programy roczne:

1) Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na rok 2025 w gminie Orzysz;

2) Program współpracy Gminy Orzysz z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w art. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 roku o działalności pożytku publicznego i wolontariacie na 2026 rok.

3) Określenie wykazu kąpielisk oraz sezonu kąpielowego na terenie Gminy Orzysz w 2025 roku.

Rada w 2025 roku podejmowała zmiany statutów jednostek, programy i regulaminy wieloletnie:

1) Przyjęła Gminny Program Wspierania Rodziny na lata 2025 -2027;
2) Przyznała dotację celową z budżetu Gminy Orzysz na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków lub znajdującym się w gminnej ewidencji zabytków z terenu Gminy Orzysz w roku 2025;
3) Określiła szczegółowe warunki przyznawania i odpłatności za usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz szczegółowych warunków częściowego lub całkowitego zwolnienia od opłat, jak również trybu ich pobierania;
4) Ustaliła zasady przeznaczania do sprzedaży nieruchomości gruntowych oddanych w użytkowanie wieczyste oraz szczegółowych wytycznych sprzedaży nieruchomości na rzecz ich użytkowników wieczystych;
5) Ustaliła ceny za odprowadzenie wód opadowych lub roztopowych ujętych w zamknięte systemy kanalizacji deszczowej;
6) Uchwaliła Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2026- 2029;
7) Zatwierdziła realizację projektu nr FEWM.09.04-IZ.00 – 0059/24 pn. „ Rozwój usług świadczonych w społeczności lokalnej w Gminie Orzysz „ współfinansowanego ze środków EFS w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027

Priorytet IX włącznie i Integracja EFS + Działanie 9.04 -IŻ. Usługi społeczne dla osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

8) Wyraziła zgodę na przystąpienie Gminy Orzysz na partnerstwa w celu realizacji Projektu Mazurska Pętla Rowerowa – Etap III Program Regionalny „ Fundusze Europejskie dla Warmii i Mazur 2021-2027" Priorytet 11 Turystyka i Kultura Działanie 11.03 szlaki turystyczne, wynikającego ze Strategii Rozwoju Wielkich Jezior Mazurskich 2020;
9) Przystąpiła do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru części działki ewidencyjnej nr 524 w obrębie geodezyjnym 1- Orzysz;
10) Zniosła Status pomnika przyrody z jednego drzewa gatunku lipa drobnolistna, wchodzącego w skład grupy 8 drzew rosnących w mieście Orzysz;
11) Wprowadziła procedury przyjmowania i obsługi zgłoszeń zewnętrznych naruszeń praw kierowanych do Rady Miejskiej w Orzyszu;
12) Wyraziła zgodę na zawarcie porozumienia z Wojewodą Warmińsko – Mazurskim, Odnoszącego się do powierzenia Gminie Orzysz prowadzenia zadań z zakresu administracji rządowej, dotyczących obowiązku utrzymania grobów i cmentarzy wojennych;
13) Zmieniła uchwały w sprawie określenia zasad zbywania nieruchomości oraz ich wydzierżawienia lub najmu na okres dłuższy niż trzy lata;
14) Odwołała Skarbnika Gminy Orzysz;
15) Powołała Skarbnika Gminy Orzysz;
16) Uchwaliła Uchwałę w sprawie przystąpienia do Związku Gmin Warmińsko – Mazurskiego;
17) Przyjęła Statut Związku Gmin Warmińsko – Mazurskich;
18) Zmieniła uchwałę Nr XXXII/219/16 Rady Miejskiej w Orzyszu z dnia 30 listopada 2016 r. w sprawie organizacji wspólnej obsługi jednostek organizacyjnych zaliczonych do sektora finansów publicznych, dla których organem prowadzącym jest gmina Orzysz;
19) udzieliła kwot wydatków budżetu gminy, które nie wygasają wraz z upływem roku budżetowego 2025;
20) Określiła wynagrodzenia Burmistrza Orzysza;
21) Udzieliła wotum zaufania;
22) Zatwierdziła sprawozdania finansowe Gminy Orzysz za rok 2024 wraz ze sprawozdaniem z wykonania budżetu i informacją o stanie mienia komunalnego Gminy Orzysz;
23) wyraziła zgodę na sprzedaż udziału w nieruchomości lokalowej w trybie bezprzetargowej;
24) zmieniła uchwały w sprawie sprzedaży nieruchomości gruntowej w drodze bezprzetargowej;
25) Zmieniła uchwały w sprawie odpłatnego nabycia udziału w nieruchomości;
26) Nadała nazwy ulic w mieście Orzysz;
27) uchwalili uchwalenia rocznego Programu Współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami, o których mowa w srt.3 ust.3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie na 2025 rok;
28) Rada w drodze uchwały:
29) Przyjęła sprawozdania z realizacji Programu Opieki nad zabytkami Gminy Orzysz na lata 2022-2025 za okres 2022-2024;
30) Wyrażała zgodę na sprzedaży nieruchomości gruntowej w drodze bezprzetargowej na okres kolejnych trzech lat;

31) Wyrażała zgodę najmu lokalu użytkowego w drodze bezprzetargowej na okres kolejnych trzech lat;
32) Wyrażała zgodę do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru obejmującego punkt selektywny zbierania odpadów komunalnych na terenie miasta Orzysz;
33) Wyrażała zgodę na miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego części miasta Orzysz;
34) Wskazała wstępne miejsca lokalizacji nowych przystanków komunikacyjnych przy drogach publicznych na terenie Gminy Orzysz;
35) określenia wysokości stawek podatku od nieruchomości;
36) Określenia wysokości stawek podatku od środków transportowych;
37) Zmieniła uchwałę w sprawie emisji obligacji;
38) Rozpatrywała skargi, wnioski oraz petycje;
39) Udzieliła pomocy finansowej Samorządowi Województwa Warmińsko – Mazurskiego
40) na dofinansowanie zadań związanych z funkcjonowaniem Biura Regionalnego Województwa
41) Warmińsko – Mazurskiego w Brukseli w 2025 r. ;
42) Wyrażała zgodę na wydzierżawienia nieruchomości gruntowych w drodze bezprzetargowej na okres 10-ciu lat;
43) Udzieliła absolutorium dla Burmistrza Orzysza za rok 2025;
44) Nadano dwa tytuły „ Zasłużony dla Gminy Orzysz";
45) Wyraziła zgodę na udzielenie bonifikaty od opłat rocznych z tytułu trwałego zarządu.

Gminne instytucje

W 2025 roku funkcjonowały następujące powołane przez gminę podmioty:

Gminne jednostki organizacyjne:

1) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Orzyszu
2) Środowiskowy Dom Samopomocy w Orzyszu
3) Miejski Ośrodek Sportu i Rekreacji w Orzyszu
4) Zespół Szkolno-Przedszkolny w Orzyszu
5) Zespół Szkolno-Przedszkolny w Okartowie
6) Zespół Szkolno-Przedszkolny w Dąbrówce
7) Szkoła Branżowa I stopnia w Dąbrówce
8) Żłobek w Orzyszu

Gminne instytucje kultury:

1) Centrum Biblioteczno-Kulturalne Polana Kultury w Orzyszu ze Środowiskową Świetlicą Socjoterapeutyczną w Orzysz
2) Muzeum Wojska, Wojskowości i Ziemi Orzyskiej z Informacją Turystyczną

Gminne spółki:

1) Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych w Orzyszu sp. z o.o.

Przynależność do stowarzyszeń, korporacji i związków

1) Stowarzyszenie Wielkie Jeziora Mazurskie 2020 w Mikołajkach
2) Lokalna Grupa Działania „Mazurskie Morze" w Orzyszu
3) Związek Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej
4) Mazurski Związek Międzygminny Gospodarka Odpadami w Giżycku
5) Fundacji Ochrony Wielkich Jezior Mazurskich z siedzibą w Giżycku.

Współpraca krajowa i zagraniczna

Gmina Orzysza posiada podpisane umowy o współpracy partnerskiej z:

Partnerami z Polski:
- Gmina Miasto Zgierz - podpisane w dniu 14.07.2001r.
- Gmina Sokółka porozumienie intencyjne podpisane w dniu 19.06.2015r.
- Gmina Janowiec – podpisane w dniu 8.09.2019r.

Partnerami z zagranicy:
- Gmina Kropp, Niemcy - podpisane w dniu 12.07.2002r.
- Rejon Wołodarsk- Wołyński i Gmina Horoszów, Ukraina - podpisane w dniu 07.07.2006r. Obecnie miasto i rejon Horoszów.
- Gmina Rejonowa Skuodas, Litwa- podpisane w dniu 02.07.2010r.
- Gminą Gori, Gruzja - podpisane w dniu 07.05.2016r.

Gmina Orzysz zawarła też porozumienia o wspólnej realizacji projektów z gminami Alitus, Varena i Łoździeje na Litwie.

Partycypacja społeczna

Burmistrz Orzysza wspólnie z Radą Miejską w Orzyszu powołał szereg podmiotów doradczo-opiniujących, które w wybranych obszarach życia mieszkańców współtworzą politykę, projekty, działania i prawo obowiązujące.
Do aktywnie działających należą:
- Gminna Rada Seniorów
- Konwent Sołtysów
- Kolegium dyrektorów szkół
- Rada Sportu
- Rada kultury
- Rada Muzeum
- Zespół ds. projektu Orzysz naturalnie - Miasto Zielonych Projektów

Na stronach BIP funkcjonuje Platforma konsultacji społecznych, gdzie zgodnie z uchwałą Rady Miejskiej w Orzyszu publikowane są wszystkie prowadzone konsultacje społeczne. W roku 2025 przeprowadzono konsultację społeczną dokumentu Roczny Program współpracy Gminy Orzysz z organizacjami pozarządowymi, wykazu kąpielisk oraz sezonu kąpielowego na terenie

gminy w 2025 roku. Konsultacje odbywają się w różnej formie. Są to prezentacje dokumentów i grafik, spotkanie bezpośrednie, zbieranie uwag internetowo. W formie ankiety internetowej dokonany został wybór gwiazdy na Dni Orzysza.
Tradycyjnie założenia i kierunki działań na kolejny rok Burmistrz Orzysza przedstawiał na spotkaniach wiejskich oraz w mieście z różnymi grupami społecznymi. Było to miejsce do dyskusji nad przyszłymi zamierzeniami, zasadnością ich realizacji oraz sposobie wykonania.

Polityka informacyjna

Źródłem informacji o pracy Burmistrza, Rady, jednostek, spółek jest Biuletyn Informacyjny Magazyn Samorządowy Gminy Orzysz. Periodyk wydawany jest w ilości 1500szt. i kolportowany za pośrednictwem sołtysów oraz placówek handlowych na terenie miasta i gminy. Na jego łamach nie ma reklam, materiałów sponsorowanych itp. Za Biuletyn nie pobiera się opłat, jest kolportowany całkowicie bezpłatnie i ma charakter wyłącznie informacyjny.

Codziennym aktualnym źródłem informacji o działalności organów i jednostek gminy są portale społecznościowe FB. Niemal wszystkie jednostki posiadają własne fanpage`e. Poza tym każdy podmiot prowadzi stronę internetową.

Burmistrz Orzysza składa na każdej sesji Rady Miejskiej w Orzyszu szczegółową Informacje o działalności Burmistrza Orzysza pomiędzy sesjami Rady. Informacja jest publikowana na stronie BIP.

Burmistrz odbywa stałe, cykliczne spotkania z mieszkańcami informując o bieżącej sytuacji gminy, realizowanych przedsięwzięciach, zamierzeniach i planach. W każdym sołectwie spotkania tego rodzaju odbywają się co najmniej 2 razy w roku, podobnie jaki i w mieście Orzysz.

Wnioski

1) Stale rozwijana jest współpraca partnerska z krajowymi i zagranicznymi partnerami, skutkująca wspólnym sięganiem po środki zewnętrzne na realizację celów. Nieprzerwanie trwa wymiana młodzieży z Niemiec, nowe projekty unijne z Łoździejami i Alitus.
2) Ilość, a przede wszystkim aktywność podmiotów współuczestniczących w decydowaniu o kierunkach i działaniach samorządu świadczy o wysokim zainteresowaniu mieszkańców sprawami swojej gminy.